

19.

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ ΤΗΣ ΕΝ ΜΟΣΧΟΒΙΑ ΣΥΝΟΔΟΥ ΕΠΙ ΚΑΘΑΙΡΕΣΕΙ ΤΟΥ ΠΑΤΡΙΑΡΧΟΥ ΝΙΚΩΝΟΣ

Ἐν ὀνόματι τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἄγίου Πνεύματος.
Ἐτος ζροε'. ἀπὸ κυριακής αὐγῆς. Δεκαεπέμπτου α'.

Προσκλήσει τοῦ κραταίοῦ βασιλέως καὶ μεγάλου Κνεζη Ἀλεξέου
Μιχαήλοβιτζη Αὐτοκράτορος πάσης Μεγάλης καὶ Μικρᾶς καὶ Λευκῆς
Ρωσίας, συνήλθομεν ἡμεῖς, Πατέσιος ἐλέῳ Θεοῦ πάπας καὶ Πατριάρχης
τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης Αἰγύπτου καὶ χριτῆς
τῆς οἰκουμένης, Μακάριος ἐλέῳ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πό-
λεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, μετὰ τῶν πανιερωτάτων
Μητροπολιτῶν, Ἀρχιεπισκόπων καὶ Ἐπισκόπων τῆς Ρωσίας, καὶ
τῶν παρόντων Ρωμαίων Ἐπισκόπων, καὶ πάσης τῆς ἀγίας Συνόδου

εἰς τὸ παλάτιον Στολοβόν, ἔνθα προῦθηκεν ἡμῖν τὴν μεγίστην αὐτοῦ ἀθυμίαν καὶ τὸ τῆς ψυχῆς ἄλγος ὁ εὔσεβέστατος Αὐτοκράτωρ, ὁ δεύτερος Κωνσταντῖνος, ὁ ζήλω θείω ὑπέρμαχος ἀκριβῆς τῆς Καθολικῆς Ὁρθοδόξου πίστεως, ὁ ὑπερχσπιστῆς καὶ ἀντιλήπτωρ τῆς Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, περὶ τοῦ πρώην Πατριάρχου Μοσχοβίκης Νίκωνος, ὅτι, ἐπιλαζόμενος ἔχεινος τῆς τοῦ ποιμένος ἐπαγγελίας, ἀγῆκε τὴν παρὸν Θεοῦ ἐμπιστευθεῖσαν αὐτῷ ποίμνην καὶ παρέθλεψε τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ χηρεύουσαν ἥδη ὀκτὼ ὅλους χρόνους καὶ πέντε μῆνας. Καὶ ἀπὸ τὸν ίδιον του μακρυσμὸν ἀκούούσθησαν πολλοὶ κίνδυνοι, ταραχῇ τοῦ ποιμνίου καὶ σπαραγμοὶ, ἐξ ὧν πολλαὶ ψυχαὶ Ὁρθοδόξων ἀπώλοντο. Μεθ' αὐτοῖς δάκρυσιν ἀνέφερε τῇ Ἱερᾷ Συνόδῳ ὁ εὔσεβέστατος Αὐτοκράτωρ περὶ τῶν γράμμάτων τοῦ Νίκωνος, δηλαδὴ ἔχεινος ὅπου ἔγραψε πρὸς τὸν πανχγιώτατον Οἰκουμενικὸν Κωνσταντινουπόλεως Πατριάρχην Διονύσιον, καὶ πρὸς τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην Ἱεροσολύμων Νεκτάριον, ἐν οἷς ἐσυκοράντει καὶ ἀδίκως κατηγόρει τὴν αὐτοῦ Γαληνότητα. Ἡμεῖς δὲ καὶ ὅλη ἡ ἀγία Σύνοδος, ἐν ὀνόματι Κυρίου συνελθόντες καὶ ἀκούσκαντες τοὺς ἐκ δυσφορούσης καρδίας λόγους τοῦ εὔσεβεστάτου Αὐτοκράτορος, καὶ γινώσκοντες τὰ κατὰ τοῦ εὔτεροῦς βασιλέως γράμματα τοῦ Νίκωνος, ἀπεφασίσαμεν νὰ προσκαλεσθῇ ὁ Νίκων ἀπὸ τὸ Μοναστήριον, ἐνῷ διέτριβεν, εἰς τὴν βασιλεύουσαν καὶ θεοφύλακτον πόλιν Μοσχοβίκης, νὰ ἀπολογηθῇ ἐπὶ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου περὶ ὧν ἐνεκλεῖτο. Διὸ καὶ ἐπέμφθη πρὸς αὐτὸν εἰς ἐπίσκοπος μετὰ δύο ἀρχιμανδριτῶν ἐπὶ προσκλήσει. Ἀνυπερθέτως ἦλθεν ὁ Νίκων εἰς τὴν βασιλεύουσαν Μοσχοβίαν τῇ αὐτοκρατορίᾳ, καθ' ἣν ἤκαρχον αὖθις συνελθόντων ἡμῶν τῶν Πατριαρχῶν καὶ πάτης τῆς ἀγίας Συνόδου ἐν τῷ προδηλωθέντι παλατίῳ, ἐπέμφθησκαν αὖθις πρὸς τὸν αὐτὸν Νίκωνα ὁ τε θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Ἀλέξανδρος καὶ ὁ θεοφιλέστατος ἐπίσκοπος Μεθόδιος, ἵνα προστάξωσιν αὐτὸν ἀπὸ μέρους τῆς Ἱερᾶς Συνόδου νὰ ἔλθῃ μὲ ταπεινόν σχῆμα· διλῶς ἔχεινος ἦλθε προπορευομένου τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ παρέστη ἐπὶ τῆς Συνόδου. Τότε ὁ εὔσεβέστατος Αὐτοκράτωρ ἐπροσκάλεσε τὴν Ἱερὰν Σύνοδον νὰ θεωρηθῇ δικαίως ἡ κρίσις. Ἡρωτήθη

λοιπὸν ἐν πρώτοις ὁ Νίκων διὰ ποικιλίαν αἰτίαν ἀφῆκε τὸν θρόνον του
καὶ τὰ πιστευθέντα αὐτῷ πρόβατα, μὴ ἐνθυμούμενος τοὺς λόγους
τοῦ Σωτῆρος ἡγεμῶν ὅτι ὁ ποιητὴν ὁ καλὸς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τίθησιν
ὑπὲρ τῶν προβάτων. Οὐδὲ ἀπεκρίθη ὅτι ἀνεχώρησεν ἀπὸ τὴν ὄργὴν
τοῦ βασιλέως, εἰς τὸ ὄποιον ἀπεκρίθη ὁ Ὁρθόδοξος βασιλεὺς ὅτι ἐγὼ
κατὰ σοῦ δὲν εἶχον κακομίαν ὄργὴν. Αντέφερεν ὁ Νίκων λέγων, ἐγὼ
ἐγνώρισα τὴν βασιλικὴν σου ὄργὴν πρῶτον μὲν διότι δὲν ἔκκαμες δι-
καίαν ἀπόφασιν κατὰ τοῦ Ὁλτογνίτζεγο Μπογδάνου Ματαιόβιτζη
ὅπου ἔδειρε τὸν ἄνθρωπόν μου καὶ δεύτερον διότι δὲν ἤλθες εἰς τὴν
πανήγυριν τῆς Θκυματουργοῦ εἰκόνος τῆς ὑπερχειρίας Θεοτίκου Κα-
ζάνια, καὶ εἰς τὴν ἑορτὴν τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ Κυρίου,
καθὼς ἦτο συνήθεια εἰς τοὺς προτήτερους χρόνους νὰ ἔρχεται εἰς
αὐτὰς τὰς πανηγύρεις ἡ κραταιά σου βασιλεία. Ο γαληνότατος
βασιλεὺς ἀπεκρίθη ὅτι ὁ Ὁλτογνίτζεγός μου Μπογδάνος Χείροβούς,
φυλάκτοντας τὴν βασιλικὴν του τάξιν ἐκτύπησε τὸν ἴδιον σου ἄν-
θρωπον, ὡσὰν ὅπου ἀπετόλμησε νὰ ἔλθῃ μὲν αὐθάδειαν, περὶ τοῦ
ὄποιου καὶ μὲν γράμμα τὸν ἕτερον σὲ ἀνηγγείλαμεν διὰ τὸ κτύπημα
τοῦ ἄνθρωπου ἀτακτοῦντος νὰ μὴ λογισθῇ εἰς ὄνειδος καὶ μετέπειτα
θέλομεν στοχασθῆ ὅμοι περὶ τούτου. Εσὺ δούλως ἐκαταφρόνησες τὴν
βασιλικὴν μου δέησιν καὶ ἀντὶ νὰ καταπραΰνθῃς, ἀδικκρίτως ὠργί-
σθης περισσότερον εἰς δὲ τὰς πανηγύρεις δὲν ἀπηντήσαμεν κωλυ-
θέντες ἀπὸ ἀναγκαῖα περιστατικά. Επὶ τούτοις ἡρωτήθη ὁ Νίκων
ἄντες καὶ μόνον δι' αὐτὰς τὰς αἰτίας ἀφῆκε τὸν θρόνον ὁ ὄποιος
ἀπεκρίθη ὅτι βέβαιας αὐτοὶ μόνοι εἴναι αἱ αἰτίαι καὶ ἄλλας δὲν ἔχει.
Πρωτήθη αὖθις ὁ Νίκων δικτὶ ἀφίνοντας τὸν Θρόνον, ρίπτοντας ἀπὸ
λόγου του ἐναὔξενος πρὸς ἐναὔξενος τὰς ιερὰς ἀγρικές ἔως τὸ στοιχάριον, καὶ βέ-
νοντας εἰς τὸν τόπον της τὴν ποιμαντικὴν ράβδον τοῦ πρωτοθρόνου
Θκυματουργοῦ Πέτρου καὶ πέρινοντας ράβδον ἀπλῆν, ἔλεγε τοῦ λόγου
του ἀνάξιον ποιμαντικῆς καὶ Ἀρχιερατικῆς ἀξίας, καὶ ἐπὶ πᾶσι
τούτοις ἔκκαμεν ὄρχον οὔτε νὰ ἐπιστρέψῃ ποτὲ εἰς τὸν Θρόνον οὔτε νὰ
όνομασθῇ Πατριάρχης. Απεκρίθη ὁ Νίκων ὅτι ὠνόμασε τοῦ λόγου του
ἀνάξιον διὰ ταπείνωσιν, ὄρχον δούλως ποτὲ δὲν ἔκκριεν. Τότε προ-

ῆλθεν εἰς τὸ μέσον ὁ λογιώτατος Μητροπολίτης Πιτιρίμ μεγάλης πόλεως Νοβογράδας καὶ μεγάλης λούκ ὅστις εἶπεν ὅτι τὸν εἶδε ρέψκντα τὰ Ἀρχιερετικὰ ἀμφια, καὶ τὸν ἥκουσε ὄνομάζοντα τοῦ λόγου του ἀνάξιον καὶ βεβχιώσκντα μὲν ἐπιτίμιον ὅτι οὔτε νὰ γυρίσῃ εἰς τὸν Θρόνον του μήτε νὰ ὄνομάζεται Πατριάρχης. Δεύτερος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἰωάνναφ Τθερίτζης καὶ Τασίντζη ἐμαρτύρησε τὰ αὐτά· οἱ ὄποιοι αὐτοὶ δύο Ἀρχιερεῖς ἴσυλλειτούργησαν μαζὶ μὲ τὸν Νίκωνα. Τρίτος ἐβγῆκεν ἀπὸ τὴν Σύγκλητον ὁ λογιντζε Ήρωδίων Μικταίο-βιτζ καὶ ἐμαρτύρησε καὶ αὐτὸς τὰ ὅμοια, λέγοντας ὅτι ἐγὼ μὲ τὸν ἀρχοντα Κνέζη Ἀλέξιεμ Νικίτιτζαμ. Τρουμπέτζικιμ, κατὰ τὸ πρόστιγμα τοῦ κρητικοῦ βασιλέως ἐπῆγχ ναποτόρεε Βοσκρεσέντζιε καὶ πάλιν ἐπῆγχμεν ὄμοῦ εἰς τὸ Ἀναστάσιμον Μοναστῆρι νὰ παρκηλέσωμεν τὸν Νίκωνα διὰ νὰ γυρίσῃ πάλιν εἰς τὸν Πατριαρχικὸν του Θρόνον καὶ νὰ μὴν ἀφέσῃ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, ὃ δὲ οὐκ ἡθέλησε. Ο Νίκων εἶπε ψεύτας τοὺς μάρτυρας, μὴ συλλογιζόμενος ὅτι ἐπὶ δύο καὶ τριῶν μαρτύρων σταθήσεται πᾶν ρῆμα. Μετέπειτα ἀνεγνώσθησαν τρεῖς ἐπιστολαὶ τοῦ Νίκωνος, εἰς τὰς ὄποιας ἴδιοχειρως ἔγραφεν ἔκεινος: «Νίκων πρώην Πατριάρχης». Μετέπειτα ἐπρόσταξεν ἡ Σύνοδος νὰ ἀναγνωρισθῇ ἡ ἐπιστολὴ τοῦ Νίκωνος εἰς τοὺς ἀγιωτάτους Πατριάρχας, τὴν ὄποιαν ἀκούσκασσα ἡ ἀγία Σύνοδος τὰς κατηγορίκες ὅπου ἔγραφε κατὰ τοῦ κρητικοῦ βασιλέως ἔξεπλάγη, ἐπειδὴ καὶ ὄνομάζει τὸν εὔσεβέστατον βασιλέα ὑπερήφανον καὶ ἀδίκον καὶ ἀνελεήμονα. Πρὸς τούτοις ἔγραφεν ὅτι τώρα εἰς τὴν Ρωσσίαν ἔχόπη ἡ ἔνωσις τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ ἔξεχωρίσθησαν ἀπὸ τὴν ἴδιαν σας εὐλογίαν, καὶ ἐπροσκύνησαν εἰς τὴν Δυτικὴν Ἐκκλησίαν τῆς Ρωσσίας οἱ Ἀρχιερεῖς, ἐπειδὴ ἔκαμαν κοινωνὸν εἰς τοῦ λόγου μας τὸν Πατέσιον Μητροπολίτην τῆς Γάζης. Ταῦτα ἀκούσκες ὁ εὔσεβέστατος βασιλεὺς, βρέχοντας μὲ δάκρυα τὸ πρόσωπόν του καὶ ἀναστενάζοντας μὲ θερμότητας, ἀθώωνε τοῦ λόγου του ἀπὸ τὰς τοιαύτας συκοφαντίας. Οι Ἀρχιερεῖς τῆς Ρωσσίας εἶπον ὅτι ἡγεῖς ἔκάμημεν κοινωνὸν τὸν Γάζην Πατέσιον, μὲ τὴν μαρτυρίαν τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Ἱεροσολύμων Πατέσιου. Τοῦτο βλέπων ὁ Νίκων καὶ μὴ ἔχοντας τὶ νὰ κάμη, ἀλλα

ἡγενεῖτο, ἂλλας ἐκκοξῆγοῦσε, καὶ ἂλλα μὲ σιωπὴν ἐπιχράτρεχε. Πάλιν ἔγινε συνέλευσις ἡμέρᾳ πέμπτῃ καὶ ἐρωτήθη πάλιν ὁ Νίκων διατί ἀρῆκε τὸν Θρόνον του· ἀπεκρίθη πάλιν, διὰ τὴν ὄργὴν τοῦ βασιλέως. Πάλιν ἐρωτήθη ἐν ἀφωρίσθηκε νὰ μὴ γυρίσῃ εἰς τὸν Θρόνον του, ὃ δὲ ἦγενηθη καθὼς καὶ προτίτερα. "Ομως βλέποντας τὰς ἀνοήτους ἀποχρίσεις τοῦ Νίκωνος καὶ ὅτι εἶχε σκοπὸν νὰ φιλονικῇ ἐρωτῶντας ἐν ἔγινεν αὐτῇ ἡ συνέλευσις καὶ μὲ τὴν γνώμην τῶν ἀλλων δύο ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν τοῦ τε Δηλικαντίνου πόλεως Διονυσίου καὶ τοῦ Ἱεροσολύμων Νεκταρίου καὶ ἐλέγχοντας τοὺς δύο παρόντας ἀγιωτάτοις Πατριαρχαῖς ὅτι δὲν εἶναι νόμιμοι Ἀρχιερεῖς, ἐπειδὴ ὁ Ἀλεξανδρεῖς δὲν κατοικεῖ εἰς τὴν Ἀλεξανδρείαν εἰμὴ εἰς τὴν Αἴγυπτον καὶ ὁ Ἀντιοχείας εἰς τὴν Δαμασκὸν καὶ ὅχι εἰς τὴν Ἀντιόχειαν, γενομένης συντόμου ἀποκρίσεως ὅτι ἡ κατοικία καὶ ὁ τόπος δὲν κάμνουν τοὺς νομίμους καὶ κανονικούς Πατριαρχαῖς, καὶ αἱ μεταβολαὶ τῶν κατρῶν δὲν βλάπτουν παντελῶς τὴν ἀξίαν, καθὼς καὶ ἡ Ἐκκλησία τῶν Ρώσων τοὺς ἔχει καὶ τοὺς κρατεῖ καὶ τοὺς τιμᾷ, ἔγινε διέγνωσις καὶ ἀπόρρασις τῆς ἀγίας Συνόδου ὅτι ὁ Νίκων θεληματικῶς ἀφῆσε τὸν Θρόνον του καὶ ὅτι ἀφωρίσθηκε νὰ μὴ γυρίσῃ πλέον εἰς τὸν Θρόνον του, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τοῦ τε ἀρχοντος Ἀλεξίου Νικήτιτος Τρουμπετζαΐου, ἀποσταλθέντος δύο φορᾶς πρὸς τὸν Νίκωνα παρὰ τοῦ μεγίστου βασιλέως διὰ νὰ τὸν παρακλήσῃ νὰ μὴ ἀφίσῃ τὸν Θρόνον του καὶ μὲ τὴν μαρτυρίαν τῶν ρηθέντων τριῶν Ἀρχιερέων, προσέτι τεσσάρων ἀρχιμανδριτῶν, ἐνὸς ἡγουμένου καὶ δύο πρωτοπαπάδων, μάλιστα συνεπιμαρτυροῦντος καὶ πλήθους Ιερέων, Ιεροδικόνων καὶ κληρικῶν, οἵτινες παρόντες εἶδον αὐτοψεὶ καὶ ἥχουσαν αὐτήκοοι τὴν ἔχουσιον παραίτησιν τοῦ Νίκωνος.

Καὶ καθηρέθη ὁ Νίκων ὡς αἴτιος πολλῶν κινδύνων καὶ θορύβων καὶ ἀπωλείας πολλῶν ψυχῶν καὶ ἔχειροτονήθη ἀντ' αὐτοῦ Θεόδωρος (;) ¹ Ἐπειδὴ δὲ ἐπιχρημάτεσε νὰ μὴ πάθῃ καὶ ἄλλην παιδεῖαν καὶ ἀτιμίαν,

1. Λάθος προδήλως τοῦ ἀντιγραφέως· καθότι διάδοχος τοῦ Νίκωνος ἐξελέγη ὁ Ἰωάσαφ.

ἔγινεν ἀπόφασις μήτε νὰ συγχέηται πλέον τὴν Ἐκκλησίαν καὶ νὰ παύσῃ ἀπὸ τὰς κατηγορίας τοῦ εὐτεροῦ βασιλέως, ἐπειδὴ καὶ εἰς τὸν καὶ οὐν τῆς Πατριαρχείας του ἐπόμησεν νὰ κρίνῃ τοὺς Ἀρχιερεῖς, ἄλλους νὰ καθῆση καὶ ἄλλους νὰ ἔξοριζῃ χωρὶς Συνοδικὴν ἔξέτασιν, καθὼς καὶ τὸν Παῦλον Ἐπίσκοπον τῆς Κολομνῆς ἐκάθηρε καὶ τὸν ἔξωρισε μακράν, ὅστις ἔκει ἀπωλέσθη διὰ τὰ ἀνυπόφορά του κακά. Καὶ ἀναχωρήσας τοῦ Πατριαρχικοῦ Θρόνου ἔγινε θυμώδης καὶ ἀπόνθρωπος, καὶ ἤνελε·ήμων, ὡστε καὶ τὸν πνευματικόν του πατέρα Σέργιον Ἀρχιμανδρίτην τοῦ Μοναστηρίου Κρέτζνοβα ἐπρόσταξεν νὰ δείρουν ἕως θυνάτου, ἔλησμονῶντας ὅτι ὁ ποιμὴν πρέπει νὰ διορθώνῃ καὶ νὰ παιδεύῃ τοὺς ἀμαρτάνοντας ἐν πνεύματι προτότος, διὰ τὰ ὅποια ὅλη ἐκρίθη ἀξιος καθαίρεσεως κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἀγίων καὶ Θεοφόρων Πατέρων. Λοιπὸν ἡμεῖς εἰς ἑλέω Θεοῦ Ὁρθόδοξοι Πατριάρχαι μὲ ὅλην τὴν ἀγίαν Σύνοδον, τῇ ἔξουσίᾳ τῇ διοθείσῃ ἡμῖν ἀπὸ τοῦ πανχύου Πνεύματος, ἐκρίνκυεν ὅτι αὐτὸς ὁ Νίκων, ἀπὸ τώρα μήτε νὰ εἶναι μήτε νὰ ὄνομάζηται Πατριάρχης, μήτε νὰ ἔγη ἀδεικνύειν νὰ ἐνεργῇ τὰ ἀρχιερατικά, ἀλλὰ νὰ εἶναι καὶ νὰ μένῃ ἐν τάξει ἴδιωτου εἰς τὸ μοναστῆριον ἀνέξοδο. Ἐπροστάξαμεν δὲ νὰ μένῃ παρ’ αὐτῷ πάντοτε εἰς ἀρχιμανδρίτης, ἀνθρώπος καλὸς καὶ δοκιμασμένος διὰ φύλαξιν, διὰ νὰ μήν ἀποτολμήσῃ τινὰς ἀπὸ τοὺς ἀτάκτους νὰ τὸν ἐμπαίξῃ καὶ νὰ τὸν ἀδικῇ· μάλιστα καὶ αὐτὸς νὰ μὴ τολμᾷ ἐμπροσθέν του νὰ ἀτακτῇ. Πρὸς τούτοις ἐπιχραγγείλαμεν νὰ εὑρίσκεται ἐμπροσθέν του ἔνας ἀνθρώπος τιμημένος, μὲ ὅλιγους στρατιώτας διὰ φύλαξιν διὰ νὰ μὴ πηγαίνοέρχονται εἰς τοῦ λόγου του καὶ ἀπὸ λόγου του γράμματα σκανδάλων πρέξεν.

(Κώδιξ Α. Μ. 411, σελ. 307—9),

Σημ. Αρχειοθ. Ο Τσάρος Ἀλέξιος εἶχε καλέσει εἰς τὴν κατὰ τοῦ Νίκωνος Σύνοδον καὶ τὸν τέσσαρας Πατριάρχας τῆς Ἀνατολῆς, ὡς ἔξαγεται καὶ ἐκ τῆς ἐν τοῖς πρόσθεν ἐπιστολῆς τοῦ Γάζης πρὸς τὸν Ἱεροσολύμων, ἀλλὰ μετὰ Συνοδικὴν σκέψιν ἐν Κωνσταντινούπολει ἐνεχρίθη ὡς μεταβῶσιν εἰς Μόσχαν μόνον ὁ Ἀλεξανδρείας καὶ ὁ Ἀντιοχείας μετὰ καὶ τινῶν Μητροπολιτῶν ὃν τὰ ὄνόματα εὑρήνται ἐν τέλει τῶν κανόνων καὶ ἀπορέσεων τῆς Συνόδου ἐν τοῖς παρακατιοῦσιν.

20.

ΟΡΟΣ

ἡτοι Τόμος τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῆς συγκροτηθείσης ἐν τῇ θεοφυλάκτῳ βασιλευούσῃ μητροπόλει Μοσκοβίᾳ, ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως κόσμου ,Ζροδ' ἐν μηνὶ Ἰανουαρίῳ, Ἰνδικτ. δ'.

Συνέχει δὲ ἐν πρώτοις δι' ἦν αἰτίαν ἐσυναθροίσθη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος, καὶ τέ ἐσυμπέρονε καὶ τέ ἐθειαίωτε καὶ ἀπεφάσιε.

Εὐδοκίᾳ καὶ χάριτι τῆς ἀγίας ὄμοουσίου καὶ ἀδικιρέτου Τριάδος, Πατρὸς, Γενοῦ, καὶ ἀγίου Πνεύματος, τῆς μιᾶς θεότητός τε καὶ βασιλείας, τοῦ ἐν Τριάδι δοξαζομένου καὶ προσκυνομένου Θεοῦ, θεσπίσματι δὲ τοῦ εὐτεθεστάτου καὶ γαληνοτάτου μεγάλου Αὐθεντός, βασιλέως ἡμῶν καὶ μεγάλου κνέζη, Ἀλεξίου Μιχαήλοβιτζή, πάσης Μεγάλης, Μιχαήλος τε καὶ Λευκῆς Ρωσσίας αὐτοκράτορος, τοῦ νέου Κωνσταντίνου, τῆς εὐσεβοῦς καὶ Ὁρθοδόξου χριστιανικῆς ἡμῶν πίστεως ζηλωτοῦ καὶ ὑπερμάχου, τῶν ἔχθρῶν δὲ καὶ ἐναντιων τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίας καὶ τῶν ἀνυποτάκτων ἐκδικητοῦ καὶ παιδευτοῦ, ἐσυγκροτήθη ἡ Ἱερὰ Σύνοδος (ἀπόντος τότε τοῦ Πατριάρχου), οἱ διερώτατοι καὶ πανοσιώτατοι Μητροπολῖται, Ἀρχιεπίσκοποι καὶ Ἐπίσκοποι, Ἀρχιψανδρῖται καὶ ἡγούμενοι, ἐν τῇ θεορραρήτῳ βασιλευούσῃ μεγαλουπόλει Μοσκοβίᾳ δι' αἰτίαν τοιαύτην.

Ἐπειδὴ, Θεοῦ παραχωρήσει, ἐνεκεν τῶν ἀμαρτιῶν ἡμῶν, ὁ πολέμιος τοῦ χριστιανικοῦ καὶ ὁρθοδοξοτάτου ἡμῶν Γένους, βάσκηνος Διάβολος, ἡγειρε πολλοὺς ἀμαθεῖς κατὰ τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἑκκλησίας, οὐχὶ μόνον ἴδιώτας, ἀλλὰ καὶ ἀπὸ τοῦ διερωτικοῦ καὶ μηνοχικοῦ τάγματος, ὃν οἱ μὲν ἐκ πολλῆς ἀμαθείας τῆς θεοπνεύστου Γραφῆς καὶ γνώμης διεφθαρμένης, οἱ δὲ καὶ σχήματι εὐλαβείας καὶ πολιτείας εἶναι δοκούσης ἐνχρέτου φχινόμενοι ἀσκηταί, νηστευταί καὶ ἐνάρετοι, ἐμπεπλησμένοι δὲ πάσης ἀγνωσίας καὶ δοκοφροσύνης, ἔτεροι δὲ, καὶ ἐκ ζῆλου τοῦτο νομίζοντες ἐποίουν, καὶ τοιούτον ζῆλον

έχοντες, ἀλλ' οὐχὶ συνετῶς παρκκινούμενοι, ἐτάρκειν πολλὰς σεσαλευμένης ψυχῆς, καὶ τινὲς μὲν διὸ στόματος, ἄλλοι δὲ καὶ ἐγγράφως λέγοντες καὶ γράφοντες ὥφθησκν ὅσκ ὁ πατὴρ τοῦ ψεύδους. Σκτανῆς εἰς τὰ ὕπτα αὐτῶν ἐψιθύεισε· τοιγχροῦν ὠνόμασκν τὰ βιβλία τὰ νεωστὶ μεταφράσθεντα, διορθωθέντα μετὰ μόχθου πολλοῦ καὶ τυπωθέντα μετὰ δικτύνης οὐκ ὀλέγης, ἐπὶ τοῦ Νίκωνος ποτὲ Πατριάρχου, ὑπάρχειν αἱρετικὰ, νεοθευμένη καὶ διεφθαρμένη, ἀλλὰ καὶ τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἡμῶν τάξεις τὰς διωρθωμένης ἐκ παλαιῶν Ἑλληνικῶν καὶ Σλαβαϊκῶν βιβλίων, ἀνενδεῶς ἐκκολόγησαν, καὶ ἀνχισχύντως ἐσυκοφάντησκν, τὴν ἀρχιερατικὴν τάξιν καὶ ἀξέσχεν ἐκκταφρόνησαν καὶ ὠνείδισκν, ταράσσοντες τὸν ὄχλον μὲ τὴν μωρίαν αὐτῶν, ἐπιλέγοντες, ὡς ἡ Ἐκκλησία πλέον οὐκ ἦν Ἐκκλησία, πῶς οἱ Ἀρχιερεῖς οὐκ εἰσὶν Ἀρχιερεῖς, καὶ οἱ ιερεῖς τὸ σύνολον οὐχ ὑπάρχουσι, καὶ ἔτερη παρόμοια φλυκτοῦντες παράνομοι· καὶ διὸ τὴν τοιαύτην αὐτῶν δικβολικὴν φλυκρίαν καὶ ἀσύνετον ματαιολογίαν, οἱ ιερεῖς ὑπέρ πάσης Ἐκκλησιαστικῆς εὔταξίας καὶ φροντίδος ἀμερίμνησκν, ἀνθ' ὧν λόγον ἀποδώσουσιν ἐν τῇ φοβερᾷ ἡμέρᾳ τῆς δικαιοκρισίας. Καὶ τὰ βιβλία τὰ νεωστὶ μεταφράσθεντα διορθωθέντα καὶ τυπωθέντα ἐπὶ τοῦ Νίκωνος ποτὲ Πατριάρχου καὶ μετὰ τὴν ἐξέλευσιν αὐτοῦ ἥρξαντο τοῦ βδελύτεσθι, καὶ τὴν τοῦ Θεοῦ δοξολογίαν μὴ ἐπιτελεῖν μετὰ τῶν διωρθωμένων βιβλίων, οὕτε μὴν τὰς Προσφορὰς, αἱ εἶχον τετυπωμένον τὸν τετραπέρατον τοῦ Κυρίου τίμιον σταυρὸν, κατάγε καὶ τὴν παρόδιον τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας προσφερομένου τοῦ τύπου: μήτε τὴν θείαν λειτουργίαν λειτουργῆσαι οὐκ ἥθελον μετ' ἐκείνων, μόνον ἐξ ἐντελοῦς ἀμαθείας ἔδέχοντο τὰς προσφορὰς ὅποῦ ἦσαν τετυπωμένα, ὁ σταυρὸς μὲν ὑποπόδιον δηλονότι, καὶ μὲ τὸ κρανίον τοῦ προπάτορος Ἀδάμ, καὶ κύκλωθεν γεγραμμένον τὸ, «Ἴδε ὁ ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ ὁ αἰρῶν τὰς ἀμαρτίας παντὸς τοῦ κόσμου», μὴ γινώσκοντες ὡς οὐχὶ ὁ σταυρὸς ὑπάρχει ἀμνὸς, οὐδὲ ἔκάστη Προσφορὰ πρὸ τῆς λειτουργίας ἢ καὶ μετὰ τὴν λειτουργίαν λογίζεται ἀμνὸς τοῦ Θεοῦ, μόνον ἡ μερὶς ἡ ὅποια αἱρεταις ἀπὸ τὴν μίαν Προσφορὰν εἰς ἀνάμνησιν τοῦ Κυρίου, ἐκείνη μόνη ἀμνὸς

τοῦ Θεοῦ εἶναι λογίζεται· καὶ διὰ τὴν τοιχύτην τῶν ιερέων πολλὴν ἀμύθεικν καὶ ἄκρην ἀπέλεικν, τὸ ἐγχειρισθὲν ω̄τοῖς τοῦ Χριστοῦ ποιητικοῖς καὶ χρόνοις τῶν μὴ φέοντις ὄντων ὑπέρ πάσης ἐκκλησιαστικῆς εὐταξίας, διὰ τῆς ἀτάκης αὐτῶν πολιτείας πολλοὶ τῶν γριστικῶν ἐγωρίσθησαν τῇ; ἐκκλησιαστικῆς εἰτόδου καὶ συντόνου προσευχῆς, τῇ; τε μετανοίας καὶ ἔξομολογήσεως τῶν ἀκαρτιῶν αὐτῶν καὶ κονιώνας τοῦ ἀγράντου Σάμακτος καὶ Αἴμακτος τοῦ Χριστοῦ ὑστέρησαν ἐκπούσας οἱ τριτάλκιες· οὐδὲ μὴν δ' ἀλλά, εἰ δυνάμενοι ἀρχισαν ἐν τοῖς οἰκοῖς αὐτῶν κρατεῖν γηρευομένους ιερεῖς ζηνευ εὐλογίας καὶ ἀπολύτεως τῶν ἀρχιερέων αὐτῶν, καὶ πολλοὶ ἐκ τούτων τῶν ιερέων ὑπῆρχον ἐπιτιμίοις, ἔτεροι δὲ ὑποκείμενοι καὶ ὑπὸ τελείκην καθίκρεσιν ὑπὸ τῶν αὐτῶν ἀρχιερέων. Ἱερουργοῦσαν οὖν ἐπὶ τὰς οἰκίας αὐτῶν, ποιοῦντες τὸ θέλημα τῶν ἡνυποτάκτων τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας τῶν μὴ θελόντων ἀκεῦσαι ψυλμῷδίαν καὶ ἀκολουθίαν εἰς τὰς ἐκκλησίας ἔκεινας, ὅπου ἐτελεῖτο ἡ ἀκολουθία μὲ τὰς διωρθωμένας τυπωμένας βιβλία, κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας, ὥστε καὶ εἰς πολλοὺς ἐκ τοῦ λαοῦ ὑποψίᾳ εἰσῆλθον πῶς πολλαὶ αἱρέσεις καὶ τοῦ Ἀντιγράφου μιάσματα κατέβανταν τὰς ἐκκλησίας καὶ τὰς τάξεις καὶ τὰ Μυστήρια καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν πᾶσαν ἀκολουθίαν. Ἐσυγχίσθησαν δὲ καὶ ἐσκενδαλίσθησαν καὶ διὰ τὴν διόρθωσιν τοῦ ἀγίου Συμβόλου, καὶ διὰ τὸ τριπλοῦ (ἀλληλούϊα), καὶ διὰ τὴν σημείωσιν τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ σταυροῦ, εἴτοιν διὰ τὴν σύνθεσιν τῶν τριῶν πρώτων διακτύλων, καὶ διὰ τὴν εὐχὴν τοῦ Ἰησοῦ καὶ τὰ ἑξῆς

Διὰ ταύτας οὖν τὰς αἵτίας, ἐσυναθροίσθησεν ἡμεῖς οἱ τῆς Μεγαλορωσσίας Ἀρχιερεῖς, Μητροπολίται, Ἀρχιεπίσκοποι, καὶ ἐκ τῶν λοιπῶν τοῦ ιεροῦ καταλόγου οἱ ἔγχριτοι· Ἀρχιμανδρῖται, Ἡγούμενοι καὶ πρωτοπαπάδες, ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Συνδικῷ Ιχλατίῳ καὶ ἐξετάσαντες ἀκριβῶς διὰ μέσου πολλοῦ καρποῦ τὰ νεωστὶ μεταφρασθέντα, διορθωθέντα καὶ τυπωθέντα βιβλία σὺν τοῖς παλαιοῖς Σλαβοϊκοῖς χειρογράφοις μεμβρανοῖς βιβλίοις, περὶ τῶν ἀνω εἰρημένων ὑπαθέσεων καὶ ὑπέρ τῶν λοιπῶν, καὶ οὐδὲν στρεβλὸν ἢ διεστραχμάνενον ἡ τῆς

εύσεβοῦς καὶ Ὁρθοδόξου ἡμῶν πίστεως ἐνχυτίον εἰς τὰ νεωστὶ μεταφρασθέντα, διορθωθέντα τε καὶ τυπωθέντα βιβλία εὑρομεν, ἀλλὰ πάντα σύμφωνα σύν τοῖς παλαιοῖς Σλαβαϊκοῖς μεμβρανοῖς βιβλίοις· εἰς τὸ εἶδομεν τὸ ἄγιον Σύμβολον γεγραμμένον ἀνευ τῆς προσθήκης ἔκεινης (τοῦ «ἄληθινὸν»), καθὼς καὶ εἰς τὰ νεωστὶ διορθωθέντα βιβλία ὄρθως ἐτυπώθη, ἔτι καὶ τὸ «ἄλληλούτερον» ἀρχδικῶς γεγραμμένον ἐκ τρίτου, «ἄλληλούτερον», ἄλληλούτερον, ἄλληλούτερον, δόξα σοι ὁ Θεός», οὗτως ἐκ τρίτου λέγεσθαι ἀπεφάνθη· ἀλλὰ καὶ τὴν σημείωσιν τοῦ τύπου τοῦ τιμίον σταυροῦ, ἥγουν τὴν σύνθεσιν τῶν τριῶν πρώτων δακτύλων τῆς δεξιᾶς χειρός, καὶ τὴν τοῦ Ἰησοῦ εὐχὴν, ὅμοίως καὶ τὴν τάξιν τῆς ἱερᾶς λειτουργίας καὶ τὰ λοιπὰ πάντα σύμφωνα εἰς τὰ παλαιὰ Σλαβαϊκὰ μεμβράνην βιβλία εὑρομεν, ὡς καὶ εἰς τὰ διωρθωμένην καὶ τετυπωμένην βιβλία. Διότι ὁ ποτὲ Πατριάρχης Νίκων νὰ διορθωθῶσι καὶ μεταφρασθῶσι τὰ βιβλία οὐχὶ ἀφ' ἑαυτοῦ του μόνος ὢρισεν, ἀλλὰ καὶ μετὰ τῆς βουλῆς τοῦ εὐλαβεστάτου Αὐθεντὸς ἡμῶν βασιλέως καὶ μεγάλου Κνέζη χυρίου Ἀλεξίου Μιχαηλοβίτζη, πάσης Μεγάλης Μιχρᾶς τε καὶ Λευκῆς Ρωσίας Αὐτοκράτορος, μετὰ γνώμης δὲ καὶ εὐλογίας τῶν Μακαριωτάτων καὶ Ἅγιων Τάτου Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν, καὶ μετὰ συμφωνίας πάντων τῶν ὄσιωτάτων Ἀρχιερέων τῆς Μεγάλης Ρωσίας Συνοδικῶς ἀπεφασίσθη ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν καὶ παλαιῶν Σλαβαϊκῶν μεμβρανῶν βιβλίων, καὶ ἡμεῖς νῦν ἀκριβῶς ἐρευνήσαντες καὶ δοκιμάσαντες καὶ ἐνώπιον τοῦ εὔσεβεστάτου, γχληνοτάτου μεγάλου Αὐθεντὸς βασιλέως ἡμῶν καὶ Αὐτοκράτορος Κυρίου Ἀλεξίου Μιχαηλοβίτζη καὶ κατενώπιον τῆς ἐκλευπροτάτης βασιλικῆς Συγκλήτου, εἰς τὸ Βασιλικὸν Ὑψηλότατον Λιθινον Παλάτιον ἐπαραστήσαμεν, καὶ ἀναγνόντες ἐμπροσθεν τῆς αὐτοῦ μεγίστης βασιλείας, καὶ ἐνώπιον τῶν καθεζούμενων ἀρχόντων καὶ ἄλλων παρεστηκότων πάντων εὕρομεν αὐτὰ ὄρθα καὶ σύμφωνα εἰς ἀπαντήσας ἐκ τῶν ὄποιων βιβλίων τινὰ, καὶ εἰς τοὺς κατὰ τόπον ἵερεis τῆς βασιλευούσης πόλεως Μοσκοβίας Συνοδικῶς ἐνεφανήσκουεν εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Συνοδικὸν Παλάτιον παραστήσαντες, εἰς ἀνπάρχει καὶ γεγραμμένον τὸ ἄγιον Σύμβολον χωρὶς τῆς προσθήκης (τοῦ «ἄληθινὸν») καὶ τὸ «ἄλληλούτερον» ἀρχδικῶς ἐκ τρί-

του εἶτα τὸ «δόξα σοι ὁ Θεός» καὶ τὰ λοιπὰ πάντα καθὼς καὶ εἰς τὰ νεωστὶ διορθωθέντα βιβλία ὑστερον ἐτυπώθησαν.

Οπότεν δὲ, χάριτι τοῦ παντοδύναμου καὶ πανχρήσθου Θεοῦ καὶ τῆς πρεσβείας καὶ προστασίας τῆς ὑπεροχγίας Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου οἱ Παναγιώτατοι καὶ Μακριώτατοι, (καὶ Οἰκουμενικοί) Πατριάρχαι ὃ τε κύριο Πατριάτης πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ Κριτής τῆς Οἰκουμένης, καὶ ὃ κύριο Μακάριος Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεούπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, διὰ τῆς προσκλήσεως, δεήσεώς τε καὶ παρακλήσεως τοῦ εὔσεβεστάτου μεγάλου Αὐθέντου ἡμῶν βασιλέως καὶ μεγάλου Κνεζή Αλεξίου Μιχαήλοβίτζη, πάσης Μεγάλης Μικρᾶς τε καὶ Λευκῆς Ρωσίας Αὐτοκράτορος παρεγένοντο σωματικῶς εἰς τὸ διορθώσας καὶ διακρίνει τὰ ἀνὰ τὴν ἡμετέραν Ἐκκλησίαν συμβάντα συγέμικτα καὶ σκάνδαλα, ἥμετες ἀπασχήτε θέματα Σύνοδος τῆς Μεγαλορωσίας εὐχαριστοῦντες Κυρίῳ τῷ Θεῷ καὶ τῇ παναγυρίντῳ Θεοτόκῳ ὑπέρ τῆς ἀφίξεως αὐτῶν καὶ παρουσίας, ἔχαρημεν λίγην ὑπέρ τῆς τοιχύτης εύτυχίας, ὅπου Κύριος ὁ Θεός διὰ ἀπειρον ἔλεος καὶ τῇ πρεσβείᾳ τῆς παναγυρίντου Δεσποίνης ἡμῶν Θεοτόκου, τοιχύτην εύτυχίαν καὶ χάριν ἔχαρισατο ἥμετες νὰ κάποιαν σωματικήν παρουσίαν των. "Ομως μετὰ ταῦτα ἥμετες ἀπασχήτε θέματα Σύνοδος εἰς τὴν χρήσιν τῶν Μακριώτατων καὶ Παναγιώτατων Πατριάρχῶν τὰς Συνόδους ἡμῶν καὶ πάσας τὰς ὑποθέσεις καταλεπτῶς ἀνηγέγκμεν, καὶ οἱ Μακριώτατοι καὶ Παναγιώτατοι Πατριάρχαι τὰς ἡμετέρας Συνοδίας ὑποθέσεις καὶ δικρίσεις ἀκούσαντες εἶπον ὅτι «Οὕτως ἔχει η ἀληθινα, καὶ ὄφθως ἴδιακρίνετε, μεθ' ἡμῶν εἰς ἀπαντά συμφωνεῖτε, ὡς ἥμετες χρητοῦμεν καὶ φρονοῦμεν ἔξ ανωθεν καὶ ἀρχῆς οὗτοι καὶ ὑμεῖς Συνοδίας καὶ σαφῶς ἐδικρίνετε καὶ ἐφρονήσατε, διότι αὗτη ἐστὶν η παράδοσις τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγίων Πατέρων καὶ τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας η ἔκπαλκι συγήθεια καὶ τέλειον καὶ τὰ βιβλία τὰ νεωστὶ μεταφρασθέντα καὶ διορθωθέντα καὶ τυπωθέντα ὑπάρχουσιν ὄφθας καὶ σύμφωνα σὺν τοῖς ἡμετέροις βιβλίοις», καὶ τὰς ἡμετέρας Συνοδίας διακρίσεις εύλογήσαντες ἴστεβοισαν.

"Οταν δὲ ὁ Κύριος ὁ Θεὸς καὶ ἡ πανάγραφιτος Θεοτόκος μετὰ τὴν ἔλευσιν τῶν Πχνχγιωτάτων Πατριαρχῶν ταχὺ ἐδωρήσατο ὑμῶν καὶ γνήσιον ἀρχιερέα καὶ ἀρχιποιμένα τὸν ἀγιώτατον κύρῳ Ἰωάνναφ διὰ Πατριάρχην Μοσκοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας, καὶ πρὸς αὐτὸν τὰς ἡμετέρκες Συνοδικὰς ὑποθέσεις καὶ διακρίσεις ἀνηγγειλεν, τοῦ θεωρῆσαι, διακρίνει, εὐλογῆσαι καὶ βεβαιώσαι, καὶ ὁ ἀρχιποιμῆν ὑμῶν Πατριάρχης ὁ ἀγιώτατος Μοσκοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας τὰς Συνοδικὰς ὑμῶν ὑποθέσεις καὶ διακρίσεις ἀκούσας καὶ θεωρήσας εὐλόγησε καὶ ἐβεβαίωσε, ὡς καὶ οἱ Μακχριώτατοι καὶ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι κύρῳ Πατέριος Ἀλεξανδρείας, καὶ κύρῳ Μάκαριος Ἀντιοχείας συμφώνως ἐν ἀπασι.

ΑΠΟΦΑΣΙΣ ΚΟΙΝΗ

"Ἐπὶ τούτοις οὖν κοινῶς νῦν ἡμεῖς οἱ ἐλέω Θεοῦ εὔσεβεῖς Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι, Πατέριος Πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας, καὶ Κριτὴς τῆς Οἰκουμένης καὶ Μάκαριος Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς, ὅμοι μετὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ὑμῶν κύρῳ Ἰωάνναφ Πατριάρχου Μοσκοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας, σὺν τοῖς λοιποῖς ἱερωτάτοις τῆς Μεγάλης Ρωσσίας καὶ τοῖς παρακτυχοῦσι τῶν Ρωμαίων ἀρχιερεῦσι καὶ μετὰ πάσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, ἐν ὀνόματι τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ὑμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ Συνοδικῶς ἀποφανόμεθα: Πάντων ὑμῶν τῶν ἀρχιμανδριτῶν καὶ ἡγουμένων τε, μοναχῶν καὶ πρωτοπαπάδων καὶ πάντων τῶν ἱερέων καὶ κληρικῶν παντὸς τέγματος καὶ παντὸς τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος μεγάλων τε καὶ μικρῶν (ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν), ὅρίζομεν νέαν ὑποτάσσεσθε ἐπὶ πᾶσι τῇ ἀγίᾳ τοῦ Χριστοῦ Ἀνατολικῇ καὶ Ἀποστολικῇ Ἐκκλησίᾳ ἀνευ πάσης ὑποψίας καὶ ἀντιλογίας· οἱ ἀρχιμανδρῖται καὶ ἡγούμενοι νέα διδάσκετε τοὺς ἀδελφούς τῶν μοναστηρίων ὑμῶν, οἱ πρωτοπαπάδες καὶ λοιποὶ ἱερεῖς ἔκκατος ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐνορίᾳ τοὺς ἐνορίτας τούς, καὶ ὁ καθεὶς τὰ πνευματικὰ τέκνα, ἄνδρας, γυναικας τε καὶ παιδας νέα διδάσκεται συχνῶς ἐπ' Ἐκκλησίας καὶ κατὰ μόνας, ἵνα πείθωνται οἱ πάντες κατὰ πάντα χωρὶς πάσης ὑποψίας καὶ ἀντιλογίας τῇ ἀγίᾳ

’Ανατολική ’Εκκλησία· ἀλλὰ καὶ τὰ βιβλία ὅπου σὺν θεσπίσματι τοῦ εὐσεβεστάτου Αὐτοκράτορος βασιλέως ἡμῶν κυρίου Ἀλεξίου Μιχαηλοβίτζη, καὶ σὺν εὐλογίᾳ καὶ γνώμῃ τῶν ἀγιωτάτων ἡμετέρων ἀδελφῶν καὶ συλλειτουργῶν Οἰκουμενικῶν Πατριαρχῶν ἐμεταφράσθησαν καὶ προεδιωρθώθησαν καὶ ἐτυπώθησαν εἰς τὸν καιρὸν τοῦ Νίκωνος ποτὲ Πατριάρχου καὶ μετὰ τὴν ἔξελευσιν αὐτοῦ δι’ εὐλογίας τῆς Ιερᾶς Συνόδου, ἥτοι τῆς θείας λειτουργίας βιβλία, Εὐχολόγια καὶ ἔτερα, νὰ τὰ δεχθῆτε καὶ μετὰ ταῦτα νὰ ἐκτελῆτε τὴν ἐκκλησιαστικὴν τοῦ Θεοῦ δοξολογίαν (διότι εἶναι καὶ ὄρθι ἀληθινὰ διωρθωμένα) κατὰ τάξιν, μιᾶς φωνῆς καὶ γνώμης ἀθορύβως τε καὶ ἀσυγχώστως τὸ ἄγιον Σύμβολον νὰ τὸ στέργητε καὶ νὰ τὸ ἀναγινώσκητε, καθὼς οἱ ἄγιοι καὶ θεοφόροι Πατέρες τῆς Α' ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ καὶ τῆς Β' τῆς ἐν Κωνσταντινούπολει ἔγιαψαν καὶ ἐσύνθεσαν ἐλληνιστὶ, καὶ αἱ λοιπαὶ ἀγιαὶ Οἰκουμενικαὶ καὶ τοπικαὶ Σύνοδοι ἐκύρωσαν καὶ ἐβεβίωσαν, ὡς ὑπάρχει νῦν διωρθωμένον κατὰ τὸ ἔλληνικὸν καὶ τυπωμένον εἰς τὴν Σλαβικὴν γλῶσσαν διορθωμένον, ἀνευ προσθήκης καὶ πάσης παραλλαγῆς· οὕτως οὖν χρητεῖν τοὺς πάντας ἐντελλόμεθα καὶ ὄριζομεν ἀναγινώσκεσθαι ἐπ’ ’Εκκλησίας καὶ πανταχοῦ τὴν ὄμοιολογίαν τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως. Τὸ δὲ «ἀλληλούϊα» εἰς τὴν θείαν ὑμνωδίαν, εἰς τὸν δικτεταγμένον καιρὸν νὰ λέγητε ἐκ τούτου, ἥτοι «ἀλληλούϊα, ἀλληλούϊα, ἀλληλούϊα, δόξα σοι ὁ Θεός», οὕτως ἐκ τρίτου κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν καὶ τάξιν, ὡς εἶναι γεγραμμένον εἰς τὰ παλαιὰ μεμβράνα τῆς Ελληνικῆς καὶ Σλαβικῆς βιβλία.

’Αλλὰ καὶ τὸ σημεῖον τοῦ τιμίου καὶ ζωοποιοῦ Σταυροῦ νὰ ποιητε σημειώνοντας τοῦ λόγου σας μὲ τα τρίχα πρῶτα δάκτυλα τῆς δεξιᾶς χειρὸς, μὲ τὸ πρῶτον τὸ λεγόμενον ἀντίχειρ, μὲ τὸ δεύτερον τὸν λιχανὸν καὶ μὲ τὸ μέσον τὸν σφακέλλου καλούμενον, συνθέτειν αὐτὰ ὄμοια καὶ λέγειν, «Εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἄγιου Πνεύματος», τὰ δὲ ἔτερα δύο δάκτυλα, τὸν παράμεσον καὶ τρύμνωπα ἔχειν κλιτὰ καὶ ἀργὰ, κατὰ τὴν παλαιὰν παράδοσιν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγίων Πατέρων οὕτως ἔχουσιν ὅλα τὰ γένη τῶν χριστιανῶν καὶ πολλαῖς ἄλλαχις φυλαῖς ὄποιοῦ ὑπάρχουν εἰς

τὴν Ὁρθοδοξίαν, ἀπὸ ἀνατολῶν ἐώς δυσμῶν παράδοσιν ἔκπαλαι, καὶ ἐώς τοῦ νῦν ἀπαρχλάκτως κράτοῦται καθὼς φαίνεται νῦν καὶ ὅδε εἰς τὴν Μεγαλορωτίαν οἱ ἐγχώριοι ἐκ παλαιᾶς παραδόσεως ἀπαρχλάκτως νὰ σημειώνωνται μὲ τὰ τρίτα πρῶτα δάκτυλα. Καὶ τοῦ Ἰησοῦ τὴν εὐχὴν νὰ τὴν λέγετε σύτως οἱ πάντες, «Κύριε Ἰησοῦ Χριστὲ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ἐλέησον ἡμᾶς», εἰς τὴν ἐκκλησιαστικὴν ἀκολουθίαν καὶ εἰς τὴν κοινὴν συνθήροισιν, εἰ δὲ κατὰ μόνας, ως θέλεις ὁ καθεῖς. Ἐπὶ τούτοις δὲ παραγγέλλομεν ὅλας τὰς ποιούσκς τὰς Προσφορὰς τοῦ τυπώνειν τὰς Προσφορὰς μὲ τὴν σφραγίδα τοῦ τετραπεράτου σταυροῦ, καθὼς ἔνωθεν ἐσημειώσαμεν, κατὰ τὴν μαρτυρίαν τῶν μεγάλων διδασκάλων, Ἀθανασίου τοῦ Μεγάλου, Ιωάννου τοῦ Δακτυληνοῦ καὶ ἑτέρων, ὅτι ὁ ἐκ δύο ξύλων συνθεμένος Σταυρὸς ὑπάρχει ἀληθινὸς Σταυρός. Ἐπὶ τούτοις καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν καὶ μοναστηριακὴν τάξιν καὶ νηστείαν φυλάκταιν κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ ἀγίων Προτέρων, ως ἡ ἀγία Ἀνατολικὴ καὶ Ἀποστολικὴ ἐκκλησία φυλάκται πρὸς σωτηρίαν πάντων τῶν Ὁρθοδόξων χριστιανῶν.

Ἐτι δὲ ὄρθομεν καὶ ἐντελλόμεθα πᾶσιν ὑμῖν τοῖς τοῦ Ἱεροῦ καταλόγου καὶ ἔρμηνεύομεν, πῶς νὰ σφραγίζητε, ἵτοι νὰ εὔλογῆτε τὸν Ὁρθόδοξον λαόν, συνθέτοντες τῆς δεξιᾶς χειρὸς (ὑμεῖς οἱ Ἱερεῖς) τὰ δύο δάκτυλα, τὸν λιγκνὸν λεγόμενον ὄρθον ἔχειν, καὶ τὸ μέσον χυρτὸν ὄλιγον, τὰ δύοτε σημειώνον τὸ «Ἰησοῦς», τὰ δὲ ἕτερα δύο δάκτυλα, τὸν ἀντίχειρα λεγόμενον καὶ τὸν παράμεσον ἔχειν κλιτὰ, καὶ πρὸς ἄλληλα πλάγια ἐνωμένα, δηλοῦντα τὸ Χ στοιχεῖον, καὶ πάλιν τὸ ἔγγιστα τούτων χυρτόν, τὸ ἐλάχιστον, τὸ καὶ μέω καλούμενον, ἐπικαμπές ὄλιγον, σημειώνει τὸ Σ, δύο δὲ αὐτὰ τὰ τρίκ δάκτυλα σημαίνοντα τὸ ΧΣ ὄνομα, καὶ ἐν τούτῳ τῷ ὄνοματι τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἐντελλόμεθα ὑμῖν τοῖς Ἱερεῦσι τοῦ σφραγίζειν τὸν πιστὸν λαόν, κατὰ τὸ εἰρημένον πρὸς Ἀβραὰμ ὑπέρ Χριστοῦ, «Καὶ ἐν τῷ σπέρματί σου ἐνευλογηθήσονται πάντα τὰ ἔθνη», ἥγουν πᾶσαι αἱ φυλαὶ τῆς γῆς.

Αὕτη οὖν ἡ ἡμετέρα Συνοδικὴ ἀπόφασις καὶ ἐντολὴ πρὸς πάντας τοὺς εἰρημένους ἔνωθεν Ἱερωμένους τοῦ Ὁρθοδόξου πληρώματος· διὸ

καὶ ἀπορχινόμεθα καὶ ὄρζομεν πάντας ὑμᾶς ἀπαρχλάκτως ταῦτα φυλάττειν καὶ ὑποτάσσεσθαι τῇ ἀγίᾳ ἡμῶν Ἀνατολικῇ Ἐκκλησίᾳ. Ἐὰν δέ τις οὐ στέρξῃ ἀλλὰ καὶ παρακούσῃ τὰ ὄρισθέντα καὶ ἀποφασισθέντα περ' ἡμῶν, καὶ ἀνυπότακτος τῆς ἀγίας καὶ Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς ἐνεστώσης Ἱερᾶς Συνόδου φανείη, τὸν τοιούτον ὃς ἐνχντίον καὶ ἀπειθῇ, παρὸτι τῆς διθείσης ὑμῖν ἔξουσίας καὶ χάριτος τοῦ παναγίου καὶ ζωαρχικοῦ Πνεύματος, εἰ μὲν εἴη ἐκ τοῦ Ἱεροῦ καταλόγου, ἔχομεν αὐτὸν καθηγημένον καὶ γεγυμωμένον πάσης Ἱεροπραξίας καὶ χάριτος καὶ τῷ τελευταίῳ ἀναθέματι παραδεδομένον· εἰ δέ γε εἴη ἀπὸ λαϊκῆς τάξεως, ἀφωρισμένον ἔχομεν καὶ ἀλλότριον ἀπὸ Πατρὸς, Υἱοῦ καὶ ἀγίου Πνεύματος, καὶ τῷ ἀναθέματι τῷ αἰώνιῳ ὑπόδικον, ὃς αἱρετικὸν καὶ ἀνυπότακτον, καὶ ἐκ τῆς Ὁρθοδόξου ὅλουμελείας καὶ ποιμνῆς καὶ τῆς Ἐκκλησίας Χριστοῦ τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν ἀποκόπτομεν, ὃς μέλος σαπρὸν καὶ σεσαπτημένον, ἕως οὗ συντιθῇ, σωφρονισθῇ καὶ ἐπιστρέψῃ ἐν ἐπιγνώσει ἀληθείας διὰ καθαρᾶς μετανοίας· καὶ ὃν μενὴ εἰς πεισμόνην ἔως τέλους τῆς ζωῆς αὐτοῦ, ἔστω καὶ μετὰ θάνατον ἀφωρισμένος καὶ ἀσυγχώρητος· ἡ ψυχὴ αὐτοῦ καὶ ἡ μερὶς μετὰ τοῦ προδότου Ἰούδα καὶ μετὰ τῶν συσταυρωσάντων τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν Ἰουδαίων, καὶ μετὰ τοῦ Ἀρείου καὶ τῶν λοιπῶν καταρχήτων αἱρετικῶν· ὁ σίδηρος, τὰ ξύλα, αἱ πέτραι λυθήσονται, ἐκεῖνος δὲ μενέτω ἀλυτος καὶ τυμπανιαῖος εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων.

Αὕτη ἡ ἡμετέρη Συνοδικὴ διάγνωσις καὶ ἀπόφασις ὑπεγράφη καὶ ἐβεβίωθη διὰ τῶν ἡμετέρων ἴδιων χειρῶν καὶ ἐτέθη ἐν τῷ ναῷ τῆς ὑπερκγίας Θεοτόκου τῆς τιμίας καὶ ἐνδόξου Κοιμήσεως τῆς ἐν τῷ Πατρικοχείῳ τῆς θεοφυλάκτου βασιλευούσης μεγαλοπόλεως Μοσκοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας, εἰς αἰωνίαν στερέωσιν καὶ βεβαίωσιν καὶ εἰς ἀօδιμον μνήμην τῶν μετὰ ταῦτα.

Ἐν ἔτει ἀπὸ κτίσεως χόσμου ζροε', ἀπὸ δὲ τῆς ἐνσάρκου οἰκονομίας τοῦ Θεοῦ Λόγου ἀχέζ' Ἰνδικτιῶνος ε', μηνὶ Μαΐῳ ιγ'.

Ἐτι δὲ ἡ Σύνοδος ὅποι ἔγινεν ἐπὶ τοῦ εὔσεβοῦς βασιλέως καὶ μεγάλου Κνέζη Ἰωάννου Βασιλόβιτζη Μοσκοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας

Αύτοκράτορος παρὰ τοῦ Μακάριον Μητροπολίτου Μοσχοβίας μετὰ τῶν λοιπῶν, ἦτοι διὰ τὴν σῆμείωσιν τοῦ Τιμίου Σταυροῦ ἥτοι διὰ τὴν σύνθεσιν τῶν δύο δακτύλων καὶ διπλοῦν ἀλληλούειχ καὶ τὰ λοιπὰ ὅπου ἀδιακρίτως ἔγραψεν ἐξ ἀπλότητος καὶ ἀμφιθεάτρος αὐτῶν εἰς τὸ βιβλίον τὸ καλούμενον ἑκατοστοκεφάλαιον καὶ τὴν ἀράν τοῦ παρκνόμως καὶ παρκλόγως ἔξεδωκαν, ἡμεῖς οἱ εὔτεθεῖς Πατριάρχαι Πατριαρχίας πάπκαις καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ κριτής τῆς οἰκουμένης καὶ Μακάριος Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς καὶ Ἰωάνσαφ Πατριάρχης Μοσχοβίας καὶ πάσης Ρωσίας καὶ ἀποκαὶ ἡ Ἱερὰ Σύνοδος ἔχεινην τὴν ἀνόμως καὶ παρκνόμως δοθείσκην ἀράν καὶ καταλύμενην, καὶ τὴν Σύνοδον ἔχεινην λογιζόμενην εἰς οὐδὲν καὶ ως μὴ γεγονούσην. Διότι ὁ αὐτὸς Μακάριος Μητροπολίτης καὶ οἱ μετ' αὐτῶν φρονήσαντες ἀμαθῶς καὶ ἀδιακρίτως, ως ἐνεφανίσθη αὐτῶν ἐξ ίδίας γνώμης οὗτως καὶ ἐποίησαν, μὴ συμφωνοῦντες τοῖς Ἑλληνικοῖς παλαιοῖς μεμβρανοῖς καὶ Σλαβαϊκοῖς βιβλίοις, μήτε μετὰ τῶν Οἰκουμενικῶν ἀγιωτάτων Πατριαρχῶν, ὑπὲρ τούτων ἐρώτησιν καὶ συμβουλὴν ποιήσαντες.

Ἐπὶ τούτοις ἐντελλόμεθα καὶ ὑπὲρ ὧν ὑπάρχονταν γεγραμμένα ἐν τῷ βίῳ τοῦ ὁσίου Εὐφροσύνου ἐκ τῆς τῶν ὄνειρων φαντασίας τοῦ συγγραφέως διὰ τὸ διπλοῦν ἀλληλούειχ, μηδεὶς πιστευέτω τοῖς ἔχεινοι ψευδοπλάστοις ρήμασι, διότι αὕτη ἡ συγγραφὴ ἐστὶ ψευστικὴ καὶ πλαστὴ ἀπὸ πλάνου καὶ ψεύστου συγγραφέως γεγραμμένη, κατ' ἀπάτην καὶ πλάνην τοῦ Ὁρθοδόξου λαοῦ. Κατὰ τὸ παρόν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς Ὁρθοδόξοις λαοῖς τῆς Μεγαλορωσίας, παραγγέλλομεν, ὅριζομεν καὶ ἐντελλόμεθα, ἐν ὀνόματι τῆς ἀγίας καὶ ὄμοσσιού καὶ ἀδιαιρέτου Τριάδος τοῦ ἐνὸς πάντων Δεσπότου καὶ Θεοῦ, ὅπως ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸν μετέπειτα τοιούτων ὄνειρων ψευδοραθέντων φαντασιῶν μὴ πιστεύητε, οὐδὲ ἀκροάτεσθε τὸ παρόπαν. Οὐαίως καὶ τὰ τῶν νεκρῶν σώματα τὰ εὑρισκόμενα καὶ ἐν τοῖς κχιροῖς τούτοις ἀκέραια καὶ ἀλυτα μὴ τολμήσετω τις ἀπὸ τοῦ νῦν ἀξιοπίστης μαρτυρίας καὶ Συνοδικῆς ἀπορήσεως τιμῆτης αὐτὰ καὶ σέβεσθαι ως ἀγία διότι εὑρίσκονται πολλὰ σώματα ἀκέραια καὶ ἀλυτα οὐχὶ ἀπὸ ἀγιωσύνης ἀλλ' ως ὑπὸ ἀρρωστησμοῦ καὶ κατάρας ἀρχιερατικῆς ἢ Ἱερατικῆς τυγχάνοντες

έτελεύτησκν, ή ἐκ παραβάσεως καὶ καταφρονήσεως τῶν θείων καὶ
ἱερῶν κανόνων ὡς νόμων ἀκέραικις καὶ ἄλυτα εὔρισκονται. "Ομως ἔὰν
θέλετε τιμῆσαι τινὰς ὡς ἁγιον ἀπὸ τὰς αὐτὰς εὔρισκόμενα σώματα,
πρέπει νὰ γίνεται κατὰ πολλὰς ἀκριβής ἐξέτασις καὶ δυκιμασία καὶ
μαρτυρία ἀπὸ πολλῶν ἀξιοπίστων μαρτύρων, ἐπὶ μεγάλης καὶ τελείας
ἀρχιερατικῆς Συνόδου.

"Η χάρις τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τὸ ἅπειρον καὶ
πλούσιον αὐτοῦ ἔλεος καὶ ἡ εὐχὴ καὶ ἡ εὐλογία τῆς ἡμῶν μετριότη-
τος εἴη μετὰ τῶν καταπειθομένων τῇ ἀγίᾳ Καθολικῇ καὶ Ἀποστο-
λικῇ Ἑκκλησίᾳ καὶ μετὰ τῶν μπαχουόντων ἡμῶν νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς
τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

21.

Κεφάλαια νδ'. ἀπέρ εἰσὶν εἰς κανόνων τύπον περὶ τινῶν ἐκκλησια-
στικῶν ἀναγκαίων ὑποθέσεων.

Πίναξ τῶν παρόντων κεφαλαίων:

Α'.] Περὶ τοῦ ὅπως δεῖ μὴ χειροτονεῖν πολλοὺς Ἱερεῖς καὶ διακό-
νους εἰς μίαν λειτουργίαν. Β'.] Περὶ τοῦ ὅπως οἱ Ἱερεῖς ἐν τῇ ἀνα-
γνώσει τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὴν Θείαν λειτουργίαν, ἐπάνω εἰς τὸ Ἱερὸν
Σύνθρονον νὰ μὴ καθέζωνται. Γ'.] Περὶ τοῦ ὅταν τύχωσι δύο ἢ τρεῖς
Πατριάρχαι ὄμού λειτουργῆσαι ἢ Μητροπολῖται, ὃ κατὰ τόπον οὐ
καθέζει ἐπάνω εἰς τὸ Ἱερὸν Σύνθρονον διὰ τὴν ίσοτιμίαν καὶ διὰ τὸ
ἀσκανδάλιστον. Δ'.] Ἀρχιερεὺς; Ἀρχιερέα, καὶ ἀρχιμανδρίτης ἀρχι-
μανδρίτην οὐδὲ Ἱερεὺς; Ἱερέα κοινωνεῖ ἐν τῇ Θείᾳ μυσταγωγίᾳ, καὶ
ὅπως ἔχουσι νὰ κοινωνιῶνται Δικτύπωσις. Ε'.] Περὶ τοῦ ὅπως πρέπει
τὸν Ἱερέα νὰ λαμβάνῃ τὸ ἅγιον Ποτήριον καὶ τὸν ἅγιον Δίσκον εἰς τὴν
μεγάλην εἰσοδον τῆς Θείας λειτουργίας. Ζ'.] "Οπως ὀφείλουσι τοῦ μὴ
ραντίζειν οἱ διάκονοι μετὰ τοῦ ἀγιάσματος τὸν λαὸν καὶ τοὺς οἶκους,
ἄλλα μόνον Ἱερεῖς, ἔξω ἀπὸ ἀνάγκης πολλῆς. Η'.] Περὶ τοῦ μηδὲν νὰ
έργαζεσθε τὰς ἁγίας Κυριακὰς καὶ τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς
έορτὰς ἐντολή. Η'.] Περὶ τοῦ ὅπως εἰς τὴν ἁγίαν Βάπτισιν, τὴν ἀκο-
λουθίαν καὶ τὰς εὐχὰς τοῦ Βαπτισμάτος ἔχῃ νὰ ἀναγινώσκῃ καὶ νὰ

ἐνεργῇ ὁ Ἱερεὺς μόνον, καὶ ὅχι διάκονος ἢ ἄλλος τις ἔνευ μεγάλης ἀνέγκης καὶ χρείας. Θ'.] Περὶ τοῦ μὴ βουτᾶν τοὺς Ἱερεῖς κηρίᾳ ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ, εἰς τὴν ςοχὴν τῆς ἀκολουθίας τοῦ ἀγίου Βαπτίσματος. Ι'] Όμοίως ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἀγίων Θεοφανείων, μὴ βουτᾶν τὰ κηρία εἰς τὸ ἀγίσμα, πρὶν τῆς βουτήσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Ια'.] Ιταμένου τοῦ Ἀρχιερέως ἐν Ἐκκλησίᾳ εἰς ἀκρότατην τῆς Ἱερᾶς λειτουργίας καὶ λειτουργοῦντος ἀρχιμανδρίτου τινός, νὰ μὴ εὔλογῇ ὁ ἀρχιμανδρίτης μετὰ τρικηρίου ἐμπροσθεύ τοῦ Ἀρχιερέως ποσῶς. Ιβ'.] Περὶ τοῦ πῶς χρὴ ποιῆται τὴν εἴσοδον τῷ ἀγίῳ καὶ μεγάλῳ Σκεδάτῳ μετὰ τοῦ ἀγίου Ἐπιταφίου, καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ ναοῦ μετὰ τῶν ἀγίων λειψάνων γύρωθεν τῆς Ἐκκλησίας. Ιγ'.] Περὶ ἀμβωνος. "Οπως ἐστὶν εὔλογον νὰ γίνωνται εἰς τὰς Ἐκκλησίας ἀμβωνες. Ιδ'.] Περὶ τοῦ ὅπως ἔχωσι νὰ φοροῦν οἱ πάντες Ἀρχιερεῖς, ἀρχιμανδρῖται καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ καλυμμάχιαι Ρωμαϊκά. ΙΕ'.] Εὐλογία καὶ ἀρὰ κατὰ τῶν μὴ φορούντων ἀξιφικά Ρωμαϊκά. ΙϚ'.] Περὶ τοῦ ὅπως δεῖ μὴ ἐσθίειν πνικτὸν, καὶ μὴ βρεῖν μὲ τὸ τέκνούρι τὰ ζῶα εἰς τάς κεφαλὰς πρὸν τοῦ σφαγῆς αὐτά. Ιζ'.] Περὶ τοῦ ὅπως μὴ κολυμβᾶν τὸν λαὸν γυμνὸν ἀτευ περικλέμψυτος κιταρίνης ἐμπροσθεν τοῦ ὄχλου. Ιη'.] "Οτι ἐν ταῖς Ἐκκλησίαις ἐντὸς τοῦ ἀγίου βήματος καθρέπτας ἔχειν οὐ πρέπει. Ιθ'.] Ἐπιτίμιον καὶ ἀρὰ εἰς τὸ πκῆσαι τοὺς ἀγνώστους ποιοῦντας βδελυράς κωμωδίας καὶ ἀταξίας, ὅταν πορεύωνται ὁ νυμφός καὶ ἡ νύμφη εἰς τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν τοῦ στεφανωθῆναι καὶ εὔλογηθῆναι. Κ'.] Οἱ Ἱερεῖς νὰ μὴ πηγαίνουν ἐμπροσθεν τοῦ γάμου ἔφιπποι μετὰ τοῦ ἐπιτροχηλίου καὶ τοῦ σταυροῦ. ΚΑ'.] Περὶ τοῦ μὴ πιστεύειν τινὰς τὴν ψευδόπλαστον συγγραφὴν ὅπου λέγεται πῶς ἦν ἀπεσταλμένη ἐκ Ρώμης πρὸς Γεννάδιον ἀρχιεπίσκοπον Νοβογραδίου ἀπό τινος Δημητρέου Δρογουμένου δραματουργηθέντα. ΚΒ'.] Περὶ τοῦ ὅπως χρὴ ἀφκνίσαι καὶ ἀποσκοραχίσαι καὶ τὴν συγγραφὴν ὅπου εἶναι γεγραμένη καὶ πιστῶς συνθεμένη ὑπό τινος χρυφού αἵρετικοῦ, περὶ τῆς συνθέσεως τῶν δακτύλων καὶ κατὰ τὸ σημεῖον τοῦ Σταυροῦ. ΚΓ'.] Λύσις τοῦ τύπου καὶ τῆς ἀρᾶς τοῦ Νίκωνος τοῦ ποτέ Πατρούχου ὅπου ἐποίησε περὶ τοῦ ἀγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφανείων, καὶ ὅπως

ἀπὸ τοῦ νῦν τελεῖσθαι χρὴ ὥσπερ καὶ πρότερον ἐτελεῖτο ἀπκριχλάκτως. ΚΔ'.] Περὶ τοῦ βιβλίου τῆς θείας λειτουργίας. ΚΕ'.] Περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ λεγομένου **Σκοπζάλη** ἦτοι περὶ ἐρμηνείας τῆς θείας λειτουργίας. ΚΖ'.] Περὶ τῆς ἐπιστολῆς τοῦ ἀγιωτάτου κυρίου Πατρὸς οὐκ οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου καὶ περὶ τῶν ἐρωτοκτονίσεων. ΚΖ'.] Περὶ τοῦ βιβλίου τοῦ λεγομένου **ράβδος εὐθύτητος** καὶ περὶ τοῦ παπᾶ Νικήτα καὶ τῶν λοιπῶν, ἔλεγχος. ΚΗ'.] Περὶ τοῦ ἀγίου Συμβόλου καὶ τῶν λοιπῶν διαταγῶν. ΚΘ'.] Περὶ τοῦ ὅπως οἱ ιερεῖς ἔχουσι νὰ σπουδάζωσι τὰ τέχνα αὐτῶν γράμματα μετὰ πάσης ἐπιμελείας καὶ τὰ λοιπὰ, παραχίνεσις. Λ'.] Περὶ τοῦ ὅπως ἀπρεπον ἐστὶ καὶ ἀνομον τοῦ πωλεῖν καὶ λαπήλεύειν τοὺς ιερεῖς τὰς ἔχυτῶν ἐκκλησίας. ΛΑ'.] Περὶ τοῦ ὅπως ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ εἰς τὰς θείας ὑμνωδίας καὶ εἰς τὴν ιερὰν μυσταγωγίαν, ὁφελεῖται σταθμοὶ τὸν λαὸν μετὰ σιγῆς καὶ φόβου Θεοῦ. ΛΒ'.] Περὶ τοῦ πῶς δεῖ τοὺς ιερεῖς περιπατεῖν καὶ ὄψικεῦσαι τὸ λεῖψιν τοῦ νεκροῦ, ἔξιόντας ἐκ τοῦ οἴκου εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἐνταφιάσαι αὐτό. ΛΔ'.] Περὶ τοῦ πῶς ψάλλεται ἡ παννυχίς καὶ τελείται ὑπὲρ τῶν κεκοιμημένων. ΛΕ'.] Περὶ τῶν κηρίων τοῦ μὴ σδύνειν αὐτὰς εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν οὔτε μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον οὔτε μετὰ τὸ «ἄξιον ἐστίν». ΛΖ'.] Περὶ εἰκόνων ὅπου φέρουν οἱ ἐνορίται εἰς τὰς ἐκκλησίας, ως διὰ προσκύνησιν αὐτῶν, καὶ πάλιν τὰς λαζαρίνους εἰς τὰ σπήτιά των· τοῦτο ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ γίνεται.

Κανόνες τοὺς διποίους ἐπρόβαλαν εἰς τὴν ιερὰν Σύνοδον οἱ μακριώτατοι δ τε κὺρ Πατριός πάπας καὶ Πατριάρχης Ἀλεξανδρείας καὶ πάσης τῆς Αἰγύπτου, ὁ τε κὺρ Μακάριος Πατριάρχης Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς περὶ τινῶν ἀναγκαίων Ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Κανὼν Α'. Γνωστὸν γέγονεν ἡμῖν, ως τινὲς τῶν Ἀρχιερέων τῆς μικρᾶς Ρωσίας, εἰς μίκην λειτουργίαν χειροτονοῦσι πέντε καὶ δέκα ιερεῖς καὶ δικκόνους, καὶ πλείονες τούτων παρακόμως καὶ παρα-

λόγως. Τοιοῦτος δὲ τύπος καὶ συνήθεις οὐκ ἔστιν εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἀνατολικὴν Ἑκκλησίαν, καὶ οὐδὲ εὑρίσκεται νὰ ἐγίνετο ποτὲ τάξις τοιαύτη, ἀλλὰ καὶ ἡ παράδοσις αὗτη οὐκ ἔστιν ἀπὸ τῶν ἀγίων Πατέρων, ὡς τὸ γράφει καὶ ὁ Ἱερὸς Συμεὼν ὁ Θεσσαλονίκης, ὁ νέος Θεολόγος, εἰς τὸ βιβλίον τὸ ἐπιγραφόμενον «περὶ ἑκκλησιαστικῶν μυστηρίων, τάξεων καὶ ἐρμηνείας». καὶ τὰς ἐρωταποκρίσεις ὅπου κάμνει ἐν κεφαλαίῳ μ. φησὶν οὕτως: «Χναγνώστας ὅμοι πλείοντος καὶ ὑποδικχόνους δίδομεν χειροτονεῖσθαι καὶ παρελάθομεν, οἵτινες καὶ ἔξω τοῦ βήματος χειροθετοῦνται, ἵνα δὲ διάκονον καὶ ἕνα πρεσβύτερον καὶ ἕνα ἐπίσκοπον ἐντὸς χειροτονουμένους ἐπὶ τῆς ἀγίας Τριπέτης γινώσκομεν. Ο δὲ ἀνατρέπων καίνοτομεῖ, ὁ δὲ καίνοτομῶν οὐ τῇ Ἑκκλησίᾳ ἐπετκι, ὁ δὲ μὴ ἀκολουθῶν τῇ ἀγίᾳ Ἀνατολικῇ Ἑκκλησίᾳ, οὗτος τοῖς αἱρετικοῖς Ἰακωβίταις καὶ ἑτέροις τοῖς οὕτω ποιεοῦσι». Συνοδικῶς οὖν ἐντελλόμεθα, ὡς μηδεὶς ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ εἰς τὸ ἔτης τῶν Ἀρχιερέων τολμήσει τοῦτο ποιῆσαι· εἰ δέ τις ἀποτολμήσει μετὰ τὴν ἡμετέρην ταύτην Πατριαρχικὴν καὶ Συνοδικὴν ἀπόφασιν τὴν τοσαύτην ἀταξίαν καὶ παρανομίαν ποιῆσαι, ὁ τοιοῦτος ἔστω τῆς Ἀρχιερωσύνης γεγυμνωμένος, καὶ τῆς ἀξίας αὐτοῦ ἄλλοτρος τὸ σύνολον.

B'. Ετι δέ ἔγνωμεν, ὅτι ὥδε εἰς τὴν Ρωσσίαν, ἐν τῇ ἀναγνώσει τοῦ Ἀποστόλου εἰς τὴν Θείαν λειτουργίαν, ἐκαστος τῶν Ἱερέων καθέζεται ἐν τῷ Ἱερῷ Συνθρόνῳ, ἦτοι ἐπάνω τῆς ἀνω Καθέδρας, τὸ ὅποιον ἔστι παράνομον καὶ ὡς μοιχείαν χρὴ τοῦτο λογίζεσθαι. Διότι αὐτὸς ὁ τόπος μονότατος τοῦ ἴδιου Ἀρχιερέως Καθέδρης ὑπάρχει καὶ καθολικὸς θρόνος ἔχεινον, καὶ ὡς νύμφη αὐτοῦ νομίζεται· καὶ οὐχὶ μόνον τοὺς Ἱερεῖς ἢ καὶ ἀρχιμανδρίτας δὲν εἶναι πρέπον νὰ καθέζωνται εἰς τὴν ἀνω Καθέδραν, ἀλλὰ μήτε ἄλλος Ἀρχιερεὺς εἰς ζένην ἐπαρχίαν καὶ εἰς οὐδεμίαν ἄλλην ἑκκλησίαν δύνχται καθέζεσθαι ποσῶς ἐν τῇ ἀνω Καθέδρᾳ καὶ οὔτε μὲν αὐτὸς ὁ ἴδιος Πατριάρχης, ἐὰν τυχόν πρευθῆ εἰς ἐπαρχίαν τινὸς τῶν ὑπ' αὐτὸν ὑποτεταγμένων Μητροπολιτῶν ἢ Ἐπισκόπων, δύνχται καθίσκι εἰς τὸν τόπον τοῦ Ἱεροῦ τούτου Συνθρόνου. Πόσῳ οὖν μᾶλλον ἀτοπον καὶ ἀπρεπον ἔστι τοὺς Ἱερεῖς

καθέεσθαι ἐπάνω τοῦ ἱεροῦ Συνθρόνου, καὶ εἴ τις γοῦν τοῦτο ποιήσει ἀμαρτάνει βλασφημίαν. "Οθεν ὅριζομεν ἀπὸ τοῦ νῦν νὲ παύσῃ καὶ αὐτὴ ἡ ἀταξία· εἰ δέ τις τολμήσει πράξαι ἀπὸ τοῦ νῦν τὴν τειχύτην ἀταξίαν τε καὶ παρκνούσιαν, ἔστω ἀποξενωμένος τῆς ἱερωσύνης αὐτοῦ, καὶ ἀλλότριος πάστης ἵεροπαχεῖς, ως καταφρονητής τῶν ἱερῶν ἐκκλησιαστικῶν ἐνταλμάτων. Λέγει γάρ ὁ ἐν Ἀντιοχείᾳ κανὼν τὸν ὅποιον ἀναφέρει καὶ τὸ παρόν Νόμιμον, αὐτῷδένχ εἶχειν ἀδείαν ἐπὶ τοῦ ἱεροῦ Συνθρόνου καθίσκιον· διὰ τοῦτο καὶ Φιλίππειος ὁ Θραύης ἐπίσκοπος δὲν ἤθελησε ποτὲ νὲ καθίσῃ ἐπάνω εἰς αὐτὸν, ἕως οὗ ἔγινεν ὁ πρὸ αὐτοῦ μέγας Ἀρμώνιος.

Γ'. Γνώριμον τοῖς πᾶσι ποιεῦμεν καὶ τοῦτο. Εἰς τὴν μεγάλην ἐκκλησίαν τῆς Κωνσταντινουπόλεως καὶ εἰς τὰ λοιπὰ Πατριαρχεῖα τῆς Ἀνατολῆς ἐπικρατεῖ τάξις τοιαύτη· ὅταν τύχῃ λειτουργῆσαι δύο τρεῖς Πατριαρχεῖα δύο, ὁ τοπικὸς Πατριαρχης οὐ κάθεται ἐν τῷ ιερῷ Συνθρόνῳ, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς κάθεται δύο διετά τῶν ἀλλών κατὰ τοῦ αὐτοῦ βαθμοῦ, κατὰ τὴν ἀδελφικὴν δηλονότι ἀγάπην καὶ ισοτιμίαν. Οὕτω δὲ γίνεται καὶ ὅταν λειτουργοῦν δύο ἢ τρεῖς Μητροπολίταις ἢ καὶ ἄλλοι Ἀρχιερεῖς· καὶ ἡ τοικύτη τάξις εἰς τὴν ἀγάπην Ἀνατολικὴν ἐκκλησίαν διὰ τὸ ἀσκανδάλιστον.

Δ'. Εἰς τὴν θείαν μυσταγωγίαν δύοις οὐ μεταδίδωσιν Ἀρχιερεὺς Ἀρχιερέα, περὶ τοῦ Πατριαρχοῦ· ἀλλὰ καὶ οὔτε ἀρχιμανδρίτης ἀρχιμανδρίτην κοινωνεῖ, οὐδὲ ιερεὺς ιερέα ως ὅτι εἰσὶν ισότιμοι, ἀλλὰ μόνον Μητροπολίτης μεταδίδει τῶν ἐπισκόπων αὐτοῦ καὶ ἀρχιμανδρίτων. Μεταλαμβάνουσι δὲ καὶ κοινωνοῦσι καὶ οἱ ιεροδιάκονοι ἐκ τοῦ αὐτοῦ ἀγίου Ποτηρίου ἐκ τρίτου, κατὰ τὴν παλαιὰν συνήθειαν καὶ ἀρχαῖαν παράδοσιν· τοὺς δὲ λατίκους χρὴ κοινωνεῖν τὸ ἀχροατον Σῶμα καὶ Αἷμα μετὰ τῆς λαβίδος καὶ ἀπαρτί, κατὰ τὴν τάξιν τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς ἐκκλησίας· ἔξω ἀπὸ ἀσθενημένον. Εἰς τοὺς ἀσθενημένους μεταδίδεται καὶ ἀπὸ τοῦ οἴνου μετὰ τῆς λαβίδος ἐκ δευτέρου καὶ τρίτου, ὅπως δυνηθῇ καταπιεῖν τὸν τίμιον μαργαρίτην ἐπρὸν ὅντας ἐν τῷ Ἀρτοφορέω.

Ε'. Ἐτι τὸν ἔγνωμεν, ὅτι ὥδε εἰς τὴν Ρωσίαν οἱ ιερεῖς τὰ ἀγία

δῶρον εἰς τὴν μεγάλην εἴσοδον σηκόνοιν ὅχι κατὰ τέξιν ἀλλάσσοντες τὰς χεῖρας καὶ λαμβάνοντες τὸ ἄγιον Πιστήριον μετὰ τῆς ἀριστερᾶς χειρὸς τὸν δὲ ἄγιον Δίσκον μετὰ τῆς δεξιᾶς, ἐλλ' ἀλλως αὐτὰ ποιοῦσιν ἔξω τοῦ τύπου καὶ ὁ τοιοῦτος τύπος καὶ τέξις οὐδὲν. εὑρίσκεται γεγραμμένη, ἀλλ' οὐδὲ ἡ ἀγία Ἀνατολικὴ Ἐκκλησία τοιαύτην συνθεῖσα (ἐπι)κρατεῖ, μήτε μυστήριον φανερόνει αὗτη ἡ ἀλλαγὴ τῶν χειρῶν, ἀλλὰ μόνον ἐμφανίζει δοκιμαστύνην τοῦ καθενός, καὶ σκένδαλον εἰς τὴν ἐκκλησίαν εἰσφέρει. Τὰ ἀρχαῖα γοῦν ἔθη καὶ ἥθη κρατεῖτο πᾶς ἐκκληστος καὶ μὴ νεωτερίζωμεν παντάπασι.

ΣΤ'. Ἐτι ἐμάθομεν ὡς οἱ διάκονοι ραντίζουσι μὲ τὸ ἀγίασμα τὸν λαὸν καὶ τοὺς οἶκους ὥστε καὶ οἱ ιερεῖς, ὅπερ ἔδοξεν ἀποπον ὑπάρχειν ὁ ιερεὺς ὃποῦ ἀγιάζει τὸ ὄντωρ, τούτῳ πρέπει καὶ τὸ φυτίζειν καὶ οὐχὶ ὁ διάκονος (πάρεξ ἀνάγκης τινὸς), ὁ διάκονος δὲ μόνον ἔχει νὰ κρατῇ τὸ ἀγγεῖον μὲ τὸ ἀγίασμα, ὡς ὑπηρέτης τοῦ ιερέως ὑπάρχων καὶ νομιζόμενος κατ' ἀλήθειαν.

Ζ'. Ἀπαντεῖς οἱ Ἀρχιερεῖς παραγγελλέτωσαν ἐν ἑκάστῳ ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐπαρχίᾳ καὶ παντὶ τῷ ὑποκειμένῳ λαῷ, ὅπως τὰς Κυριακὰς; ἡμέρας καὶ πάσας τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεομητορικὰς ἑορτὰς τοῦ μὴ ἐργάζεσθαι τινὰ οὐδεμίαν ἐργάσσειν, κατὰ τὴν θείαν ἐντολὴν καὶ κατὰ τοὺς κανόνας τῶν ἀγίων Ἀποστόλων καὶ Θεοφόρων Πατέρων, μήτε πράσεις καὶ ἀγορὰς ποιεῖν, ἐκτὸς βρωμάτων καὶ πόσεων· ἡμοίως καὶ εἰς τὰ κριτήρια κρίσεις μὴ γινέσθωσαν μήτε ἀλλαζει ὑποθέσεις ἔξεταζέσθωσαν, ἀνευ βασιλικῶν τινῶν ἀναγκαῖων καὶ μερικῶν ὑποθέσεων.

ΗΓ'. Ἐτι δὲ παραγγελλέτω ἕκαστος Ἀρχιερεὺς ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐπαρχίᾳ πᾶσι τοῖς ιερεῦσι μετ' ἀπειλῆς μεγάλης ὅπως τὴν ιεροτελεστίαν τοῦ ἀγίου Βκπτίσματος, τὰς εὔχας καὶ πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν μόνος ὁ ιερεὺς ἀναγινώσκῃ καὶ ιεροτελῆ καὶ οὐχὶ ἔτερος τις ἢ ὁ διάκονος ἢ ἀναγνώτης ἢ ἔτερος καθὼς τινὲς ιερεῖς ἀγνώστως ποιοῦσιν, ὃποῦ προστάττουσιν ἀλλοις ἀναγινώσκειν τὰς εὔχας καὶ τὴν λοιπὴν ἀκολουθίαν· ὅστις (δ') ἀπὸ τοῦ νῦν ιερεὺς εύρεθείη τοῦτο ποιῆσαι (ἀνευ μεγάλης ἀνάγκης), καθαίρεσθω.

Θ'. Ομοίως προστάζετωσαν οἱ Ἀρχιερεῖς τοὺς μὴ βουτῶν τοὺς

κηρίας ἐν τῇ κολυμβήθρᾳ ἐν τῇ ἡρῷ τῆς Ἱεροτελεστίας καὶ ἀκολουθίας τοῦ ἁγίου Βαπτίσματος, διότι αὐτὴν τὴν παράδοσιν καὶ τάξιν οὐ δέχεται ἡ Ἀνατολικὴ ἁγία Ἐκκλησία, καὶ μυστήριον οὐδὲν φυνεροῖ ἀλλὰ μόνον ἔφροσύνην καὶ ἀταξίαν, ὅπως πρέπει τοῦ ποιεῖν κατὰ τὴν τάξιν καὶ παράδοσιν τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας τοῦ εἶναι τριγύρω τῆς κολυμβήθρας τρίκαπτούμενης κηρίας καὶ μκνουτλίον ἀνημμένον ἔως τέλους τῆς Ἱεροτελεστίας· αὐτὸ γάρ τὸ μυστήριον φυνεροῖ, τὸ δὲ βουτᾶν τὰ κηρία καὶ σβύνειν καὶ τὴν Ἱεροτελεστίαν ποιεῖν σκοτεινῶς, οὐκ ἔστι μυστήριον ἀλλ' ὄνειδος καὶ καταισχύνη.

I. Ἐτι δὲ ὄριζομεν καὶ κελεύομεν, ὅτι ἐν τῇ ἑορτῇ τῶν ἁγίων Θεοφανείων, εἰς τὸν μέγχν ἀγιασμὸν μηδεὶς βουτίζετω κηρία ἐν τῷ ἀγιάσματι πρὸ τῆς βουτήσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ, διότι καὶ αὐτὸ ἐστὶν ἀταξία καὶ οὐ τελεῖται κατὰ τὸν τύπον καὶ παράδοσιν τῆς ἁγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας· ὅμως εἴ τις θελει κηρίαν ἢ ἄλλο τι εἶδος βουτίσει ἐν τῷ ἀγιάσματι ἔνεκεν ἀντλήσεως ἀγιασμοῦ, βουτίζετω μετὰ τὴν ἀνάδυσιν τοῦ τιμίου Σταυροῦ. Καὶ ὅταν μέλλουν νὰ τὰ βουτίσουν, μηδὲν ἐπιλεγέτωσαν βουτίζοντες τὰ κηρία ἢ ἄλλο τι εἶδος ὅπως ἀγιασθῶσι παρὰ τοῦ ἀγιάσματος, καὶ οὐχὶ πρὸς τὸ ἀγιάσκει αὐτὰ τὸ ὕδωρ, ως χρὴ ποιεῖν καὶ εἰς τὴν αὐτοῦ Αὔγουστον εἰς τὸν μικρὸν ἀγιασμὸν, ως δὲν εἴρηται, καὶ οὐχὶ ἄλλως ἐξάπαντος.

ΙΑ'. Ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν καὶ τοῦτο, ὅτι εὐδοκίᾳ καὶ βουλήσει τῶν εὔσεβῶν βασιλέων καὶ μεγάλων Κνέζεων τῆς Μεγαλορωσσίας, τινὲς τῶν Ἀρχιμανδριτῶν, εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν Ἱερούργοῦντες σφραγίζουσι μετὰ τρικηρίου ως καὶ οἱ Ἀρχιερεῖς, καὶ αὐτὴ ἡ τάξις εἰς τὴν ἁγίαν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν οὐκ ἐπεκράτησε, ἀλλ' οὐδὲ ἀρμόδιον ἐστὶ τῶν Ἀρχιμανδριτῶν πράττειν τὰ τῶν Ἀρχιερέων, ὅμως διὰ τὴν πάλαισκν τοῦ τόπου συνήθειαν, ἀδειαν καὶ θέλησιν τῶν πάλαι βασιλέων καὶ μεγάλων Κνέζεων, δὲν ἐμποδίζομεν οὐδὲν αὐτὸ, καθὼς καὶ τὰς ἀργυροχρύσους κιδάρεις ὅπου εἶναι ωσὰν μίτραι διὰ τὴν αἴτησιν τοῦ εὔσεβεστάτου Αὐτοκράτορος καὶ Βασιλέως ἡμῶν Ἀλεξίου Μιχαήλοβίτες οὐκ ἡμποδίσκμεν, ἀλλὰ πρέπον ἐστὶ καὶ τοῦτο μετὰ διακρίσεως τινὸς καὶ τάξεως γίνεσθαι πλὴν ὅταν τύχῃ ἀφιξις τοῦ

γνησίου Ἀρχιερέως ἢ καὶ ἑτέρχες ἐπικρογίας ἐν Μοναστηρίῳ τινὶ, μὴ
ἱερούργοῦντος τινὸς Ἀρχιερέως, ἀλλ’ ἵσταμένου ἐν ἀκροάσει τῆς θείας
λειτουργίας; καὶ λειτουργεῖ ὁ Ἀρχιμανδρίτης, οὐκ ὄφειλε εὔλογεῖν
μετὰ τῶν κηρίων, ἀλλ’ οὕτε ἄνευ τῶν κηρίων ἔμπροσθεν ἔκείνου τοῦ
Ἀρχιερέως, ἀλλ’ ἡ παντελῶς μὴ λειτουργεῖτω, ἕως ἐστὶ παρὼν ὁ Ἀρ-
χιερεὺς. Ὁμοίως δὲ καὶ Πατριάρχου ἴσταμένου ἐν Ἐκκλησίᾳ εἰς
ἀκρόασιν τῆς θείας λειτουργίας, οὐ δύναται τις ἔτερος Ἀρχιερεὺς ἱε-
ρούργειν ἔμπροσθεν αὐτοῦ, διότι κατὰ τὸν θεῖον καὶ ιερὸν Ἀπόστο-
λον Παῦλον, τὸ ἔλαττον ὑπὸ τοῦ χρείττονος εὔλογεῖται χωρὶς πάσης
ἀντιλογίας καὶ οὐχὶ τὸνάπαλιν τὸ χρείττον ὑπὸ τοῦ ἔλαττονος.

ΙΒ'. Ἐπειδὴ περ ἔγνωμεν καὶ τοῦτο, ὅτι τῷ ἀγίῳ καὶ μεγά-
λῳ Σαββάτῳ, ὅταν γίνηται ἡ εἴσοδος σὺν τῷ ἀγίῳ Ἐπιταφίῳ γύρω-
θεν τῆς Ἐκκλησίας, ὁμοίως καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ νχοῦ, τὴν εἴσο-
δον μετὰ τῶν ἀγίων λειψάνων κύκλῳ τοῦ νχοῦ ποιοῦσιν οὐ κατὰ τὴν
τάξιν τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, δεξιὰ κατὰ ἀνατολὰς ἀλλὰ
ἀριστερὰ κατὰ δυσμὰς, φρονοῦντες καὶ λέγοντες ὅτι ὅπισθεν τοῦ ἡλίου
πρέπει περιπατεῖν καὶ τοῦτο (δ)ήπου ἀσυλλογίστως φρονοῦσι, διότι
ἀσύμφωνόν ἐστι μὲ τὰς ἐπιλογίους ἐκκλησιαστικὰς ἀλλὰς τάξεις καὶ
τὰ δεξιὰ πάντοτε προκρίνονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν μαζί καὶ γάρ ὅταν
χειροτονεῖται διάκονος ἢ ιερεὺς ἢ Ἀρχιερεὺς, ἐν τῇ χειροτονίᾳ ὁ γυ-
ρισμὸς τῆς ἀγίας Τροπέζης μαζὶ μὲ τὸν χειροτονούμενον, γίνεται
οὐχὶ ἀριστερὰ ὅπισθεν ἡλίου ἀλλὰ δεξιὰ κατέμπροσθεν τοῦ ἡλίου.
ὅμοιως δὲ καὶ μετὰ τοῦ ἀγίου Εὐαγγελίου ἢ μικρὰ εἴσοδος, καὶ ἡ με-
γάλη εἴσοδος μετὰ τῶν Ιερῶν δώρων δεξιὰ κατὰ τοῦ ἡλίου γίνεσθαι
χρή καὶ οὐχὶ ἀριστερὰ ὅπισθεν τοῦ ἡλίου, καὶ ἡ τάξις τοῦ θυμιάμα-
τος ἐν τῷ ἀγίῳ Βήματι κύκλῳ τῆς ἀγίας Τροπέζης καὶ εἰς τὴν Ἐκ-
κλησίαν ὁμοίως γίνεται. Διατέλει λοιπὸν ποιοῦσι διαφέραν εἰς τὴν εἴσο-
δον τοῦ ἀγίου Ἐπιταφίου, τῷ μεγάλῳ Σαββάτῳ καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια
τοῦ νχοῦ μετὰ τῶν ἀγίων λειψάνων καὶ εἰς τὴν ἀγίαν Βάπτισιν καὶ
εἰς τὸ Στεφάνωμα; τί χωριστὸν μυστήριον ἢ ἀπόδειξιν εἰς αὐτὰ ἀπο-
δειχνύουσιν; οὐδὲν κατὰ ἀλήθειαν, ἀλλὰ μόνον ποίαν δοκοφροσύνην
καὶ τινὰ ματαιολογίαν, σκάνδαλό τε καὶ σχίσματα εἰς παρακούναγω-

γήν. Πρέπει οὖν ως εἶναι ἡ τάξις, καὶ ως γίνεται ἡ εἴσοδος μετὰ τοῦ ἀγίου Εὐχγγελίου καὶ μετὰ τῶν ιερῶν δώρων καὶ εἰς τὴν χειροτονίαν τοῦ διεκόνου ιερέως καὶ Ἀρχιερέως, τοιουτοπότως νὰ γίνηται ἡ εἴσοδος τοῦ ἀγίου Ἐπιταφίου, καὶ εἰς τὰ ἐγκαίνια τοῦ γκοῦ μετὰ τῶν ἀγίων λειψάνων, καὶ εἰς τὸ ἄγιον Βάπτισμα, καὶ εἰς τὸ Στεφάνωμα, καὶ ἃς παύτουν τῶν ματκιοφρόνων καὶ ἀσυλλογίστων ἀνθρώπων αὗται αἱ ἀσυλλόγισται παροχδόσεις, καὶ ἔστω συμβωνίχ μετὰ τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας καὶ μετὰ τῶν λοιπῶν ἄνω εἰρημένων ἐκκλησιαστικῶν διατάξεων.

ΙΓ'. **Περὶ ἄμβωνος.** Ἀρμόδιον καὶ πρέπον ἔστι τοῦ εἶναι ἄμβωνας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ διότι αὐτὸς καὶ μαστήριον τοῦ ἀποκεκυλιμένου λίθου ἐμπεριέχει καὶ παλαιὰ παροχδοσίες ὑπάρχει. Οὓς οὐ βιάζουμεν τοὺς πάντας περὶ τούτων, ἀλλ' εἰς ὅποιαν Ἐκκλησίαν ὑπάρχει ἄμβων, ἔστω ἀνεμποδίστως· καὶ πάλιν ἐάν τις εἰς τὸ μετέπειτα βουληθῇ κατασκευάσαι ἄμβωνας ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ οὐκ ἐμποδίζομεν, ἀλλὰ καὶ συνευδοκοῦμεν κατασκευάσειν ἀνεμποδίστως καὶ ἀκαλύτως, διὰ τὸ πατροπαράδοτον ἔθος τῆς Ἐκκλησίας μας.

ΙΔ'. Χρὴ δὲ καὶ τοῦτο μή ἀφίεναι εἰς λήθην, ἀλλὰ παραθέσθαι εἰς συγγραφὴν ἐνεκκ αἰωνίας βεβαιώσεώς τε καὶ μνήμης. Ἐπειδὴ ὄρεσμεν καὶ ηὔλογήσκεν πάντας τοὺς τῆς μεγάλης Ρωσσίας Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιμανδρίτας, Ἡγουμένους καὶ τοὺς λοιποὺς ιερομονάχους τε καὶ μοναχούς τοῦ φορεῖν καλυμματίχια ως φοροῦμεν ἡμεῖς οἱ Οἰκουμενικοὶ Πατριάρχαι καὶ ἀπαντεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι Ἀρχιερεῖς, Ἀρχιμανδρίται καὶ ἡγούμενοι καὶ οἱ λοιποὶ μοναχοὶ τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας, εἰς τὸ εἶναι εἰς τὴν ἀγίαν Ὁρθόδοξον Ἐκκλησίαν δηλαδὴ ὄμόνοις καὶ συμφωνίαν εἰς ἀπαντά τὰ ἔθιμα, καθὼς καὶ εἰς τὴν θείαν ιερουργίαν καὶ εἰς τὰ ιερὰ ἄμφια καὶ εἰς τὰς λοιπὰς ἐκκλησιαστικὰς τάξεις, οὕτως ἔστω συμφωνίχ καὶ εἰς τὰ ἐνδύματα ὅποι φοροῦμεν ἡμεῖς. "Ομως οἱ Ἀρχιεπίσκοποι, Ἐπίσκοποι, Ἀρχιμανδρίται καὶ λοιποὶ ιερομόναχοι καὶ μοναχοὶ ἔχουν γὰς φοροῦν μαῦρα καμηλαύχια, οἱ δὲ Μητροπολῖται, διὰ συγκατάθεσιν τινὰς ἀφίσαμεν τοῦ φορεῖν αὐτοὺς καὶ λευκὰ καλυμματίχια διά τινας παράδοσιν καὶ συνήθειαν παλαιὰν τῆς ἐν-

ταῦθις Αὐθεντείχις, ἃν καλὰ καὶ ἔκειναι αἱ προφήσεις καὶ ἀποκρίσεις ὅπου λέγουν καὶ προβάλλουν ὑπέρ τοῦ λευκοῦ καλυμμαχίου οὐκ εἰσὶν ἀληθιναὶ καὶ κανονικαὶ· ὅμως δὲ ὥρισαμεν αὐτοῖς τοῦ φορεῖν τὰ λευκὰ καλυμματύχια εἰς Ρωμαϊκὸν σχῆμα, ὡς τὰ φοροῦν πάντες τῶν Ρωμαίων καὶ τῶν λοιπῶν Ὀρθοδόξων οἱ Ἀρχιερεῖς, ὅπως εἴη εἰρήνη τε καὶ γαλήνη καὶ ὄμόνοια εἰς τὴν ἀγίαν τοῦ Θεοῦ Ἐκκλησίαν κάτω ἐπὶ τῆς γῆς, καὶ ως ἐν τοῖς ἀγίοις ἀσωμάτοις ἀγγέλοις ἐν οὐρανῷ εὑρίσκεται ταῦτα ἐπανουμένη, κατὰ τὸν Ἀρεοπαγίτην Διονύσιον, ὅποῦ καθαίρεται, φωτίζεται καὶ τελεσιουργεῖται.

ΙΕ'. Ηὔλογήσαμεν οὖν ὅτι ἔκχστος τοῦ Ἱεροῦ Καταλόγου καὶ οἱ τῆς μοναχικῆς πολιτείας τοῦ φορεῖν ἐνδυμασίαν καὶ φορεσίαν, ως φοροῦν πάντες οἱ τοῦ Ἱεροῦ Καταλόγου καὶ οἱ μοναχοὶ τῆς ἀγίας Ἀντολικῆς Ἐκκλησίας, ὅμως οὐ βιάζομεν τινὰ περὶ τούτου, ἀλλὰ τοὺς μιμουμένους ἡμᾶς καὶ ὑπακούοντας εὐλογοῦμεν. Ἐὰν δέ τις ἀνυπότακτος οὐ θελήσει ἐνδυμασίαν τοιχύτην φορέσαι, προστάτομεν τοῦ μὴ χλευάζειν τοὺς φοροῦντας αὐτήν· εἰ δέ τις χλευάσῃ τινας τοὺς φοροῦντας τὴν Ρωμαϊκὴν ἐνδυμασίαν, ἐὰν ὕστερον ἐκ τοῦ Ἱεροῦ Καταλόγου καθαιρεῖσθωσαν, εἰ δέ ἐκ τῶν λαΐκῶν ἔστωσαν ἀφωρισμένοι.

ΙΣΤ'. Χρὴ δέ καὶ ὑπέρ ταύτης τῆς ψυχωφελοῦς ὑποθέσεως μνησθῆναι, ὅπως ἀπαντεῖς οἱ Ἀρχιερεῖς, ἔκχστος ἐν τῇ ἴδιᾳ ἐπαρχίᾳ καὶ ἔκχστος Ἱερεὺς ἐν τῇ ἐνορέᾳ αὐτοῦ διδάσκει τὸν λαὸν τοῦ μὴ ἐσθίειν ποτῶς πνικτοῦ, ως ὄρεζει ὁ θεῖος νόμος οἱ ἄγιοι Ἀπόστολοι καὶ οἱ θεῖοι Πρητέρες, καὶ τὰ ζῶα πρὶν τῆς σφαγῆς αὐτῶν νὰ μὴ τὰ χρούωσιν ἐπὶ τῆς κεφαλῆς μὲ τὰ τύχούρια, ἀλλὰ μόνον νὰ τὰ σφάζουν μὲ μαχαίρια, ἐπὶ τὸ μὴ γενέσθαι αὐτοὺς παραβάτας τῆς Θεῖκῆς ἐντολῆς τῆς ἐντελλομένης «μὴ φάγετε καέα ἐν αἷματι ψυχῆς αὐτῶν».

ΙΖ'. Ἐτι δέ διδάσκειν ὄφελουσιν ἀπαντα τὸν λαὸν τοῦ μὴ λαύεσθαι ἣ καὶ κολυμβᾶν γυμνούς ἀνευ αἰσχύνης ἐμπροσθεν τοῦ ὄχλου καὶ τοῦ πλήθους τοῦ λαοῦ ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, τοῦτο γάρ ἀνάρμοστον ὑπάρχει, κωλύοντας τὴν ἀκηδείαν· καὶ πολλὰς ~~ἀπιστά~~ ἔθυη τοιχύτην ἀσχημοσύνην οὐ μόνον οὐ ποιοῦσι, ἀλλὰ καὶ τοὺς ποιεῦντας κατεγέλων εἰς τοὺς παλαιοὺς καιρούς. Ο πρωτόπλαστος Ἀδάμ καὶ

Εὕκη γυνὴ αὐτοῦ, ὄρῶντες ἔχυτοὺς μετὰ τὴν παράβασιν γυμνούς, αὐτὴ ἡ αὐτοδίδακτος φύσις τοὺς ἐδίδαξε νὰ σκεπάσουν τὴν αἰσχύνην αὐτῶν μὲ τὰ φύλλα τῆς συκῆς. Ὁ Νῷς ἀκόμη ἐγγυώθη ἀπὸ τῆς μέθης, ὅμως ὁ υἱὸς αὐτοῦ ὁ Χάρης διέτι ἐκύταξε τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρὸς αὐτοῦ καὶ δὲν τὴν ἐπεκάλυψε ἐκληρονόμησε τὴν κατάρχην· οἱ δὲ άλλοι δύο υἱοὶ αὐτοῦ ὁ Σήθης καὶ ὁ Ἰάφεθ, μὴ θέλοντες θεωρῆσαι τὴν γύμνωσιν τοῦ πατρός των, ἀλλ᾽ ὅπισθιεστῶς πεξιπατοῦντες ἐσκέπασαν τὴν πατρικὴν γύμνωσιν, διὰ τοῦτο καὶ τὴν εὐλογίαν ἐκληρονόμησαν. Ἐὰν εἰς τοὺς παλαιοὺς κακοὺς πρὸ τοῦ νόμου καὶ τῆς χάριτος οὗτως ἦν, πόσῳ μᾶλλον γῦναῖς; Ορθοδόξοις Χριστιανοῖς πρέπει τοῦ πολιτεύεσθαι μετὰ πάσης πρεσοχῆς καὶ ἀκριβείας;

III'. Ἐτι δὲ τοὺς καθηρέπτας ἐν ταῖς Ἔκκλησίξ ἐντὸς τοῦ ἀγίου Βῆματος οὐ πρέπει ἔχειν οὐδὲ δικτενίζεσθαι καὶ θεωρεῖσθαι ἐν αὐτοῖς τοὺς ἱερεῖς καὶ τοὺς διακόνους καὶ τοὺς λοιποὺς ἐκκλησιαστικούς ὑπηρέτας, ἀπρεπον γάρ καὶ παράλογον τοῦτο καὶ γυναιξὶ τε εἰς δὲ τὰ κελλία πρέπει τούτους ἀτενίζειν τὴν κεφαλὴν καὶ τὴν πολιέν καὶ οὐγῇ ἐν τῇ Ἔκκλησίᾳ καὶ μάλιστα ἐντὸς τοῦ ἀγίου Βῆματος καθὼς τοῖς ἴδιοις ἡμῶν ὀφθαλμοῖς εἴδομεν τινὰς τοιαύτην ἀταξίαν ποιοῦντας. Ἀλλὰ καθηρέπτας τοὺς ἱερεῖς καὶ μοναχούς εἰς τὰ κελλία (οὐ) χρὴ ἔχειν διὰ σεμνοπρέπειαν· πόσῳ μᾶλλον οὖν ἐν τῇ Ἔκκλησίᾳ; Ορίζομεν οὖν ἀπὸ τοῦ νῦν ἡ τοιαύτη ἀταξία νὰ παύσῃ.

IV'. Ἐγνώκαμεν δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι ὅταν γίνεται γέμος, πηγαίνοντες ὁ γαμβρὸς καὶ ἡ νύμφη εἰς τὴν Ἔκκλησίαν τοῦ στέφκνωθῆναι, πολλοὶ τῶν ἀφρόνων καὶ ἀτάκτων, κωμωδοῦντες τοῦτο τὸ ἀγιον μυστήριον μὲ ἀπρεπα καὶ ἀνκίσχυντα λόγια καὶ σχέματα, ἀπὸ ἀφροσύνης καὶ ἀγνοίας αὐτῶν· διὸ τοῦτο προστάζομεν πάντας τοὺς ἱερεῖς ἀπὸ τοῦ νῦν, νουθετεῖν τοὺς ἀτάκτους αὐτοὺς καὶ ἀφρονας, τοῦ παῦσαι τῆς ἀγνωσίας καὶ ἀταξίας ταύτης. Εἰ τις δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ παύσῃ ἀπὸ ταύτης τῆς βδελικτῆς ἀταξίας, ἔστω ἀφωρισμένος καὶ παἰδευέσθω καὶ κατὰ τοὺς πολιτικοὺς νόμους, ὡς ἀτακτος καὶ καταφρονητής τῶν ἀγίων μυστηρίων.

V'. Ἐτι δὲ ἀπρεπον ὑπάρχει καὶ τοὺς ἱερεῖς περιπατεῖν ἐπὶ

ταῖς πλατείαις καθαλάρέους καὶ ἐφίππους μετὰ ἐπιτραχηλίου καὶ σταυροῦ ἀνὰ τὰς χεῖρας εἰς τὸν κακιόν τοῦ γάμου καὶ γάρ ὅταν φορῇ ὁ ιερεὺς ἐπιτραχήλιον καὶ βαστάζει σταυρὸν πρέπει περιπατεῖν πεζὸν καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἀκολουθοῦντας αὐτῷ (μετὰ τοῦ σταυροῦ δὲ δίκαιον ἔστι περιπατεῖν ἔμπροσθεν νεκροῦ τινὸς λειψάνου ὅταν ὑπάγῃ ἐνταφιάσαι αὐτὸν ἀλλ' οὐχὶ ἔμπροσθεν τοῦ γάμου). Κελεύομεν οὖν τοῦ ὑπάγειν τὸν ιερέα, κατὰ τὴν συνήθειαν τοῦ τόπου, ἔμπροσθεν τοῦ γάμου ἔφιππον πλὴν ἀπλῶς, χωρὶς τοῦ ἐπιτραχηλίου καὶ τοῦ σταυροῦ.

ΚΑ'. Ἐτι δὲ ὁρίζομεν καὶ προστάσσομεν, ὅτι τὸ βιβλιάριον ὅπου λέγουν ὅτι ἐξ Ρώμης ἦν γεγραμμένον καὶ ἀπεσταλμένον πρὸς Γεννάδιον Ἀρχιεπίσκοπον Νοεογραδίου ἀπό τινος Δημητρίου Δραγούμανου ὑπέρ τοῦ λευκοῦ καλυμματικοῦ καὶ τῶν λοιπῶν ἀλλων, μηδεὶς πιστευέτω αὐτὸν, διότι ἔστι ψευδές καὶ πλαστὸν ἔκεινο τὸ βιβλιάριον, καθὼς τρανώτερον θέλομεν ἐλέγχει τὰς αὐτοῦ φλυαρίας ἐν ἀλλῷ συγγράμματι. "Ομως ήγεις ηὔλογήταμεν πάντας τοὺς Μητροπολίτας τῆς Μεγαλορωσσίας τοῦ φορεῖν λευκὰ καλυμματικά ἐν σχήματι ὡς φοροῦσιν οἱ Ρωμαῖοι Ἀρχιερεῖς, διὰ τὴν παλαιὰν τοῦ τόπου συνήθειαν καὶ οὐχὶ διὰ τὴν ψευδόπλαστον συγγραφὴν τοῦ Δημητρίου Δραγουμάνου, ὅπου ἔγραψεν. ἐκ τοῦ ἀνέμου τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἐκεῖνα τὰ μυθώδη καὶ γραώδη δράματα καὶ διηγήματά του.

ΚΒ'. Ἐτι δὲ καὶ τὸ βιβλιάριον ὅπου ἔστι συνθεμένον ἀπό τινος πλάνου καὶ κρυφοῦ αἵρετικοῦ τῆς Ἀρμενικῆς αἵρεσεως, καὶ ἐτυπώθη ἀπὸ ἀμαθείας καὶ ἀπλότητος ἀδιακρίτου εἰς τὸ βιβλία τοῦ ψαλτῆρος καὶ εἰς ἔτερον (ἥτοι διὰ τὴν σύνθεσιν τῶν δακτύλων, τοῦ σημειόνειν ἐκείνους τὸν τύπον τοῦ τιμίου Σταυροῦ κατὰ τὴν συνήθειαν τῶν αἵρετικῶν καὶ Ἀρμενίων), μηδεὶς πιστευέτω ἀπὸ τοῦ νῦν τοῦτο, ἀλλ' οὐδὲ ἔχειν καὶ κρατεῖν τὸ τοιοῦτον βιβλιάριον, ἀλλ' ἀφανίσκει αὐτὸν ἔξαπαντος ὄρεζομεν καὶ κελεύομεν ἀπὸ τὰ τετυπωμένα καὶ χειρόγραφα βιβλία, ὡς νόθον καὶ βδελυρὸν καὶ φέρον κενοφωνίας.

ΚΓ'. Ἀλλὰ καὶ τὴν ὑποτύπωσιν καὶ τὴν ἀρὰν ὅπου ἀδιακρίτως ἐποίησεν ὁ ποτὲ Πατριάρχης Νίκων διὰ τὴν ιεροτελεστίαν τοῦ με-

γάλου ἀγιασμοῦ τῶν ἀγίων Θεοφραντίων, τοῦ ποιεῖν αὐτὴν ἀπαξὶ καὶ μόνον ἀφ' ἐσπέρχεται ἐν τῇ παραμονῇ λύομεν ὡς καὶ νὴν καὶ ματαῖσαν, καὶ παραλίπομεν ταῦτην τὴν ὑποτύπωσιν καὶ εἰς οὐδὲν τὴν ἄραν λογιζόμεθα, προτάσσομεν δὲ καὶ εὐλογοῦμεν τοῦ ποιεῖν, κατὰ τὴν παράδοσιν τῶν ἀγίων Πατέρων καὶ τὴν παλαιὸν συνήθειαν τῆς ἀγίας Ἀνατολικῆς Ἐκκλησίας ἀφ' ἐσπέρας τῆς παραμονῆς καὶ ιεροτελεῖν τὸν μέγαν ἀγιασμὸν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, τὸ δὲ πρῶτον εἰς τὸν ποταμὸν ἦτορες τινα πηγὴν, καθὼς κελεύουσιν ἀπαντεῖς οἱ ἔκκλησιαστικοὶ τύποι, λέγειν δὲ τὰς ἴδιας εὐχὰς καὶ τὴν ἀκολουθίαν καὶ τάξιν ἐκείνην ἀπαρχαλλάκτως ποιεῖν, καὶ μὴ νεωτερίζειν.

ΚΔ'. Τὸ δὲ βιβλίον τῆς θείας λειτουργίας, ὡς πρότερον διωρθώθη, εἶτα καὶ νῦν ἐπιμελῶς ἐπὶ τῆς ἡμετέρχεται παρούσιας ἐδοκιμάσθη καὶ ἔξητάσθη ἀπὸ πάσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ ἐτυπώθη ἐν ἔτει ζρος', τοιουτοτρόπως καὶ εἰς τὸ μετέπειτα νὰ τυπώνηται καὶ μηδεὶς ἀπὸ τοῦ νῦν τολμήσει νὰ προσθέσῃ ἢ νὰ ἔχει τι ἀπὸ τῆς θείας ιερουργίας ἢ ἀλλάξαι ποσῶς, ἐὰν καὶ ἀγγελος κατόπιν θέλει εἶπη τι ἀλλο μὴ πιστεύσητε αὐτῷ.

ΚΕ'. "Ἐτι τὸ βιβλιάριον Σκοιτζάλιον ὄνομαζόμενον (ἥτοι ἡ ἐρμηνεία τῆς θείας Λειτουργίας) ὅπου νεωστὶ μετεγλωττίσθη ἐκ τῶν Ἑλληνικῶν βιβλίων ἐπὶ τοῦ Νίκωνος ποτέ Πατριάρχου καὶ ἐτυπώθη, ἔχετε αὐτὸν ἐν μεγάλῃ τιμῇ διὰ τὰς πολλὰς καὶ ἀκριβεῖς ἐρμηνείας τῶν ἔκκλησιαστικῶν μυστηρίων καὶ κατὰ τὰς Θεολογικὰς ὑποθέσεις ὅπου ἔνδον συνέχει. "Ομως καθεὶς ἀπλοῦς ἀνθρωπος δὲν εἶναι πρέπον νὰ ἀναγινώσκῃ τὸ τοιοῦτον βιβλίον, ἀλλὰ μόνον οἱ δόκιμοι καὶ σπουδαῖοι μυσταγωγοὶ πρέπει νὰ τὸ ἔχουν καὶ νὰ τὸ συχνοδιαβάζουν, οἱ δὲ ἀμαθεῖς ἐὰν καὶ ἀναγινώσκωσι τοιοῦτον βιβλίον μὲ τὴν ἀπειρίαν καὶ ἀμάθειαν αὐτῶν, μόνον τὸν νοῦν αὐτῶν καὶ τὴν σύνεσιν θέλουν θολώσει καὶ θὰ πνιγοῦν υχυχγήσαντες, ὡς ἐπαθεῖν ὁ παπᾶς Νικήτας, Λάζαρος, Ἀββακούμ, καὶ ἔτεροι ὄμοιοι αὐτῶν ἀμαθεῖς καὶ ἀδόκιμοι, ὅπου ἐσχόνταψαν ὡς εἰς πέτραν σκυνδάλου καὶ εἰς σημεῖον ἀντιλεγόμενον.

ΚΣΤ'. "Ἡ ἐπιστολὴ δὲ ὅπου ἦν γεγραμμένη καὶ ἀπεσταλμένη

παρὰ τοῦ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἡμῶν Πατρὸς Ἀρχιεπισκόπου Κωνσταντινούπολεως, νέας Ρώμης καὶ Οἰκουμενικοῦ Πατριάρχου διά τινας ἐκκλησιαστικὰς ὑποθέσεις, ἐρωτήσεις, ἀπολογίας καὶ ἀποκρίσεις, καθὼς πάρα τοῦ ἀδελφοῦ ἡμῶν καὶ τῆς Ἱερᾶς ἐκείνης Συνόδου γέγραπται καὶ ἀπεφασίσθη, οὗτοι καὶ ἡμεῖς συμφώνως ἀποφασίζομεν, καὶ ἐπιβεβαιοῦμεν, καὶ θέλομεν νὰ ἔχῃ τὸ κῦρος ἀδιον.

KZ'. Περὶ τοῦ ἀγίου Συνάδολου καὶ τοῦ τριπλοῦ ἀλληλούτια καὶ περὶ τῆς σημειώσεως τοῦ τιμίου Σταυροῦ καὶ περὶ τῆς τοῦ Ι. Χ. εὐχῆς προσταγῆς καὶ ἀποφάσεως ἐστὶ γεγραμμένον μέσα εἰς τὸν ἡμέτερον Συνοδικὸν Τόμον, πλατυτέρα δὲ περὶ τούτων ἐξήγησις καὶ ἐρμηνεία ὑπάρχει εἰς τὸν ἔτερον ἡμέτερον Τόμον τῶν ἐξηγήσεων, καὶ εἰς τὸ βιβλίον τὸ λεγόμενον ράβδος εὐθύτητος νεωστὶ τετυπωμένον ἐν κεφαλ. κα'. κατ'. κη'. κθ'. καὶ λ'.

KII'. Χρὴ δὲ ἄρα εἰδέναι καὶ τοῦτο τοὺς πάντας, ὅτι τὸ βιβλίον τὸ λεγόμενον ράβδος εὐθύτητος συνετέθη καὶ ἐτυπώθη εἰς ἀντίρρησιν καὶ ἔλεγξιν κατὰ τοῦ παπᾶ Νικήτα καὶ Λαζάρου, ἐπάνω εἰς τοὺς λιβέλλους ὅπου ἔδωκαν τοῦ εὔσεβεστάτου καὶ χριτικοτάτου ἡμῶν Ἀνακτος Ἀλεξίου Μιχαηλόβσκη ἐνχυτῶν τοῦ βιβλίου τοῦ ἐπιλεγομένου Σκριόλη καὶ τῶν λοιπῶν, ὅπου μετὰ τῶν ὅμοφρόνων αὐτῶν καὶ δοκοφρόνων ἔγραψεν φλυχρήσκοντες εἰς ἀντίρρησιν τοῦ ρηθέντος βιβλίου καὶ διὰ ταύτην οὖν τὴν ψευδῆ αὐτῶν καὶ ἀδίκον ἀντίρρησιν καὶ σύγχυσιν ὅπου ἐποίησαν εἰς τὸν κόσμον, καθηρέθησαν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου καὶ παρεδόθησαν τῷ ἀναθέματι ὡς εἰς τὸ βιβλίον τὸ ράβδος ἐμφάνεται. "Ομως μετέπειτα ὁ παπᾶς Νικήτας συνετέθη καὶ μετανοήσας γνησίως καὶ δεῖξας καθηκόντες μετάνοιαν ἐνώπιον ἡμῶν καὶ πάσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, διὰ τοῦτο ἐνέτυχεν ὁ αὐτὸς παπᾶς Νικήτας συγχωρήσεως καὶ λύσεως τῆς ἀρᾶς ἐκείνης καὶ τοῦ ἀναθεματισμοῦ, καὶ συνηριθμήθη πάλιν εἰς τὴν κοινωνίαν τῶν εὔσεβῶν καὶ Ὁρθοδόξων χριστιανῶν ἐκείνη δὲ ἡ ἀρά καὶ ὁ ἀναθεματισμὸς ὅπου γέγραπται καὶ ἐτυπώθη ἐν τῷ βιβλίῳ τῷ ὀνομαζομένῳ ράβδος ἀνάγεται μόνον κατὰ τοῦ Ἀββακούμ τοῦ ποτὲ πρωτοπαπᾶ καὶ κατὰ τοῦ ποτὲ παπᾶ Λαζάρου, Νικηφόρου καὶ Θεοδώρου διακόνου ὡς καὶ

κατά τοῦ μοναχοῦ Ἐπιφανίου τοῦ Σολοθρίανου καὶ κατά τῶν λοιπῶν ὄμογνωμόνων καὶ ὄμοφρόνων καὶ συμβούλων αὐτῶν, ἵνα οὖ παραμένωσιν εἰς τὸ πεῖσμα αὐτῶν καὶ τὴν ἀγνοποταξίαν χρητύνωσι καὶ λόγοις καὶ πράξεσιν.

ΚΘ'. Ἔτι δὲ κελεύομεν ἐπὶ τούτοις ὅπως ἀπαντεῖς οἱ Ἱερεῖς ἐπιμεληθῶσι καὶ τὰ τέχνα αὐτῶν νῦν νὰ σπουδάζουν γράμματα καὶ τὸν φόρον τοῦ Θεοῦ καὶ κάθε ἄλλην ἐκκλησιαστικὴν εὔταξίαν μετὰ πάσης ἐπιμελείας, ἵνα γένωνται ἀξιοί καὶ δόκιμοι πρὸς τὴν ὑποδοχὴν τῆς Ἱερωσύνης καὶ τοῦ εἶναι εἰς τὸ μετέπειτα κληρονόμοις τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ βαθμοῦ (τοῦ) τόπου διάδοχοι, καὶ οὐχὶ ἀφίνειν τὰ τέχνα αὐτῶν τοῦ εἶναι κληρονόμους τοῦ Μαρμωνᾶ, καὶ τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ καπηλεύειν καὶ χειροτονεῖν Ἱερεῖς χωρικούς τε καὶ ἔμαθεῖς, ὅποι τινὸς μήτε ζώα ποιμαίνειν δύνασται ἢ ἐπίσταται, πόσῳ μᾶλλον λαὸν λογικῶν προβάτων νὰ ποιμαίνουν. Διὰ τοῦτο οὖν γίνονται εἰς τὴν Ἐκκλησίαν τοῦ Χριστοῦ πολλαὶ ἀταξίαι, σχίσματα καὶ συγχύσεις, διὰ τὴν παχυτάτην των ἀμάθειαν.

Λ'. Τὰς μὲν οὖν ἀγίας ἐκκλησίας καπηλεύειν τε καὶ πωλεῖν τοὺς Ἱερεῖς καὶ ἀπρεπον ἐστὶ καὶ παράνομον, διότι Χριστὸς ὁ Σωτὴρ ἡμῶν ἐξηγόρασε τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν μὲ τὸ ἀχραντον καὶ τίμιόν του αἷμα, καὶ τοὺς κολλυρίστας ἐξέβαλε τοῦ ἱεροῦ ποιήσας φραγγέλιον, ὡς τὸ γράφει ὁ Εὐχαριστὴς Ἰωάννης. Τὸ λοιπὸν βουλὴν δίδομεν ἀπό τοῦ νῦν πᾶσιν ὑμῖν τοῖς ἐνορίταις καὶ καθ' ἑκάστην ἐκκλησίαν τῶν ἐν τῇ βασιλευόσῃ μεγχλοπόλει Μοσχοβίᾳ εὑρισκομένων καὶ ἀλλαχοῦ, εὐλογοῦντες ὑμᾶς εἰς τὸ ἐξαγοράσαι τὰς ἀγίας ἐκκλησίας καὶ τοὺς ἐκκλησιαστικούς τόπους, ἀνευ τῶν οἰκοδομῶν τῶν κατοικιῶν αὐτῶν, ὅπως ἔστωσαν αἱ ἐκκλησίαι ὑπὸ μιᾶς χεφχλῆς καὶ ἔξουσίας ὑποκείμεναι, τούτεστι τοῦ Χριστοῦ καὶ τοῦ ἡμετέρου ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου Μοσχοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας· τὸ γάρ πωλεῖν τὰς ἐκκλησίας ὥσπερ χωρίς καὶ ἀγρούς, παρὰ κανόνας ἐστὶ καὶ νόμους πολιτικούς, ὡς καὶ φθάσαντες εἴπομεν.

ΛΑ'. Πρὸ πάντων δὲ διορίζομεν καὶ ἐντελλόμεθα μετὰ μεγάλου ἐπιτιμίου πάντας τοὺς Ὁρθοδόξους τοὺς ἐν Ἱερατικῷ τάγματι καὶ

μοναχικῷ σχήματι, καὶ πάντας τοὺς ἐν ἀζίᾳ ὄντας τῆς βασιλικῆς Συγκλήτου, καὶ τοὺς λοιποὺς τοῦ ἐλαχίστου βαθμοῦ μικρούς τε καὶ μεγάλους, ὅπως ἐν τῇ ἀγίᾳ Ἐκκλησίᾳ εἰς τὴν τοῦ Θεοῦ δοξολογίαν ἐν τῷ ἑταῖρινῳ καὶ τῷ ὄρθρῳ καὶ μάλιστα εἰς τὴν θείαν λειτουργίαν τοῦ ἴστασθαι μετὰ σιωπῆς καὶ φόβου Θεοῦ, μετὰ κατανύξεως καὶ συντετριψμένης καρδίας, ἵκετεύειν τοῦ Θεοῦ μυστικῶς ἐν ἔχυτοῖς ὑπέρ σωτηρίας καὶ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ ὁ καθέκκστος, καὶ οὐχὶ ὄμιλειν ἐν αὐτῷ τῷ καὶ φέρειν πάρα παταίων φροντίδων καὶ μεριμνῶν βιοτικῶν βαττολογεῖν· διότι ἐν τῇ θείᾳ ἱερουργίᾳ ὁ Σωτὴρ ἡμῶν καὶ Κύριος Ἰησοῦς Χριστὸς μυστικῶς σφαγιάζεται καὶ θυτιάζεται ὑπέρ τῆς σωτηρίας τῆς ἡμετέρης, καὶ ἡμεῖς νὰ συνομιλῶμεν διὰ μάταια καὶ πρότακτιρχ πράγματα λίκν παράνομόν ἐστι, καὶ ἀντὶ ἀφέσεως ἀμαρτιῶν καὶ σωτηρίας, δίκην καὶ κατάκρισιν αἰωνίκν λαμβάνομεν.

ΛΒ'. Ἔτι δὲ καὶ τὰς προσκυνήσεις ποιεῖν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ εὐτάκτους ὄφείλομεν εἰς τὴν ἀρχὴν τῆς ἐμβάσεως τῆς Ἐκκλησίας ως συνήθως, εἴτα ἴστασθαι ἀταράχως· ὅταν δέ ἐστι καὶρός προσκυνήσεως κατὰ τὸν τύπον, τότε δεῖ προσκυνεῖν πάντας ὅμοιούς συμφωνίαν πάντοτε ἔχειν ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ πρέπον ἐστί καὶ οὐχὶ ἀσυμφωνίαν καὶ ἀταξίαν καὶ θόρυβον. Οὕτως ὄριζουσιν οἱ ἄγιοι καὶ θεοφόροι Πατέρες καὶ οἱ Ἐκκλησιατικοὶ τύποι· ἔτι δὲ καὶ ἐν ὅλῃ τῇ ἀγίᾳ Πεντηκοστῇ καὶ πάσας τὰς κυριακὰς ἡμέρας ὅλου τοῦ ἔτους καὶ εἰς τὰς Δεσποτικὰς καὶ Θεοκητορικὰς ἑορτὰς οὔτε γονυκλιτὰς μετανοίας ποιεῖν, καθὼς κελεύουσιν οἱ ἄγιοι καὶ θεοκήρυκες· Ἀπόστολοι καὶ θεοφόροι Πατέρες εἰς τύπον τῆς Χριστοῦ Ἀναστάσεως· τὸ γάρ γονυκλιτεῖν πτῶσιν σημειοῖ.

ΛΓ'. **Περὶ ταφῆς νεκρῶν.** Ὅταν παραπέμπωνται λείψαναν νεκροῦ ἐκ τοῦ οἴκου πρὸς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ ἐνταφιάσαι αὐτὸν, ὁ Ἀρχιερεὺς καὶ οἱ Ἱερεῖς ἐμπροσθεν τοῦ λειψάνου δεῖ προοδεύειν καὶ περιπατεῖν μετὰ εὐταξίας, καθὼς εἰς τὴν ἀγίαν Ἀνατολικὴν Ἐκκλησίαν ἔκπαλκι συνήθεια ἐπικρατεῖ, ὁ δὲ λοιπὸς λαός καὶ αἱ γυναῖκες κατόπιν τοῦ λειψάνου εὐτάκτως ἀκολουθεῖν ὄφείλουσι, καὶ οὐχὶ πάντες ὅμοιοι ἀνακατευμένοι κατόπιν τοῦ λειψάνου καὶ ἀνακαίξι· αὐτὸς γάρ,

ἀπαξία ἔστι, διότι οὐχὶ ὁ νεκρὸς ἄγει τοὺς ἱερεῖς εἰς τὴν ἐκκλησίαν,
ἄλλ' οἱ ἱερεῖς ἀγουσι τὸν νεκρόν. Ἐτι δέ καὶ Σταυρὸν μέγαν σηκόνειν
ἔμπροσθεν τοῦ λειψάνου πρέπον ἔστι, καθὼς εἰς ὅλη τὰ μέρη τῆς
χριστιανωσύνης τοιχύτη συνήθεις ἐπικρατεῖ· ὅμως οἱ ἱερεῖς ἀπὸ δύο
ἔχουν περιπάτειν ἔμπροσθεν κατὰ τάξιν, εἴτα οἱ ἡγούμενοι, οἱ ἀρχι-
μανδρῖται, μετὰ ταῦτα ὁ Ἀρχιερεὺς (έάν ἔστι) πλησίον τοῦ λειψάνου,
γύρωθεν δὲ τοῦ νεκροῦ οἱ διάκονοι μετὰ θυμιατοῦ καὶ θυμιχμάτων,
ἐπειτα ὁ κοσμικὸς λαός καὶ αἱ γυναῖκες ἀκολουθήτωται ὄρδινῶς.

ΛΔ'. Περὶ παννυχίδος. "Οταν δὲ ἐπιτελεῖται μνημόσυνον
περὶ κεκοιμημένων, τρίτα, ἔννυχτα, τεσσαρακοστὰ καὶ χρόνια, ἢ ἐν
ἄλλῳ τινὶ καιρῷ θελήσει τις μνημονεῦσαι τοὺς γεννήτορας καὶ συ-
γενεῖς αὐτοῦ, μετὰ τὸν ἑσπερινὸν γίνεται ἡ παννυχίς, ἢ ἀκολουθία
πᾶσα, καθὼς καὶ εἰς τὸν ἐνταφιασμόν, ἀνευ τῶν στιχηρῶν μακχρισμῶν,
Ἀποστόλου, Εὐαγγελίου καὶ τοῦ ἀσπασμοῦ, εἰς δὲ τὸ τέλος τῆς ἀκο-
λουθίας ἢ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν ὑπέργουν εἰς τὸν τάφον ψάλλοντες:
«μετὰ πνευμάτων δικαίων τετελειωμένων» καὶ τὰ λοιπά· ὁ διάκονος
λέγει τὴν ἔκτενῆ, ὁ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν «ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων» καὶ
τὴν ἔκφώνησιν «ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις» καὶ ἀπόλυσις ὡς τὸ σύνηθες.
Τὸ δὲ πρώτη τελεῖται ἡ θεία λειτουργία περὶ τοῦ κεκοιμημένου, εἰς
αὐτὴν δὲ τὴν λειτουργίαν ἀναγινώσκεται ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ
Εὐαγγέλιον τῆς ἡμέρας καὶ τῶν κεκοιμημένων, τοῦ δὲ ἀγίου εἰς
αὐτὴν τὴν λειτουργίαν οὐκ ἀναγινώσκεται οὔτε Ἀπόστολος οὔτε
Εὐαγγέλιον (διὰ τοῦτο γάρ ἀφ' ἑσπέρας ἐν τῇ παννυχίδι καταλιμπά-
νεται ὁ Ἀπόστολος καὶ τὸ Εὐαγγέλιον τῶν κεκοιμημένων ὅπως
ἀναγινώσκηται ἐν τῇ ιερῷ λειτουργίᾳ). μετὰ δὲ τὴν ὄπισθάμβωνον
εὐχὴν εὐθὺς ψάλλεται τὸ «μετὰ πνευμάτων δικαίων» καὶ τὰ λοιπά,
εἴτα ὁ διάκονος θυμιῶν τὰ κόλλυτα λέγει τὴν ἔκτενη «ἔλεγον ἡμᾶς
ὁ Θεὸς» καὶ τὰ ἔξι, ὁ δὲ ἱερεὺς τὴν εὐχὴν «ὁ Θεὸς τῶν πνευμάτων»
καὶ μετὰ τὴν ἔκφώνησιν «ὅτι σὺ εἶ ἡ ἀνάστασις» εὐθὺς τὸ «εἴη τὸ
ὄνομα Κυρίου εὐλογημένον» μετὰ δὲ τὴν ἀπόλυσιν τῆς θείας λειτουρ-
γίας ὑπέργουν καὶ εἰς τὸν τάφον πάλιν, ἐάν ἔχει πλησίον ὑπάρχει, καὶ
ψάλλουσι καὶ λέγουν ὡσπερ καὶ μετὰ τὴν ὄπισθάμβωνον εὐχὴν καὶ

γίνεται ἡ νεκρώσιμος ἀπόλυσις. ὘ταν ἔστιν ὁ τάφος ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ, ὥς τῶν βασιλέων καὶ μεγάλων Κνέζεων ὑπάρχουσιν, εὐθὺς μετὰ τὴν ὄπισθίμων εύχὴν ὑπάρχουν τὸ κόλλυρον εἰς τὸν τάφον ψήλαντες (μετὰ πνευμάτων δικαίων) καὶ λέγουσι τὴν ἔκτενῆ καὶ τὴν εύχὴν καὶ ἀπανταχ ὡς ἀνωτέρῳ προείρηται.

ΛΕ'. Ἐγνωμεν καὶ τοῦτο, μέρος δὲ καὶ ἔθεκτάμεθα ὄφθαλμοφυνῶς, ὅτι εἰς τὰ μοναστήρια καὶ εἰς τὰς ἔκκλησίας τῶν ἐνοριῶν, ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, ἀπὸ ποιὰν ἀσυλλόγιστον παράδοσιν, σβύνουν τὰ κηρία μετὰ τὸν χερουβικὸν ὅμοιον, ἕτεροι δὲ μετὰ τὸ «Ἄξιον ἔστιν». Αὕτη ἡ παράδοσις ἀγνωστος καὶ ἀπρεπής ὅμοιος ὑπάρχει, διότι μετὰ τὸν χερουβικὸν ὅμοιον ἔρχονται τὰ ἄγια δῶρα εἰς τελείωσιν· τότε γάρ, μετὰ τὴν μεγάλην εἴσοδον τῶν τιμίων δώρων πλείονα τιμὴν πρέπει νὰ δειχνύωμεν καὶ τὰ κηρία νὰ μὴ σβύνωσιν ἀλλὰ περισσότερα νὰ ἀνάπτουν. Μετὰ τὸ «Ἄξιον ἔστιν» τὰ ἄγια δῶρα εἰσὶ τετελειωμένα, καὶ διὰ τοῦτο μήτε μετὰ τὸ «Ἄξιον ἔστιν» εἶναι πρέπον νὰ σβύνουν τὰ κηρία· ἐν τῷ τέλει μόνον τῆς ἀγίας λειτουργίας μετὰ τὴν ὄπισθίμων εύχὴν νὰ τὰ σβύνουν.

ΛΣΤ'. Εἰς τὰς ἀκοὰς ἡμῶν ἦλθε καὶ τοῦτο, ὅτι συνείθισαν ὃδε οἱ ἐνορίταις νὰ φέρωσιν ἱερᾶς εἰκόνας ἐκ τῶν οἰκων αὐτῶν εἰς τὰς ἔκκλησίας καὶ ὅπου θέλει ὁ καθ' εἰς τίθησιν αὐτὰς μὴ ἐρωτῶν τοὺς ἱερεῖς, καὶ ἐπὶ τούτοις ἔτι ὁ καθ' εἰς κηρία ἀνάπτει εἰς τὰς εἰκόνας καταφρονῶν τὰς ἱερᾶς εἰκόνας τῆς Ἐκκλησίας τοῦ ἀγίου Βήματος καὶ ὁ καθ' εἰς προσκυνεῖ καὶ προσεύχεται εἰς τὰς ἔκυτοῦ εἰκόνας εἰς διάφορα μέρη, καὶ οὕτω γίνεται ἐν τῇ Ἐκκλησίᾳ μεγάλη ἀταξία καὶ σύγχυσις, καὶ διὰ ταύτην τὴν ἀφορμὴν οἱ ἀπειροι καὶ ἀμαθεῖς ἀνθρώποι τὰς ἔκυτον εἰκόνας ὀνομάζουσι Θεούς· ἐκ τούτου φαίνεται νὰ μὴ ἡξεύρουν μονάδα θεότητος μᾶλλον δὲ πολυθεῖν ἔθνικὴν νὰ βαστούν. Ἀλλοτε δὲ ἔχεινχς τὰς ἀγίας εἰκόνας φέρουσιν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν, ἄλλοτε δὲ πέρνουσιν αὐτὰς, μᾶλλον δὲ καὶ εἰς τὰς λαμπρὰς ἡμέρας τῆς Ἀναστάσεως τοῦ Χριστοῦ γυμνώνουσι τοὺς νκούς τῆς στολῆς αὐτῶν, τὸ ὅποτον τὸ πᾶν ὑπάρχει ἀπρεπές καὶ παράλογον. Διὰ τοῦτο ἔκριναμεν ἀπὸ τοῦ νῦν τοιαύτας ἀταξίας μὴ γίγνεσθαι.

έαν οὖν θέλει τις ιεράς εἰκόνας τιθέντι εἰς ἐκκλησίαν νὰ τὰς ἀφιεροῦ παντελῶς καὶ πλέον νὰ μὴ τὰς ὄνομάζῃ ἴδιακός του, μήτε νὰ τὰς ἔκβαλλουν παντάπασιν ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ἀλλ' οἱ ιερεῖς μετ' εὐταξία; ὁφείλουσι τιθέναι αὗτὰς εἰς τόπους ἀρμοδίους, κηρία (δὲ) πρῶτον μὲν τιθέντι ἔμπροσθεν τῶν εἰκόνων τοῦ ἀγίου Βῆματος ἔπειτα δὲ εἰς τὰς λοιπάς. Προσκυνεῖτε (δέ) κατὰ τὴν τάξιν ἀνατολικὰ κοιτάζοντες πρὸς τὸ ἅγιον Βῆμα, ως τύπον ἔχοντος παραδείσου.

ΛΖ'. Περὶ μοναχῶν. Θέλομεν παντάπασιν ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ ἔκβαλνουν ποτῶς οἱ μοναχοὶ ἀπὸ τὰ Μοναστήρια των, καὶ αἱ καλογραῖαι νὰ μὴ πλανῶνται ἐνθεν κακεῖθεν, ως μὴ ἔχουσαι κελλίον ὡρισμένον μέσαν εἰς γυναικείον Μοναστήριον, ως ὅτι ὅχι μόνον σκανδαλίζουν τὸν κόσμον, ἀλλὰ καὶ ἀκολουθοῦσι καὶ ἄλλα μυρία ἀτοπήματα, ἀπερ αἰσχρόν ἐστι καὶ λέγειν. Καὶ ως ἀληθῶς, ἔαν ὅστις κατὰ τὸ Σολομώντειον ἀπόφθεγμα τὸν κίνδυνον ἀγχιπῆ εἰς τὸν κίνδυνον ἀποθνήσκει, καὶ ἔαν πᾶλιν, ἐκεῖ ὅπου εὔρω σε ἐκεῖ καὶ κρινῶ σε, πῶς δὲν ἔχομεν ὄλοτελῶς νὰ κωλύωμεν πάτας τὰς ποικίλας προφάσεις καὶ τὰς ὄφειλετικὰς αἰτίας καὶ τὰς θκνατηφόρους προδικθέσεις ὅπου μᾶς σύρωσιν εἰς δικφόρους ἀμφοτίχας, ως ὅτι ὅλον τὸ ἀνθρώπινον γένος κλίνει ἐκ νεότητος, κατὰ τὸν Ἰωΐ, ἐπὶ τὰ πονηρὰ, ώσταν ὅπου εἴμεθα σκοκικοὶ καὶ ἀπλῶς εἰπεῖν σάρκες καὶ χοῦς ἐσμὲν, ἕτι δὲ καὶ εἰς πᾶσαν ἀμφοτίχην κατωφερεῖς;

ΛΗ'. Ἀλλὰ καὶ τὸ μονάχειν εὔθυς, καὶ ἀνεξετάστως πέρονειν τὸ μοναχικὸν σχῆμα οὐδόλως τὸ θέλομεν, ἀλλ' οὐδὲ πρέπον τὸ νομίζομεν. Πρῶτον γοῦν ἔχει νὰ καλοεῖται τὰς ἀνύκτις ὁ τοιοῦτος νὰ ὑποφέρῃ τὸν ζυγὸν τῆς μοναχικῆς δικγωγῆς καθὼς κελεύει ὁ α'. κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρας λεγομένης Συνόδου, ἢ ὅποιας διορίζει τὴν τριετίαν, ἥτοι τρεῖς τελείους χρόνους πρὸς δοκιμὴν τοῦ μοναχικοῦ ἐπικγέλυματος. Διὰ τοῦτο γοῦν δὲν ἔχουν ποσῶς νὰ γένουν ἀνήλικοι μοναχοὶ, διὰ τὸ τῆς γνώμης ἀβέβαιον καὶ τῆς ἡλικίας τὸ ἀσύστατον καὶ τὸ εὔμετάβλητον τῆς νεότητος, ως περισσοὶ τὸ ἀγγελικὸν τοῦτο σχῆμα ὕστερον τὸ ἀποδύονται μετὰ μεγάλης καταισχύνης, παιζοντες ἐν οὐ παικτοῖς πράγμασι, καὶ μετέπειτα πάλιν ἀναγκάζονται ως διὰ

τιμὴν τοῦ σχήματος νὰ τὸ πέρνωσι, διὰ νὰ μὴ συγχίζουν τὴν μοναδικὴν πολιτείαν καὶ δίκιταιν. Τὰ γάρ ἀπαξὲ τῷ Θεῷ ἀφιερωθέντα εἰσὶν ἀναπόσπαστα, τῷ δὲ Θεῷ ὑπόσχονται καὶ ἀφιεροῦνται τόσον μοναχοῖς ὅσον καὶ Μοναστήρια, ὡς δῆλον τοῖς ἀπασιν· οὐ δέ τὴν ἀρχὴν ἀδόκιμος καὶ τὸ πᾶν ἀπόβλητον μετὰ τοῦ παρηγέστου θείου Βασιλείου. Διά γε τοῦτο δέον νὰ ἔχῃ σκέψιν πολλὴν τὸ πρᾶγμα καὶ περισσὴν θεωρίαν πρὸ τῆς τελείας ἐγχειρίσεως.

ΛΘ'. Ἀπὸ τοῦ νῦν ὁρίζομεν μὴ κείρεσθαι τινὰ τῶν ὑπανδρευμένων νέων ἀνθρώπων ἐν ἀσθενείᾳ ὄντα, οὔτε μὴν τοὺς ἐν ὑγείᾳ ὑπάρχοντας νέους, οἱ ὅποιοι φεύγουσιν ἀπὸ τοὺς ιδίους οἶκους καὶ ἀπὸ τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἀνευ τῆς ἀδείας καὶ συγκαταθέσεως τῶν γυναικῶν καὶ τῶν γονέων αὐτῶν εἰ τις δέ τῶν ἱερομονάχων, ἢ ἐν Μοναστηρίῳ, ἢ ἐν ἐρήμῳ καὶ Σκήτῃ, ἢ ἐν οἴκῳ, ἀπὸ τοῦ ἐνεττώτος καιροῦ θελήσει ἀποχεῖραι τοὺς τοιούτους νέους ὑπανδρευμένους, ὑποκείσθω παιδεύσει βαρείᾳ ἐκκλησιαστικῇ. Ἐν ἀσθενείᾳ δέ κειρέσθωσαν μόνον γηρακιοὶ ἀνθρωποι, καὶ μάλιστα ὅσοι εὑρίσκονται ἀνευ γυναικῶν καὶ τέκνων· ἔτι δέ ὅσοι καὶ συμφωνήσουν μετὰ τῶν γυναικῶν καὶ τῶν γεννητόρων αὐτῶν, τὴν ἀπόκαρσιν λαυράνετωσαν.

Μ'. Ἐτι βουλόμεθα καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν τὰ Μοναστήρια νὰ μὴ δέχωνται ξένους καλογήρους, καὶ μάλιστα τοὺς πλανωμένους φέδε κακεῖσε, ὡς ὅτι ὁ α'. κανὼν τῆς Ζ'. Συνόδου κελεύει τὸν μοναχὸν ἢ εἰς τὴν μονάστριαν ὅπου ἐγκαταλιπόνται τὴν ίδιαν Μονὴν καὶ πορεύεται εἰς ἑτέραν νὰ παιδεύηται. Οὐαίως καὶ ὁ γ'. κανὼν τῆς Πρωτοδευτέρως Συνόδου ἀφορίζει τὸν ἡγούμενον ὁ ὅποιος δὲν ἀναζητεῖ ἐπιμελῶς τοὺς ἀποδιδράσκοντας μοναχοὺς τῆς ἐχτοῦ ποίμνης καὶ πρὸς τὸν ιερὸν οἶκον καὶ μάνδραν μὴ ἐπανάγοντα, καὶ τοῦτο πρεπόντως καὶ κανονικῶς γίνεται.

ΜΑ'. Οσοι δέ μοναχοὶ δὲν θέλουσι νὰ ἐπιστραφοῦν εἰς τὴν Μονὴν των, ἔχει νὰ ἀναφέρεται ὁ φυγάς οὗτος καὶ νὰ καταγγέλληται εἰς τὸν κακτὸν τόπον Ἐπίσκοπον, πρὸς διάκρισιν δηλαδὴ καὶ διὰ παίδευσιν ἀξιόχρεων καὶ τέλος πάντων καὶ νὰ ἀφορίζηται. Καὶ ὡς ἀληθῶς, καθὼς ὁ νυμφίος, δὲν ἔχει ἔξουσίαν ἀφ' ὅτου καὶ νυμφευθῆ γὰρ περιπατῆ

ἔνθεν κάκειθεν ἀλλ' ἔχει χρέος νὰ παραμένῃ καὶ νὰ φυλάττῃ ἀγρύπνως τὴν μετάνοιάν του, καὶ (ώς) ὑπεσχέθη νὰ μείνῃ μέχρις ἐσχάτης του ἀναπνοῆς πρέπει νὰ τὴν φυλάττῃ μὲ ὑπομονήν καὶ καρτερίαν καὶ νὰ μὴ χωρίζεται ἀπὸ τὴν πεφιλημένην του Μονὴν ως ἀπὸ οὐμόφην γνησίαν του. "Οσοι λοιπὸν κάμνουσιν ἄλλως ὑποπίπτουσιν εἰς τὰ ἐπιτίμια τῶν Θεοφόρων Πατέρων, οἱ ὅποιοι κκνονίζουσι τὸν καλόγηρον ὃπου ἀφῆκε τὸ Μονκστήριόν του. Όμοίως καὶ τοῦ προεστῶτος ἔχεινου ὃπου τοιοῦτον φυγάδα δέχεται εἰς τὸ Μονκστήριόν του ἀνεξετάστως ἀνάγνωθι τὸν ἐν Κρήτηγένη κκνόνχ τὸν τε π'. καὶ τὸν κ'. φιλοπόνως τὰ ἔκει ἀνιχνεύων.

ΜΒ'. Ἐποδίζουμεν γοῦν διὰ τοῦτο κάθε λογῆς πραγματείαν τόσον τοὺς ιερωμένους ὃσον καὶ τοὺς καλογήρους καὶ τὰς καλογρίας, νὰ μὴ ἔχωσιν ἀδεικν, καὶ τε μυστικὰ καὶ τε φρανεῖ, νὰ ἀνακκτόνωνται μὲ ἄλλους κατὰ τὴν παροχγγελίαν πάντων σχεδόν τῶν Θεοφόρων, ἀλλ' οὔτε νὰ περιπατοῦν ἔξω εἰς τὰ πατέρια καὶ νὰ πωλῶσι μόνον τὰ ὅσα ἀποθλέπωσιν εἰς ἕργα τῶν χειρῶν των, καὶ τοῦτο μὲ τὸ θέλημα τοῦ ἥγουμένου ἢ τῆς ἥγουμένης, δύο ἔγκριτοι μοναχοὶ ἢ γραῖαι καλογρίαι: ἔχουν νὰ τὸ πωλήσουν καὶ νὰ πέρνωσι τὴν τιμὴν των πρὸς ἐνδυμασίαν των καὶ εἰς ἴδιαζουσκν τροφὴν των ἢ καὶ εἰς σωματικὴν των ἀσθένειαν.

ΜΓ'. Άλλα καὶ πρέπει νὰ παριδεύωνται ὅσοι καλόγηροι καὶ ὅσαι καλογρίαι εὑρίσκονται χωρὶς Μονκστήριον, καὶ περιπατοῦν ως πρόβατα ἀπωλεσμένα χωρὶς ποιμένα, ἥγούμενον ἢ καὶ ἥγουμένισσαν· νὰ παριδεύωνται ἐξάπαντος ὅχι μόνον ἐκκλησιαστικῶς ἀλλὰ καὶ βασιλικῶς ὡς ὅτι γελοῦν καὶ ἀμφότερα τὰ μέρη, τούτεστι καὶ Ἐκκλησίαν καὶ Βασιλείαν, καὶ σκανδαλίζουν τοὺς Χριστιανούς τόσον ιερωμένους ὃσον καὶ λαϊκούς. Φησὶ γάρ ὁ μῆ. κανὼν τῆς ΣΤ'. Συνόδου καὶ οι τοιοῦτοι ὃπου κατελέχθησκν εἰς τὸ Μονκστήριον τῶν μοναχῶν νὰ μὴ οὕριζουν τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα, ἀλλως, ἀν δὲν θελήσουν νὰ μείνουν εἰς αὐτὸ, νὰ διώχωνται καὶ νὰ ἀπελαχύνωνται ἔξω τῶν πόλεων ὡς ἀσύστατοι.

ΜΔ'. Πρὸς τούτοις καὶ τελευταῖον μοναχὸς ἢ μοναχὴ νὰ μὴ

έκθαίνη ἀπὸ τὸ Μοναστήριον ἄνευ θελήματος τοῦ ἴδιου προεστῶτος ἢ καὶ τῆς καθηγουμένης, ἔξω μόνον ὅπόταν σταλῶσιν εἰς ὑπηρεσίαν ἀπλῆν τοῦ Μοναστηρίου των· ἂν δὲ καὶ ὑπάγοιν ἀπὸ λόγου των νὰ τρωγοπίνοιν καὶ νὰ κοιμηθοῦν ἔξω τῶν κελλίων, των μὲ βαρύτατον κανόνα νὰ παιδεύωνται πρὸς σωφρονισμὸν δηλ. τῶν ἄλλων. "Ομως δὲ ως μήτε πρέπον ἔχειναι εἰς τὰ Μοναστήρια νὰ πέρνουν ἀσπρά ἀπὸ τοὺς θέλοντας κείρεσθαι μοναχούς ἢ γίνεσθαι μοναχάς. 'Ανάγνωθι περὶ τούτων κανόνας ιθ'. τῆς Ζ'. καὶ ἀγίας Οίκου μενικῆς Συνόδου. Κελεύονται γάρ ὅμοφώνως οἱ ὅσ.οι καὶ Θεοφόροι Πατέρες, ως ὅτι οἱ μοναχοὶ καὶ αἱ μοναχαὶ πρέπει νὰ ἔχουν ἀκριν ὑποκονὴν καὶ ὑποταγὴν εἰς τὸν προεστῶτα τους ἕως τέλους τῆς ζωῆς των, καθὼς καὶ ὑπόσχονται ὅπόταν καλογερεύωσι, εἰ δὲ μὴ παραχλογισθήσονται ως ἐπίορκοι καὶ ως ψευσάμενοι τὴν ὑπόσχεσιν τὴν ὅποιαν ἔκχριαν ἐμπροσθεν Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων ἐπ' ἔκκλησίας· οὐ μὴν δ' ἀλλὰ παιδευθήσονται ως καὶ ὁ Ἀντινίας καὶ ἡ Σκηνείρχ, ὅπου ἐψεύσθησαν ἐνωπιον τοῦ Θεοῦ τριγύρω εἰς τὴν τιμὴν τῶν κτημάτων ὅπου ἐπώλησαν, καθὼς τὸ ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς πράξεις τῶν Αποστόλων. 'Ανάγνωθι καὶ τὸν δ'. κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ Συνόδου ὅπου λέγετο ὅστις τὴν νύμφην τοῦ Θεοῦ ἥγουν τὴν μονάστριαν δικριθείρη, κληρικὸς ὃν καθικεῖσθω, λαΐκὸς δὲ ἀφοριζέσθω.

ΜΕ'. Καὶ πάλι: μὲν τὰ Μοναστήρια τῶν καλογήρων οὔτε ἐπλησίαζαν εἰς ἔκεινα τῶν καλογρατῶν διὰ τὸ πρόσκομψα δηλονότι καὶ τὸ ἐπακολουθοῦν σκάνδαλον, μάλιστα ὅπου ὁ οὐρανοφάντωρ ἡμῶν καὶ μέγας Βασίλειος διώρισε τὸ μὴ συνδικιτᾶσθαι καὶ συνκαστρέφεσθαι μοναχοὺς μοναστρίας, ως ὅτι βλαβερὸν καὶ ἀθέμιτον τὸ προσομιλεῖν αὐταῖς, κατὰ τὸν κβ'. κανόνα τῆς Ζ'. Συνόδου καὶ παρὰ πολλοῖς τοῦτο δικθέειληται, ἀλλὰ καὶ τὸ συνεσθίειν καὶ πίνειν. 'Εὰν ωσι καὶ συγγενεῖς δι' ὄλιγων καὶ συικρῶν λόγων ταχέως ἀποχωρίτωσαν, τοῦτο δὲ κατ' ἐμπροσθεν κληρίκων καὶ ἄλλων ἐντέμων προσώπων γενέσθω, εἰς τὸ νὰ ἔκβῃ κάθε λογῆς ὑποψία καθὼς ἀποφαίνεται ὁ λη'. κανὼν τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου ἀλλὰ καὶ ὁ μζ'. κανὼν τῆς ΣΤ'. Συνόδου ὄριζεται μήτε γυνὴ ἐν ἀνδρειῷ Μοναστηρίῳ, διὰ τὴν ὑποψίαν

δηλαδὴ καὶ τὸ σκάνδαλον νὰ δικυριεύῃ οὔτε ἐνκλήξῃ ἀνὴρ εἰς γυναικεῖον Μοναστήριον νὰ κοιμηθῇ ἀπαρέπαντος ἀδειαν ἔχετω, μηδὲ καθευδέτω ἐν γυναικείῳ Μοναστηρίῳ. Καὶ λοιπὸν κατὰ τοῦτον τὸν ἵερὸν κανόνα κελεύομεν μετὰ μεγάλου ἐπιτιμίου εἰς γυναικεῖα Μοναστήρια οὐδεὶς τῶν ἀνδρῶν νὰ κοιμηθῇ οὔτε συγγενῆς οὔτε ξένος· ἐὰν δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν εὑρεθῇ τοῦτο ποιῶν κληρικὸς, ἢ μοναχός, ἢ λαϊκός, ἀφορίζεσθω, ὅτι κατὰ μηδένα τρόπον ἀπὸ τοῦ νῦν νὰ μὴ γίνεται.

ΜΣΤ'. Ἐπειδὴ δὲ ὁ καλόγηρος ἐξ αὐτῆς ἥδη τῆς μοναχικῆς ἐπαγγελίας γίνεται ἀκτήνων τέλειος καὶ ἀπὸ κάθε κτῆμα κινητὸν καὶ ἀκίνητον ἀμέτοχος, χροῦ καὶ καλογηρεύση, δέν ἡμ. πορει πλέον νὰ ἔχῃ οὔτε ἐργαστήριον νὰ τὸ ἔξουσιον ὅτε ὁσπήτιον νὰ τὸ ἐνοικάζῃ, μόνον ἐτύγχανε νὰ τὰ ἀφιερόνη ὅλα εἰς τὸ μοναστήριον ὅπου ἔβαλε τὴν μετάνοιάν του, καὶ ὁ ἀρχιμανδρίτης ἢ καὶ ὁ ἡγούμενος νὰ στέλη ἀπὸ λόγου του ἀνθρωπὸν τοῦ Μοναστηρίου νὰ πέρνῃ τὰ δικαιώματα καὶ τὰ ἐνοίκια. Ἐάν δὲ θελήσῃ νὰ πωλήσῃ αὐτὰ τὰ ἐργαστήρια καὶ τὰ ὁσπήτια ως ὅτι κατὰ τὸ μοναχικὸν ἐπάγγελμα δὲν ἔχει πλέον νὰ ἀνκατώνεται εἰς κοσμικὰς φροντίδας, καὶ Θεῷ δουλεύειν καὶ Μαρμωνᾶς οὐδεὶς δύναται, ἔχει αὐτὰ τὰ χρήματα νὰ τὰ μεταχειρίζεται μοναστηριακῶς εἰς τὴν Μονήν του ὅπου ἔβαλε καὶ τὴν μετάνοιάν του, ὡς ἀν ὅπου οἱ μοναχοὶ οὐδὲν ἴδιον ἔχουσιν ὅτε νεκρωθέντες τῷ κόσμῳ, καθὼς καὶ ὁ θεῖος Λουκᾶς ἀπεφθέγξατο φήσεις διὰ τοὺς πρώτους Χριστιανοὺς καὶ οὐδεὶς τι τῶν ὑπαρχόντων αὐτοῦ ἔλεγεν ἴδιον εἶναι, ἀλλ’ ἦν ἐν αὐτοῖς ἀπαντα κοινά. Ἀλλως ὅσοι μοναχοὶ παραβαίνουσι τὴν τάξιν καὶ τὴν συνήθειαν τοῦ μοναχικοῦ ἐπαγγέλματος, ἢ Πατριαρχικὴ ἔξουσία ἢ καὶ ἡ Βασιλικὴ αὐτοκρατορία ἔχει τὰ τοιαῦτα καλογηρικὰ δικαιώματα νὰ κυτάζῃ καὶ νὰ μεταρρυθμίζῃ πρὸς τὸ κοινὸν τῆς Πολιτείας συμφέρον, καὶ ὁ ἡγούμενος ἢ ὁ Ἐπίσκοπος ὁ κατὰ τόπον νὰ τὰ πωλῇ ἐμπροσθεν πολλῶν ἀξιοπίστων προσώπων καὶ νὰ τὰ μοιράζῃ εἰς τοὺς πτωχοὺς κατὰ καὶ τὴν διατύπωσιν τοῦ ἔκτου κανόνος τῆς Πρωτοδευτέρας Συνόδου. Καὶ λοιπὸν ἐκεῖνοι ὅπου ξανχρυπίζουν εἰς τὸν ἴδιον ἔμετον καὶ εἰς τὸν βόρεον αὐτὸν καθὼς καὶ ἡ γυνὴ τοῦ Λωτ ἐστράφη πρὸς τὰ Σόδομα καὶ Γό-

μορίας εἶναι ἀνκπολόγητοι : οὐδεὶς γάρ, φησίν ὁ Σωτὴρ, βαλὼν τὴν χεῖρα ἐπ' ἄρροτρον καὶ στραφεὶς εἰς τὰ ὄπίσω εὔθετος ἔστιν εἰς τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν. 'Αλλὰ καὶ ὁ ιγ'. τῆς ἐν Καρθαγένῃ κανῶν θέλει καὶ ὅστις τῇ ἴδιᾳ ὅμολογίᾳ ἡ ὑπογραφῇ ἐναντιοῦται ἀτιμος ἔχει ἵνα λογίζηται, μᾶλιστα ως καὶ παραβάτης καὶ ἀποστάτης ἔχει νὰ ὀνομάζηται.

MZ'. **Περὶ πνευματικοῦ κριτοῦ.** Συνεβούλεύσαμεν γὰρν καὶ τῷ ἀδελφῷ καὶ συλλειτουργῷ ἡμῶν ἀγιωτάτῳ Πατριαρχῇ Μοσχοβίκος καὶ πάσης Ρωσίας καὶ Ἱωάνσαφ μεθ' ὅλης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου τοῦ εἶναι πνευματικὸν ἄνδρα (ἥτοι ἀρχιμανδρίτην) μὲν ἐπίρους δύο δοκίμους καὶ ἐμπείρους πνευματικοὺς ἄνδρας ἐν τῷ Πατριαρχικῷ Κριτηρίῳ, τοῦ κοινοῦ καὶ διακρίνει τὰ πνευματικὰ πρόσωπα, ἥγουν τοὺς τοῦ ιερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ Καταλόγου, ώς διὰ νὰ μὴ σύρουν πλέον τοὺς ιερεῖς καὶ μοναχούς εἰς κοσμικὰ κριτήρια, μήτε νὰ κρίνουν κοσμικοὶ ἄνθρωποι τὰς ἀπό τοῦ ιερατικοῦ καὶ μοναχικοῦ τάγματος καὶ πάντας τοὺς ἐκκλησιαστικούς, καθὼς τὸ ὄρεξον καὶ τὸ κελεύον τοις ιεροῖς κανόνες τῶν Θεοφόρων Πατέρων ἥγουν ὁ Θ'. κανῶν τῆς Δ'. ἀγίας καὶ Οἰκουμενικῆς Συνόδου τῆς ἐν Χαλκηδόνι καὶ τῆς ἐν Καρθαγένῃ τοπικῆς ἀγίας Συνόδου κανῶν τε', ὅμοιως καὶ οἱ νόμοι τῶν ἀγίων καὶ Θεοστέπτων εὑσεβῶν βασιλέων καὶ μᾶλιστα ἐν τῷ βιβλίῳ τῶν Νεκρῶν Ἰουστίνιανοῦ τοῦ βασιλέως κεφάληιον νη'. οδ'. καὶ π'. καὶ καὶ καὶ Μανουὴλ βασιλέως τοῦ Κομνηνοῦ κεφάλ. ξβ' καὶ τῶν λοιπῶν. Οὗτως ἄρα εἶναι κελεύομεν καὶ εἰς τοὺς λοιπούς Ἀρχιερεῖς, εἰς τὰ κριτήρια αὐτῶν καθιστᾶν πνευματικούς καὶ ἐμπείρους ἄνδρας τοῦ κρίνειν τὰ πνευματικὰ πρόσωπα καὶ τὰς πνευματικὰς πάσας ὑποθέσεις, ώς καὶ εἰς τὸ Πατριαρχικὸν Κριτήριον, ἥτοι ἀρχιμανδρίτην μὲ τοὺς συντρόφους αὐτοῦ ἔχειν τοῦ κρίνειν τοὺς ἀρχιμανδρίτας, τοὺς ἥγουμένους καὶ ὅλους τοὺς μοναχούς, τοὺς πρωτοπαπάδες, τοὺς ιερεῖς καὶ ιεροδικόνους καὶ ὅλους τοὺς κληρικούς καὶ Ἐκκλησιαστικούς καὶ τοὺς μοναχούς διὰ πᾶσαν ὑπόθεσιν ἀνήκουσαν εἰς τὴν Ἐκκλησίαν. ἀπὸ δὲ τοῦ τῶν κοσμικῶν καὶ λαϊκῶν τάγματος ἐάν τις εἰς γάμον αἴμομιξίας πάσης ἢ εἰς ἄλλους τινας παρανόμους γάμους καὶ τὰ ὅμοια

τούτοις, καὶ τῷ νῷ ἐξετάζοντες καὶ νῷ τοὺς ἐπιτιμοῦν κατὰ τοὺς θείους
καὶ ιεροὺς κανόνας, ὡσὲν ὅπου ἀναφέρονται εἰς τὸ πνευματικὸν ἐσω-
τερικὸν τῆς Ἐκκλησίας καὶ τῆς Ιεράς. Οὐαὶ δὲ καὶ τὰς πνευματικὰς δικ-
θήκας ὅπου γίνονται εἰς τὸν θάνατον, ἐξετάζετωσαν μετ' ἀκριβεῖς
μαρτυρίας οἱ προρρήθέντες, τὰς δὲ λοιπὰς ἄλλας ὑποθέσεις ὅπου τυγ-
χάνουν ἀναμέσον ἀνδρῶν καὶ γυναικῶν, ἀνακρινέτωσαν καὶ διακρινέ-
τωσαν εἰ Πατριαρχικοὶ μὲν τοὺς πρωτιγοτάρους καὶ συνταύφους· ὁ
παρακλητικῶν δὲ τὸ παρόν ἔννοιον καὶ κανονικὸν θεσπισμα, ἐπικατά-
ρχος καὶ κατάκριτος ἔτει παρὰ Θεοῦ ἐν τῷ νῦν αἰώνι καὶ ἐν τῷ
μέλλοντι, ὥσπερ ὁ Δαθὺν καὶ Ἀβειρῶν καὶ ὁ Κορέ.

ΜΗ. Ἐν πᾶσι τὰ τῶν ἄγ. Πατέρων θεσπίσματα κρατεῖν βουλό-
μενοι, ἀνανεοῦμεν καὶ τὸν ζ'. κανόνα τῆς ἐν Τρούλῳ ἀγίας καὶ
οἰκουμενικῆς Συνόδου τὸν διαγορεύοντα οὗτος: ἐπειδὴ μεμαθήκαμεν
ἐν τισι τῶν ἐκκλησιῶν διακόνων τυγχάνειν ὄφρίκια ἐκκλησιαστικά
ἔχοντας, ἐντεῦθεν τε τινὲς αὐτῶν αὐθαδείς καὶ αὐτονομίῃ κεχρημά-
ναι, πρὸ τῶν πρεσβυτέρων καθέζεσθαι βουλανται· ὥστε τὸν διάκονον
διζημεν, τὸν ἐν ἀξιώματι τοιτέστιν ἐν ὄφρικίῳ οἰωδήποτε ἐκκλησια-
στικῷ τυγχάνοντα, τὸν τοιοῦτον μὴ πρὸ τοῦ πρεσβυτέρου καθέζεσθαι,
εκτὸς εἴμην πρόσωπον ἐπέχων τοῦ οἰκείου Πατριάρχου ἢ Μητροπολίτου
ἐν ἑτέρᾳ πόλει παραγίνεται ἐπει τινὶ κεφαλαίῳ τότε γάρ ώς τὸν
ἔχεινον τόπον ἀναπληρῶν τιμῆθεται. Εἰ δέ τις τολμήσει τοιούτῳ
τυρχνικῷ χρώμενος θράσει διαπράξασθαι, ὁ τοιεῦτος, ἐκ τοῦ οἰκείου
καταβίβασθεις βαθὺοῦ, ἔτιχατος πάντων γινέσθω τοῦ ἐν φπερ κατα-
λέγεται τέγματος ἐν τῇ κατ' αὐτὸν ἐκκλησίᾳ. Συμπερχίνομεν οὖν
λέγοντες ὅτι κατὰ τοῦτο τὸ ιερὸν κανόνιον, ἀπρεπές καὶ παράνομον
ἔστι καὶ ὁ πρωτοδιάκονος τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας νὰ προκαθέζεται
τῶν ἐν ἀξιώματι ὄντων ιερέων, ἦτοι τῶν Ἐκκλησιαρχῶν καὶ τῶν
λοιπῶν ιερέων τῆς αὐτῆς μεγάλης Ἐκκλησίας· ἔτι δὲ καὶ κατὰ τοὺς
ιεροὺς κανόνας τοῦ μὴ τολμᾶν ιεροῖς ίκονον ιερίως ποσῶς προκαθέ-
σθαι. "Οὐως μετὰ συγκαταβάσεως τοῦτο λέγομεν, ὅτι προκαθίσειν
ἐτέρων τινῶν ιερέων τῶν μὴ ἐν ἀξιώματι ὄντων καὶ χωρικῶν οὐκ
ἔμποδίζομεν ἔνεκεν τῆς τιμῆς τῆς μεγάλης Ἐκκλησίας καὶ τὸ σέβας

τοῦ Καθολικοῦ πρὸ δὲ τῶν ἀξιώματι δῆταν οἱ εροῦντες μὴ προκαθεῖσθω, εἰ μὴ ἀπεττάλυένος ὁ ἀρχιδιάκονος αὐτὸς παρὰ τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου ἐν οἴωντά ποτε τόπῳ. Ἐκεῖ (γὰρ) πάντως τιμηθήσεται ὡς πρόσωπον ἐπιφέρων τοῦ ἀγιωτάτου Πατριάρχου διοικοῦ τὸν ἔξαπέστειλεν εἰς ὑπηρεσίαν του.

ΜΘ'. Πρέπον οὖν ἐστιν, ὃς διεκκελεύουσιν οἱ θεῖοι κανόνες τῶν Ιερῶν Ἀποστόλων καὶ τῶν ἀγίων Πατέρων τῶν Οἰκουμενικῶν καὶ τοπικῶν Ιερῶν Συνόδων, ὅπως καθ' ἔκκληστον ἔτος ἐν ἔκκληστη ἐπαρχίᾳ Συνόδους γίνεσθαι τῶν Ἐπιτάκτων δις τοῦ ἐνιαυτοῦ, ἢ ἀνάγκης κατεπειγούσης ἀπαρχῆς τοῦ ἔτους, διὰ τὰς εἰκός ἀναφρανομένας ἔκκλησικαστικὰς ὑποθέσεις καὶ φιλονεικίας, διορθώσεως ἔνεχεν. "Ομως διότι εἰς τὰ ὕδε μέρη τῆς Μεγαλορωτσίας οὐκ ἐσυνείθισκεν οἱ Ἀρχιερεῖς συναθροίζεσθαι συγνάκις διὰ πολλὰς αἰτίας καὶ μάλιστα διὰ τὸ μῆκος τῆς ὁδοιπορίας Συνόδους ποιεῖν καὶ διορθώνειν τὰς τῶν Ιερέων φιλονεικίας καὶ τὰ λοιπὰ σκάνδαλα, ὅθεν ἐπιχείρησκεν τόσοῦτοι σχισματικοὶ καὶ ἐνχυτεῖοι τῆς Ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ καὶ ἐσύγχισαν ὅλην τὴν Βασιλείαν καὶ τὸν λαὸν ἀπεκνυτκά ἐτάραχεν καὶ πολλαὶ ψυχαὶ ἀπωλέσθησαν καὶ εἰς ὄλιγον ἥθελον πλανήσει πολλοὺς καὶ δικαστρέψει ἀπὸ τῆς Ὁρθοδόξου πίστεως πρὸς ἀτόπους λογισμούς καὶ αἱρετικὰς φρονήσεις, διὰ τοῦτο γοῦν πάντως ὀφείλουσιν ἀπὸ τοῦ νῦν κατὰ κακοὺς καὶ πλειστάκις οἱ Ἀρχιερεῖς πάντες εἰ εὑρισκόμενοι ἐν τῇ αὐθεντείᾳ τῆς Μεγαλορωτσίας τοῦ συναθροίζεσθαι ἐν τῇ βασιλευούσῃ μεγαλοπόλει Μοσχοβίᾳ διὰ πᾶσαν καλὴν συμβούλην καὶ διόρθωσιν τῶν ἀναγκαίων ἐκκλησιαστικῶν ὑποθέσεων.

Ν'. Χρὴ προτέχειν ἔκκληστον τῶν Ἀρχιερέων ἐν τῇ αὐτοῦ ἐπαρχίᾳ μετὰ μεγάλης προσοχῆς καὶ ἐπιμελείας ὅτι εἰς τὰ μετέπειτα τοικῦτα διαβολικὰ ζεζάνια μὴ βλαστησάτωσκεν, ἀλλ' ἐκρίζούσθωσαν αὐτὰ εἰς τὸ παντελές ἵνα καὶ ἀκούσωσι παρὰ τοῦ κυρίου τὸ «εὖ δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστὲ», καὶ ὅπως λάβωσι τοὺς ἀμαρτντίνους φτεφάνους καὶ ζωὴν τὴν αἰώνιον, ἵνες γένοιτο πάντας ἡμᾶς ἐπιτυχεῖν χάριτι καὶ φιλανθρωπίᾳ τοῦ κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ τῷ πανχρίῳ καὶ

ἀγαθῷ καὶ ζωοποιῷ αὐτοῦ πνεύματι νῦν καὶ ἀεὶ καὶ εἰς τοὺς αἰώνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.

ΝΑ'. Περὶ ζωγράφων καὶ εἰκόνων. Κελεύομεν ἔτι τοῦ εἶναι τοὺς ζωγράφους ἐπίνω παντὸς ἐμπείρου τεχνίτου καὶ καλοῦ ἀνθρώπου προεστῶτας καὶ ἐπιτηρητὰς τοῦ ἐπιτηρεῖν καὶ διδάσκειν τοὺς ἄλλους, καὶ μηδόλως καταφρονεῖσθαι ὑπὸ τῶν ἀμαθῶν, ὡς τοὺς τὰς ἀγίας εἰκόνας τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Θεούγέτορος καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων καὶ φίλων αὐτοῦ φιλοπονοῦντας· κωλύομεν δὲ τὰς ἀχρινὰς καὶ ἀμαθεῖς ζωγράφους ἀνεπίστημόνων καὶ ματκοφρόνων ἀνδρῶν, καὶ θέλομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν κάποιοι ὅποι ἐσυνείθισαν ἀφ' ἐκυτῶν νὰ ζωγράφουν ἀγίας εἰκόνας, χωρὶς καρμίκν μαρτυρίαν καὶ ἀληθινὴν παράδοσιν π. χ. τὸν Κύριον Σαββάθη εἰς πολυποίκιλα καὶ διάφορα εἴδη, καὶ ποιάς ἄλλας συνθέτεις παρακείμους τῶν διακτύλων εἰς τὰς χεῖρας τῶν ἀγίων καὶ ἄλλα τοιχύτα ἀτοπήματα ἀπρεπῆ ἐμποδίζομεν. Ορίζομεν δὲ ἀπὸ τοῦ νῦν τὴν εἰκόνα τοῦ Κυρίου Σαββάθη πλέον μὴ ζωγράφουσθαι οὔτε εἰκονίζεσθαι, διότι τὸν Κύριον Σαββάθη (ἥγον τὸν πατέρα) οὐδεὶς εἶδε ποτὲ φανέντα ἐν σαρκὶ, ἀλλὰ τὸν Χριστὸν μόνον χρωματίζομεν, καθὼς ἐφάνη μετὰ σαρκὸς ἐπὶ γῆς, καὶ οὐχὶ κατὰ τὴν Θεότητα, ὡς ὅτι ἐστὶ καὶ ἀπερίγραπτος ὅμοι καὶ ἀσχημάτιστος ἡ Θεότης αὕτη ὁμοίως καὶ τὴν παναγίαν Θεοτόκον καὶ τοὺς λοιποὺς ἀγίους; καὶ φίλους τοῦ Θεοῦ ζωγράφουσθαι κατὰ τὴν σάρκα καὶ τὸ εἶδος τῆς σαρκὸς αὐτῶν θέλομεν κατὰ τὸν ὄφον τῆς ἀγίας Ζ'. Οἰκουμενικῆς Συνόδου. Ἔτι δὲ καὶ τὴν ψευδὴν συγκίθειαν τῶν διακτύλων, διότι συνείθισαν τινὲς νὰ ζωγράφῃσαν εἰς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὴν εἰκόνα τὴν ἀποσκορακίζομεν ὥστε καὶ τῆς παναχράντου Θεοτόκου, καὶ τοῦ Προδρόμου καὶ τῶν λοιπῶν ἀγίων, κωλύομεν τὰ παραστρατήματα ταῦτα ὡς εἰς πλάνην τῶν ἴδιωτῶν καὶ ἀμαθῶν ἀνθρώπων γεγενημένα παυσάσθιασκαν δὲ καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν τοιχύτα ἀτοπήματα καὶ ἡ πλάνη τοῦ ζωγράφουσθαι καὶ εἰκονίζεσθαι ὡς παράξενα. Κελεύομεν δὲ τοῦ ζωγράφουσθαι εἰς τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ τὴν εἰκόνα καὶ εἰς τοὺς ἀγίους Ἱεράρχους τὴν εὐλογοῦσαν χεῖρα, ὡσπερ δὴ καὶ ἀπεφρασθη καὶ ἐτυπώθη τανῦν εἰς τὸν ἡμέτερον Συνοδικὸν Γό-

μον, ώς ὅτι αὕτη ἔστιν ἡ ἀλήθεια καὶ ἔκπλασι παρέδοσις τῶν Θεοχηρύκων Ἀποστόλων καὶ τῶν θεσπεσίων Πατέρων, καὶ ἀπὸ τοῦ Θεοφόρου Ἰγνατίου ἐκδιδυχθεῖσαι. Εἰς δὲ τοὺς ἄγιους τοῦ Χριστοῦ μάρτυρες καὶ τοὺς λοιποὺς, ὅταν καὶ τοὺς ζωγραφίζοντας ισταμένους καὶ προσευχομένους πρὸς Χριστὸν τὸν Θεόν ἡμῶν ἢ πρὸς τὴν Παναγίαν Θεοτόκον, κελεύομεν νὰ ζωγραφίζωνται μόνον μὲ τὰς χεῖρας ἡπλωμένας καὶ οὐχὶ ἄλλως, διότι αὕτὸ εἰκονίζει καὶ φέρει κατάνυξιν· ἀλλ’ αὕτη καθ’ ἐκυτὴν ἡ σύνθεσις τῶν δακτύλων δὲν εἰκονίζει προσευχὴν, μόνον ὄμολογίαν τινὰ πίστεως φανερόνει, καθὼς ἀριδήλως εἶναι γεγραμένη εἰς τὸν ἡμέτερον Τόμον τῆς ἐξηγήσεως περὶ τοῦ τιμίου Σταυροῦ, ἦτοι διὰ τὴν σύνθεσιν τῆς δεξιᾶς χειρὸς τῶν δακτύλων, τὴν δακτυλοσφράγισιν.

NB'. Τὸν Κύριον Σκέψαθή τοι τὸν Πατέρα, πολιόν καὶ τὸν μονογενῆ του Γίδην εἰς τὴν γκαστέρα αὐτοῦ, καὶ περιστερὸν ἀναμέσον αὐτῶν ζωγραφίζειν, λίγην ἀπρεπές καὶ ἀνάρμοστον ὑπάρχει. Διότι ποτὶ εἶδε τὸν Πατέρα καὶ τὴν Θεότητα; ὁ Πατήρ γάρ οὐκ ἔχει σάρκα, καὶ ὁ Γίδης οὐχὶ μὲ σάρκα ἐγεννήθη ἐκ Πατρὸς πρὸ αἰώνων ἐὰν καὶ ὁ Δαΐδιδ λέγει: ἐκ γκαστρὸς πρὸ Ἐωσφόρου ἐγέννησά σε: ὅμως ἐκείνη ἡ γέννησις οὐχὶ σαρκικῶς ἔχει νοεῖσθαι, ἀλλὰ ρητῶς καὶ ἀκαταλήπτως. Φησὶ γάρ αὐτὸς ἡ αὐτοκλήθεια ὁ Χριστὸς, εἰς τὸ θεῖον καὶ ιερὸν Εὐχαριστίαν: «οὐδεὶς εἶδε τὸν Πατέρα εἰμὴ ὁ Γίδης» καὶ ὁ προφήτης Ἡσαΐας λέγει ἐν κεφαλαίῳ μηδέ. «τίνι ὅμοιώσατε τὸν Κύριον καὶ τίνι ὅμοιώσατε ὅμοιώσατε αὐτόν; μὴ εἰκόνα ἐποίησε τέκτων, ἢ χρυσοχόος χωνεύσας χρυσὸν περιεχρύτωσεν αὐτὸν, ὅμοιώμα κατεσκεύασεν αὐτόν; Καὶ ὁ θεῖος Ἀπόστολος Παῦλος εἰς τὰς πράξεις λέγει: «γένος οῦν ὑπάρχοντες τοῦ Θεοῦ, οὐκ ὄφείλομεν νομίζειν χρυσῷ ἢ ἀργύρῳ ἢ λίθῳ, χρήγματι τέχνης καὶ εὐθυμήσεως ἀνθρώπου τὸ θεῖον εἶναι ὅμοιον». Καὶ ὁ Θεολογικώτατος Ἰωάννης ὁ Δαμασκηνὸς, ἐν βιβλίῳ δέ, περὶ εἰκόνων: «πρὸς δὲ τούτοις, φησὶ, τοῦ ἀοράτου καὶ ἀπεριγράπτου καὶ ἀσχηματίστου Θεοῦ τις δύνκτη ποιῆσαι μίμημα; παραφροσύνης τοίνυν ἀκρας καὶ ἀσεβείας τοῦ σχηματίζειν τὸν Θεόν»· καὶ ὁ ἄγιος Γρηγόριος ὁ Διάλογος ὅμοιώς τοῦτο κωλύει καὶ ἀπειργει.

Διὰ τοῦτο ἔκείνην τὴν προκιώνιον γέννησιν τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ ἔχει τοῦ Πατρὸς μόνον μὲν τὸν νοῦν πρέπει νὰ τὴν γροικῶμεν· ἀλλὰ ζωγραφίειν εἰς εἰκόνας καὶ τοίχους παντάπασι δὲν πρέπει καὶ ἀδύνατον ἐστι. Καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα οὐκ ἔστι φύσει περιστερά, ἀλλὰ φύσει Θεός ἐστι, καὶ τὸν Θεόν οὐδεὶς εἶδεν, ως Ἰωάννης ὁ Εὐαγγελιστής μᾶς μαρτυρεῖ. Λοιπὸν ἔὰν εἰς τὸν Ἰορδάνην, εἰς τὴν βάπτισιν τοῦ Χριστοῦ, ἐφάνη τὸ ἄγιον Πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς, καὶ διὰ τοῦτο μόνον ἔκει εἰς τὴν βάπτισιν πρέπει νὰ ζωγραφίζεται τὸ ἄγιον Πνεῦμα ἐν εἴδει περιστερᾶς, εἰς δὲ ἄλλο μέρος ὁ ἔχων σύνεσιν δὲν θέλει ζωγραφίσει τὸ ἄγιον Πνεῦμα ωσὰν περιστερὰν, διότι εἰς τὸ Θαβώριον ὅρος ωσὰν σύννεφον ἐφάνη, εἰς δὲ τὴν Πεντηκοστὴν ἐν εἴδει πυρίνων γλωσσῶν καὶ ἄλλοτε ἄλλως. Ἀλλὰ καὶ Σαβαὼθ δὲν ὀνομάζεται μόνον ὁ Πατήρ, ἀλλὰ ὅλη ἡ ἄγια Γράτας κατὰ τὸν οὐρανομύστην Διονύσιον τὸν Ἀρεοπαγίτην: «Σαβαὼθ ἐρμηνεύεται κατὰ τὴν Ἰουδαϊκὴν γλῶσσαν Κύριος τῶν δυνάμεων». Ἰδοὺ ὅπου ὁ Κύριος τῶν δυνάμεων ἐστὶν ἡ ἄγια Γράτας ὁ Πατήρ, ὁ Γιός καὶ τὸ ἄγιον Πνεῦμα. "Ομως ἔὰν καὶ ὁ προφήτης Δανιήλ λέγει ὅτι εἶδε τὸν Παλαιὸν τῶν ἡμερῶν καθῆμενον ἐπὶ βῆματος, καὶ ἔκεινο ὅχι τότον διὰ τὸν Πατέρα γροικᾶται, ἀλλὰ καὶ διὰ τὸν Υἱὸν ὅπου θέλει καὶ εἰς τὴν δευτέρην αὔτοῦ Παρουσίαν νὰ κρίνῃ πάσας τὰς φυλὰς καὶ γλώσσας εἰς ἔκεινο τὸ φοβερὸν χριτήριον.

ΝΓ'. Ἐτι δὲ ζωγραφίουν τινὲς εἰς τὰς εἰκόνας ὅπου εἶναι ὁ Εὐαγγελισμὸς τὸν Σαβαὼθ ὅστις φυσῆ ἀπὸ τὸ στόμα του καὶ ἔκεινο τὸ φύτημα πλάττουν νὰ μπάγη εἰς τὴν γαστέρα τῆς Παναγίας· ποῖος τοῦτο εἶδε, ἢ πυλαίγια Γραφὴ περὶ τούτου μαρτυρεῖ, καὶ πόθεν τοῦτο παρέλαβον; Φχνερὸν εἶναι ὅτι τὰ τοιαῦτα, καὶ ἄλλα παρόμοια ἀπὸ ἄφρονας καὶ ματκιόφρονας ἢ μᾶλλον ἀπὸ ἀσυνέτους καὶ ἀγνώστους μαθόντες τὰ παρέλαβον· διὰ τοῦτο γοῦν κελεύομεν ἀπὸ τοῦ νῦν τὰς τοιαύτας ματαίας καὶ ἀτόπους ζωγραφίας νὰ παύσουν παντάπασιν. Ἀλλὰ καὶ εἰς τὴν Ἀποκάλυψιν τοῦ ἄγίου Ἰωάννου ἔχει νὰ ζωγραφίζεται ὁ Γιός ως πολιός, διὰ τὰς ὄρχεις ἔκεινας τὰς σεβασμίας ὅπου ἐφάνησαν τῷ ἄγιῳ εἰς ἔκεινην τὴν Ἀποκάλυψιν ως ὅτι τὸ Ἀλφα καὶ τὸ Ὁμέγα, ὁ πρῶτος καὶ ὁ ἐσχατος, ἔχει ἐξ ἀνάγκης νὰ γροικᾶται ὁ

Τίδες Ἀλφικ διὰ τὴν ἄνω γέννησιν, Ὡμέγα δὲ διὰ τὴν κάτω γέννησιν.
Οὐδὲν καὶ ὁ ἄγιος Μάξιμος εἰς τὸ Ι'. χεφάλαιον τοῦ Ἀρεοπαγίτου λέγον, ὅτι πολιός καὶ νέος ὁ Κύριος οὗτω σχολιάζει : «ποτέ μὲν πολιός ποτέ δὲ νέος ὁ Κύριος γράψεται ως τὸ Ἰησοῦς Χριστός χθὲς καὶ σήμερον ὁ αὐτὸς καὶ εἰς τοὺς αἰῶνας τὸ γοῦν σήμερον τοῦ χθὲς νεώτερον.

ΝΔ'. Πρέπον καὶ ἀρμόδιον εἶναι εἰς τὰς ἀγίας Ἐκκλησίας εἰς τὸ τέμπλον, εἰς τὸν τόπον τοῦ Σεβαστοῦ νὰ βληθῇ Σταυρός, ἥγον ἡ ἀγία Σταύρωσις τοῦ Κυρίου καὶ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καθὼς ἐπικρατεῖ καὶ πατριπατικότος παλαιὰς συνήθειας ὅλας τὰς ἀγίας Ἐκκλησίας τῆς Ἀνατολῆς καὶ παντού, ὅμοιως καὶ εἰς τὸ Κίεβον καὶ εἰς ὅλην τὴν μικρὰν καὶ ἀσπρὴν Ρωσίαν ἔξω ἀπὸ τὴν διεσποτείαν τῆς Μοσχοβίας καὶ αὐτὸ (ἥτοι ἡ Σταύρωσις) μέγα μυστήριον συνέχει, ὅτι δηλαδὴ καθὼς ὁ Μωϋσῆς ἐν τῇ ἑρήμῳ ὑψώτε τὸν χαλκοῦν ὅριν τὸ ὕποιον ἐπροτύπου τὴν Σταύρωσιν τοῦ Σωτῆρος Χριστοῦ, καὶ ως τότε ἀπὸ τὰ δήγματα τῶν ὄφεων ἰστρεύοντο οἱ Ἡρακλεῖται ὄρωντες εἰς τὸν ὄφιν ἔχεινον, οὕτω καὶ ἡμεῖς τώρας ὁ νέος Ἡρακλής, κοιτάζοντες εἰς τὴν ἀγίαν Ἐκκλησίαν καὶ βλέποντες τὴν Σταύρωσιν καὶ τὰ πάθη τοῦ Σωτῆρος ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἰστρεύομεθα ἀπὸ τὰ δήγματα τοῦ ςοράτου ὄφεως διαβόλου, ἀμέλει ἀπὸ τὰ παραπτώματα ἡμῶν τὰ θνάτια καὶ ἀθνάσιμα.

22.

ΖΗΤΗΜΑΤΑ ΔΙΑΦΟΡΑ

νὰ τὰ λύσουν οἱ δύο μακαριώτατοι Πατριάρχαι ὃ τε κὺρος Παΐσιος πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ κριτής τῆς Οἰκουμένης καὶ ὃ τε κύριος Μακάριος τῆς μεγάλης θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς.

Ἐρ. Ο Νίκων, ὁ νῦν μοναχὸς, ὃπότε ᾧτο εἰς τὸν Πατριαρχικὸν θρόνον, ὑπῆγε πρὸς τὸν μέγαν Αὐθέντην

καὶ ὑμέτερον βασιλέα καὶ μέγαν Κνέζην κύριον κύριον
 Ἀλέξιον Μιχαήλοβιτζή πάσης μεγάλης, μικρᾶς τε καὶ
 λευκῆς Ρωσσίας Αὐτοκράτορα, καὶ εἴπεν ἐνώπιον τοῦ
 μεγάλου μονοκράτορος καὶ πάσης τῆς Συγκλήτου τῶν
 ἀρχόντων, παραγγέλλων εἰς ἀκοὴν πάντων καὶ νου-
 θετῶν :αὶ τοὺς ιερεῖς παντελῶς νὰ μὴ ἀφίνουν εἰς τὸν
 γετέπειτα καιρὸν οὐχὶ μόνον νὰ κοινωνοῦν τῶν ἀ-
 χθάντων μυστηρίων τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς κλέπτας,
 ἀλλὰ μήτε νὰ τοὺς ἔξουμολογοῦν, ἐν τῇ τελευταίᾳ ὥρᾳ
 τῆς καταδίκης προσθέτων καὶ τοῦτο, τὸ πῶς ἐὰν ἐκ-
 βοῦν ἀπὸ τοιαύτην ἐντολὴν θέλουν ἔχει οἱ ἀντιφά-
 σκοντες νὰ δώσουν λόγον τῷ Θεῷ ἐν ὥρᾳ τῆς φοβερᾶς
 κυρίσεως. Ταῦτα ὁ Νίκων καὶ οἱ ἀκόλουθοί του προσέ-
 ταξαν ἀναφανδὸν, ἀγράφως τε καὶ ἐγγράφως, καὶ διὰ
 τοῦτο ἐπληθύνθησαν οἱ λησταὶ καὶ κλέπται καὶ εὑρί-
 σκονται πολὺν καιρὸν εἰς τὰς φυλακὰς φυλακισμένοι.

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΗ ΑΠΟΦΑΣΙΣ καὶ ΔΙΑΤΑΞΙΣ

Ἄπ. Πρὸς τοῦτο δὲ καὶ ἡλεῖς λέγομεν πῶς τχῦται ὅλα εἶναι ἀίρε-
 τικὰ καὶ παράνομα καὶ ἔξω τῆς Χοιστοῦ Ἐκκλησίας. Καὶ ὡς πρὸς μὲν
 τὴν ἔξουμολόγητιν, φέρεται ὁ Νίκων καὶ οἱ ἀκόλουθοί του Ναυατικοί
 τε καὶ Εὔταχθικοί οἱ ὅποιοι δὲν ἔδεχοντο τοὺς μετανοοῦντας ποσῶς,
 φρονοῦντες καὶ λέγοντες ἐνχντίου τῶν Θεοχηρύκων Ἀποστόλων καὶ
 τῶν Θεοφύρων Πατέρων. Καὶ μέντοι γε, ὁ πρωτοκορυφήος τῶν Ἀπο-
 στόλων ἦκουε παρὰ τοῦ Σωτῆρος, ως ἀναγινώσκομεν ἐν τῷ κατὰ
 Ματθαῖον ἀγίῳ Εὐχαριστίῳ, οὐ μόνον ἐπτάκις, ἀλλὰ καὶ ἑβδομηκον-
 τάκις ἐπτάκις, ἥγουν καὶ τετρακόσια ἐννεακόντα σφάλματα ὡσι καμω-
 μένη τὴν ακθικάστην ἡμέραν, μετανοῶν τις ἔχει τὴν τελείων συγχώ-
 ρησιν καὶ τὴν ἐπακόλουθόν της διεκπίωσιν. Εἶχεν ἐρωτήσει ὁ ἄγιος
 Ισαπόστολος μέγας βασιλεὺς Κωνσταντίνος τὸν ἀρχηγὸν καὶ πρῶτον
 τῶν Ναυατικῶν ἐπίσκοπο, Ἀχέσιον τῷ ὀνόματι, διατί δὲν δέχεται
 τοὺς μετανοοῦντας ἔκείνους ὅπου ἦμαρτον θανατίμως μετὰ τὸ ἄγιον

βέπτισμα καὶ δὲν τοὺς κοινωνεῖ τῶν ἀχρόντων μυστηρίων· καὶ ἔκεινου πολλαπλασιάζονται τοὺς λόγους τοῦ δωρεὰν καὶ τὴν ἐλπίδα τῆς ἀφέσεως ὅλης πρὸς μόνον τὸν Θεόν ἀναφέροντος, ὁ βασιλεὺς ἀπεκρίνετο: βέτε, ὦ Ἀκέτιε μοναχός σου μίαν σκάλαν, καὶ μὲ τὴν ἴδιαν σου ταύτην τὴν κλίμακαν μόνος εἰς τὸν οὐρανὸν ἀνέβηθι. Οὕτως ίστορεῖ ὁ Σωκράτης ἐν τῇ Ἐκκλησιαστικῇ αὐτοῦ Ἰστορίᾳ βιβλ. Α'. κεφάλ. Ι'. ὡς ὅτι οὐδεὶς καθορός ἀπὸ βύπον κατὰ τὸν πολύκθλον ἔκεινον Ἰώθ, καὶ ἡ ζωὴ αὐτοῦ ἥθελεν εἶσθαι μιᾶς καὶ μόνης ἡγέρχεται. Ἐδῶ ἀρμότει καὶ τὸ διήγημα ὅπου γράφει ὁ Κλίμαξ Ἰωάννης εἰς τὴν ε' αὐτοῦ σκάλαν, πῶς εἶχεν ὑπάγει κάποιος ἀσωτος εἰς ἐν μοναστήριον τῆς κλεισῆς Ἀλεξανδρείας ώς διὰ νὰ καλογῆρεύσῃ, καὶ θεωρῶν αὐτὸν ὁ ἀββᾶς εἶπε: δὲν σὲ κάμνω καλόγηρον ἀν δὲν ἔξοχολογηθῆς πρῶτον ὅλας σου τὰς ἀμαρτίας, καὶ θελητὸς φανερὸς νὰ τὰς εἴπῃς καὶ τε μυστικά. Ἐκεῖνος τῆς ὥρας ἥχισε καὶ εἶπε κατὰ μέρος μίαν πρὸς μίαν του ἀμαρτίαν ἐνώπιον πάντων καὶ μετὰ τὴν ἔξοχολόγησιν, τώρα ναὶ, εἶπεν ὁ ἀββᾶς, σὲ κάμνω καλόγηρον καὶ σὲ ἔχω συγκεχωρημένον καὶ γύλογημένον, μόνον ἐτομάχου ἀκόμη νὰ κοινωνήσῃς τὰ σῆμα καὶ ἀχρευτικούς μυστήρια. Ἐθαύμασκαν εἰς τούτους τοὺς λόγους οἱ παρεστῶτες πῶς δηλονότι συνεχώρησε καὶ ἀφῆκε τὸν τόσον ἀμαρτωλὸν ἀνθρώπον νὰ μεταλλέη. ἀλλ' ὁ ἀββᾶς τοῖς καλογήροις εἶπε: δὲν θέτε πῶς ἄγγελος Κυρίου ἔτεινε καὶ ἔχει καὶ διὰ τοῦ κονδυλίου του μίαν πρὸς μίαν τοῦ ἀμαρτίαν ἀπὸ τὸ κατέστιχον εἰς τὸ ὅποιον ἦσκεν γεγραμμένα τὰ πλημμελήματά του, τὰ εἰς ὅλην του τὴν ζωὴν κακωμένα; καὶ ἐάν ὁ Θεός τὸν συνεχώρησε, πῶς ἔγω νὰ μὴ τὸν συγχωρήσω; Ἔξ ὕν συνάγεται τὸ ἀψευδές τῶν προερημένων καὶ βεβαίουνται ἐπὶ πλέον παρὰ τῶν ἐφεξῆς θειοτάτων κανόνων φησὶ γάρ ὁ νῦν. κανὼν τῶν ἀγίων Ἀποστόλων αὐτολεζει: «εἰ τις πρεσβύτερος ἢ ἐπίσκοπος δὲν δέχεται ἀνθρώπον ὅποιον ἐπιστρέφει ἀπὸ ἀμαρτίας εἰς μετάνοιαν (ἢλλὰ μιτεῖ καὶ ἀποβάλλει αὐτὸν ὡς ὁ μυταρός ἐκεῖνος Ναύπτος) καθαρείσθω, ὅτι διδει λύπην τῷ Χριστῷ ὃς εἶπε χρά γίνεται ἐν οὐρανῷ δι' ἐνας ἀμαρτωλὸν ὅποιον μετανοήσει». διότι ὁ δεσπότης καὶ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς διὰ τὴν σωτηρίαν τῶν ἀμαρτωλῶν ἀνθρώπων ἔχεινε τοὺς

ούρκνούς καὶ κατέβη εἰς τὴν γῆν καὶ ἐσχρώθη ἀπὸ τὰς καθερώτατὰς αἴματα τῆς πανάγης Πλρθένου. Οὕτως εἶπε πλρητικοτικώτατα διὰ τοῦτο καὶ τὴν φιλανθρωπίαν τοῦ οὐδεμία ἀμαρτίας ίδιαν μας τὴν νικᾶ καὶ τὴν ὑπερβολήνει, καθὼς καὶ διὰ μέσου τοῦ προφήτου τὸ ἔξεφόνησε «λέγε σὺ πρῶτον τὰς ἀμαρτίας σου» ώς διὰ νὰ δικαιωθῆς καὶ συγχωρηθῆς· καὶ πάλιν «ἔξαγορεύσω κατ' ἐμοῦ τὴν ἀνομίαν μου τῷ Κυρίῳ καὶ σὺ ἀφῆκες τὴν ἀσέβειαν τῆς καρδίας μου». καὶ πάλιν «οὐ μὴ μνησθῶ πκτῶν τῶν ἀνομίῶν αὐτοῦ ὅπόταν ὁ ἀμαρτωλὸς δηλ. μετανοήσει ἔκουσίως. Ὁν τρόπον ἀμέλει καὶ οἱ ίατροὶ θεραπεύουν πολλάκις τοὺς πληγωμένους, διὰ τοῦ πόνου τὴν πικρότητα ἥ καὶ τὰ βάτκα τῆς ἐπερχομένης θεραπείας βίᾳ τε καὶ δυναστείᾳ βιάζοντες αὐτούς ὅπωσδήποτε διὰ τὴν σωματικήν των ὕγειαν καὶ θεραπείαν. Ἀλλὰ καὶ ὁ τῆς ἐν Λαζαρικεῖ Συνόδου κκνών β'. λέγει «ὅσοι εἰς διαφόρους κκιούς ἐπρκέχν ἀμαρτίας μεγάλας τε καὶ μικράς διὰ μετανοίας καὶ ἔξομολογήσεως (ἐπέστρεψεν ἀπὸ τῶν ἀμαρτιῶν καὶ ἐδιύλευσεν ὅπου ὁ πνευματικός των πατήρ διέκρινε, καὶ αυτοὶ τοῦτον κατεδέχθησαν, τῆς θείας κοινωνίας ἀξιωσον αὐτούς πλὴν ὅχι διὰ τὴν σπουδὴν των), ἀλλὰ διὰ τοὺς οίκτιρμούς τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν ἀρχτον αὐτοῦ ἀγκαθότητα. Ἀνάγνωθι καὶ τὸν μα'. τῆς ἐν Καρθαγένη Συνόδου ὅπου συγχωρεῖ τοῖς τε σκηνικοῖς καὶ μίμοις καὶ τοῖς λοιποῖς τοιουτορόπως προσώποις ἥ ἀποστάτας μετανοεῖσι καὶ ἐπιστρέφουσι πρὸς τὸν Θεόν τοῦ μὴ ἀπιστερῆσαι αὐτούς τῆς καταλλαγῆς καὶ ἀπὸ πάντων τῶν Ἐπισκόπων ἐλέχθη, ἀρκεῖ ὅπερ ἡ ὑμετέρα ἀγιωσύνη ἀνκγκαίως ἡμάξις ὠφείησκι κατηξίωσε. Ἐτι δὲ καὶ τὸν νε. κανόνα τοῦ μεγάλου Βκσιλείου μέτιθι κανονίζοντος τὸν ἀνθρωπον ἔχεινον ὅπου ἐφόνευσε τὸν ληστὴν, διὰ τοῦτο καὶ μόνον ώς ὅτι ἡμπόρει νὰ ἐπιστραφῇ καὶ νὰ μετανοήσῃ ὁ ληστὴς ἔχεινος, καὶ αὐτὸς σκοτώσας τῷ ἡμπόδισεν δλως διόλου τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ καὶ τὴν μετάνοιαν.

Οτι δὲ τοὺς ληστὰς καὶ τοὺς κλέπτας ἐὰν καὶ ὄλοψύχως μετανοήσωσι καὶ ἔξομολογηθῶσι καὶ εἰς τὴν ἐσχάτην καταδίκην τῆς τελευτῆς των καὶ τῆς τελειώσεώς των, ἔχομεν γὰ τοὺς κοινωνήσωμεν τῶν φρικτῶν μυστηρίων φαίνεται φανερός ἐκ τοῦ τρίτου καὶ δεκάτου

κανόνος τῆς Α'. Συνόδου τῆς ἐν Νικαίᾳ ὅπου ἔφοδιάζει τοὺς ἔξοδεύοντας τοῦ βίου τούτου δι' ὅποιανον πρόφρσιν καὶ αἰτίαν. Ἐξηγούμεθα τοῖνυν καὶ φαμέν πῶς ἔχει νὰ γροικᾶται ὁ βίαιος καὶ ὁ ἄλλος τῆς καταδίκης θάνατος, καθὼς τὸ ἔξήγητε καὶ ὁ Ἀλέξιος ἵεροδιάκονος εἰς τὸν ζ'. κανόνα τῆς ἐν Καρθαγένῃ Συνόδου, φάσκων ὅτι ο κίνδυνος ἄλλῳ δὲν εἶναι πιρὰ ὁ θάνατος ὁ τελευταῖος καὶ φρικτότατος κίνδυνος, εἰς τὸν ὄποιον φοβερὸν κίνδυνον τοῦ θανάτου βούλονται οἱ ἀγιοι τῆς ἐν Νικαίᾳ Συνόδου καὶ ἡμεῖς ἐπικόλουθοι νὰ ἔφοδιάζωνται μὲ τὴ ἔχρηστα μυστήρια τῆς κατάδικοι, διότι ὁ Λυτρωτὴς ἡμῶν ἔδωκε τὸ τέλιον αὐτοῦ Αἴμα καὶ τὸ ἔξέχεε δι' ὅλους τοὺς ἀμφιτρωλούς, τοὺς ὄποιους σχεδὸν εἰπεῖν μὲ τὸν ἱερὸν τῆς Κύπρου Ἐπιφάνιον καὶ τὸν ἐκ Δικαισκοῦ χαριτώνυμον Ἰώάννην, ἀπὸ τοῦ ἀνέκμου λάκκου τοῦ Ἀδού τοὺς ἐξ Ἀδάμ. ἐλυτρώσκετο. Ἀπόφρσιν τὴν ὄποιαν ἔστερξε καὶ τῆς ἐν Ἀγκύρᾳ Συνόδου ὁ ζ'. κανὼν διὰ τοὺς θύσαντας καὶ ἐπιστρφέντας, ὄπότεν αὐτοῖς ἐλθῇ κίνδυνος καὶ ἐπέμβῃ προσδοκία θανάτου (ἀκούσκετε οἱ πάντες τηῦτο καὶ σημειώσκετε τὸ ἐν προσδοκίᾳ θανάτου, διότι φανερόνει τὸν βίαιον θάνατον καθὼς τὸ ἐπιβεβαιοῦ καὶ ἡ ἐφεξῆς λέξις ἐκ νόσου ἡ ἄλλης τινος προφάσεως συμβῆ, τούτεστιν ἐκ χρεμαστοῦ, ἀποτομῆς κερκλῆς, ἡ ἄλλης βιαίας καταδίκης). Τὰς αὐτὰς μαρτύρεται καὶ ὁ ε'. τοῦ Γρηγορίου Νύσσης κανὼν αὐτολεῖται φάσκων «έάν τις καὶ πρετοῦ νὰ φθάστωσιν οἱ χρόνοι ὅπου ἔχει ἀπὸ τὸν πνευματικὸν τοῦ πατέρα κανονικῶς νὰ μὴ κοινωνήσῃ, ἀσθενήσῃ ἡ καὶ ἐλθῇ εἰς θάνατον, ἡ φιλάνθρωπες τῶν ἀνθρώπων κελεύεις γὰς τὸν κοινώνησῃ, διὰ νὰ μὴ ὑπάγῃ χωρὶς ἔφοδίου, ἥγουν ἀνευ κοινωνίας, τῆς οὔσης πρὸς σωτηρίαν αὐτοῦ εἰς τὴν μακρὰν ἐκείνην καὶ ἐσχάτην ἀποδημήσῃ του». Ἐξ ὧν καὶ συνάγεται ἡ φιλάνθρωπος τῶν Πατέρων διάγνωσις ἵνα μὴ τις τῶν εὔσεβῶν ἀποθάνῃ ἀμέτοχος τῶν ἀγικεμάτων τοῦ σώματος καὶ αἷματος τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ως συμπεραίνει καὶ ἀριστα Ματθίας ὁ Βλάσταρης ἐν τῷ στοιχείῳ μ'. κεφ. α'.

Ἐρ. Πότε δὲ καὶ πόσας ἡμέρας ἔχει ὁ καταδικασθησόμενος ληστὴς καὶ κλέπτης διορίαν πρὸ τῆς κα-

ταδίκης του τῆς ἐσχάτης νὰ ἔτοιμασθῃ πρὸς ἀξίαν μετάνοιαν καὶ κοινωνίαν τῶν ἀγιασμάτων;

Ἄπο ΗΠατρικριχικὴ ἡμῶν διάχροισις καὶ διατύπωσις ἀποφχίνεται, ἡ ἔχουσα καὶ ἐπέκεινα πάσης Ἀρχιερατικῆς ἐξουσίας, τῆς αὐξανούσης τὰ ἐπιτίμια μετὰ εὐλόγου αἰτίας τῶν ἀμαρτινόντων ἀνθρώπων. Θέλομεν γοῦν καὶ ὄριζομεν ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν τοὺς καταδεδικησμένους ληστὰς καὶ κλέπτας νὰ τοὺς ἐξομολογῶσι καὶ νὰ τοὺς κοινωνῶσι τῶν θείων μυστηρίων, ὅσοι θέλουν ἐξομολογηθῆναι καὶ μετανοήσῃ ἵκανῶς μετὰ συντριβῆς τῆς καρδίας των σύντετριψυένοις τῷ πνεύματι καὶ τῷ σώματι μὲ θερμὰ δάκρυα πρὸ τῆς καταδίκης περικεχυμένοι, πρὸ τῆς καταδίκης ἐν ᾧ καὶ δύο ἡμερονύκτια μετὰ πάσης ἐξετάσεως καὶ δοκιμῆς νὰ ὑπάγῃ ὁ Ἱερεὺς πρὸς τὸν καταδεδικασμένον καὶ ἐνοχον τοῦ θυνάτου νὰ τὸν ἐξομολογήσῃ καὶ κοινωνήσῃ. Ἀλλὰ καὶ ὅλον ἔχειν τὸ ἡμερονύκτιον, βουλόμεθα ἵνα καθίηνται ἐν ᾧ δύο τίμια χρήσιμα πρόσωπα Ἱερωμένα ωστε νὰ τοὺς νουθετοῦν καὶ νὰ τοὺς ἀναφέρουν ἔχειν τὰ φοβερὰ καὶ τῆς ἀιδίου κολαξεως φόβητρα καὶ δικαιωτήρια καὶ νὰ τοὺς καταπείθουν παραγγέλλοντες τὰ θάρρη των εἰς τὴν ἀκραν τοῦ Θεοῦ φιλανθρωπίαν καὶ τὸ ἀπειρον ἔλεος, καὶ (ὅτι) ἀν τοῦ κόσμου τούτου τὴν πρόσκαριον ζωὴν χάσουν διὰ τὰς παρανομίας των, καὶ νὰ μὴ χάσουν καὶ τὴν αἰώνιον ζωὴν καὶ ἀπόλαυσιν, καὶ ὅτι δὲν ἔδυνατεῖ ὁ Παντοῖναμος εἰς τὸ νὰ συγχωρῇ τοῦ καθενὸς ἀμαρτωλοῦ τὸ ἀμαρτήματα. Διότι τὸ πανάχρηντον αἷμα τοῦ Λυτρωτοῦ ἡμῶν, κατὰ τὸν πένταθλον καὶ πολύαθλον ἡμῶν Ἀθηνάσιον (χρεῖ) διὰ χιλίους καὶ διὰ μυρίους κόσμους εἰς ἀπολύτρωσιν, καὶ ἀν ἦσαν τὰ πλημμελέματά των ώς καὶ ἡ ἀμμος τῆς θαλάσσης ἀμέτρητα καθάπερ καὶ πεπληροφορημένον τὸ εἴρισκομεν καὶ διὰ τὸν Μαννοῦν καὶ διὰ τὸν ληστὴν τὸν εὐγνῶμον, καὶ διὰ τὸν Ἀσωτον υἱὸν, καὶ δι' ἄλλους ἀμαρτωλούς, διὰ τοὺς ὄποιους φείνεται πῶς ὑπερενέκησεν ἡ εὐσπλαγχνία τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ ἡ ἀκρα φιλανθρωπία του. Οὐ μὴν ἀλλὰ, καὶ Κωνσταντίνος ὁ Πορφυρογέννητος καὶ Βασιλεὺς ὁ ἀδελφός του, κατὰ τὸν Ἀρμενάποιλον Κωνσταντίνον, ἐθέσπιται καὶ ὅστις Ἀρχιερεὺς ἢ Ιερεὺς ἐμποδίζῃ καὶ λαΐκον ἀνθρωπον νὰ μὴ κοινωνήσῃ τῶν ἀγράν-

των μυστηρίων, νὰ εἶναι ἀργὸς πάσης ἱεροπραξίας· μᾶλιστα καὶ ὀναγινώσκομεν εἰς τὸ βιβλίον τοῦ ἁγίου Συμεὼν τοῦ Στυλίτου, ὅτι ἵερεὺς ἔμεινε παρθένος ἕως τέσσερας εἰών. χρόνους καὶ φερόμενος ἔμπροσθεν τοῦ ὄσιου εἶπε· σὺ ὁ ἵερεὺς τὴν ἀσθένειαν ταχύτην ἐπαθεῖς διότι δὲν ἔδεχεσθαι τοὺς μετανοῦντας καὶ ἐπιστρέφοντας πρὸς τὴν μετάνοιαν, ἀλλὰ καὶ περιτσοτέρως τοὺς ἡμπέδιζες ἀπὸ τὴν θείαν κοινωνίαν, ἀπὸ τὴν ὄποιαν οὐτε ἀνθρωπος αἱρετικὸς ἐρχόμενος εἰς θεογνωσίαν ἔχει νὰ στερῆται ἀλλὰ καὶ νὰ κοινωνῇ εἰς τὸν θάνατόν του κατὰ τὸν Νυσσακέων φωστήρα Γρηγόριον. Διηγεῖται καὶ ὁ χρυσοῦς τὴν καρδίαν μᾶλλον ἢ τὴν γλῶσσαν Χρυσόστομος, ὁ νέος μετὰ τὸν Πρόδρομον Ἰωάννης κῆρυξ τῆς μετανοίας, ὅτι εἰς διότι μετέλαβε τῶν ἀχράντων μυστηρίων καὶ μὲ αὐτὰ ἐξεψύχησε, τὴν ωραν ἔχεινην ἥλθον ἐξ οὐρανοῦ ἀγγελος καὶ τὸν ἐσυντρόφευσαν, τιμῶντες τοῦτον τὸν κοινωνητὴν μὲ τὴν πρέπουσαν προπομπὴν καὶ δορυφορίαν τῶν ἐπουρχνίων δυνάμεων. Ἐμακρύνχμεν πολλὰ καὶ τοῦτο τὸ κεφάλκιον (εὔροντες) περισσούς σφάλοντας εἰς τοῦτο τὸ μυστήριον τῆς μετανοίας καὶ κοινωνίας, τὸν Νίκωνα δηλαδὴ καὶ τοὺς ἀκολούθους του· εἰς δὲ τὰ ἐπίλοιπα κεφάλαια ὅσα εἶναι περὶ πίστεως μὲ βραχυλογίαν Λαζαρικὴν θέλομεν τὰ περάνει.

Ἐφ. Περισσοὶ εὑρίσκονται εἰς ληστείαν καὶ κλοπὴν, ἀλλὰ καὶ ψευδὲς νόμισμα κάμνουσιν δχι μόνον λαϊκοὶ ἀλλὰ καὶ ἰερεῖς καὶ μοναχοί· πῶς ἔχουν οἱ τοιοῦτοι νὰ παιδεύωνται κατὰ τοὺς νόμους;

Ἀπ. Δύο κριτήρια εὑρίσκονται εἰς τὴν οἰκονομένην, τὸ ἐκκλησιαστικὸν ὅπου καὶ ἐσωτερικὸν ὄνομα, εταὶ, τὸ ὄποιον ἀποφασίζει τὰ περὶ ψυχῆς, τὸ ἀλλο κοσμικὸν ὅπου καὶ ἐξωτερικὸν λέγεται, καὶ τοῦτο ἀποβλέπει μόνον πρὸς τὰ τοῦ σώματος. Ἀλλὰ καὶ δύο θάνατοι πρόσκαιροι καὶ αἰώνιοι φαίνονται νὰ εἶναι εἰς τὸν κόσμον, καὶ διὰ τοῦτο δὲν ἔχει ὁ κριτής καὶ ψυχικῶς καὶ σωματικῶς νὰ παιδεύῃ, διότι δὲν ἔδόθη ὅτι ὁ εἰς καὶ ὁ αὐτὸς νὰ ἔχῃ δύο κριτήρια ὅμοια καὶ κοσμικὸν καὶ ἐκκλησιαστικὸν, ἀλλὰ πρέπει καὶ ἡ καθεῖς νὰ φυλάττῃ τὴν τάξιν του καὶ τὴν κρέσιν τοῦ κριτηρίου του. Τώρα καὶ ὁ ἱερωμένος ὅπου ἀνακατώνεται εἰς τὰ πράγματα τὰ ὄποια δὲν τὸν ἐγγίζουν πο-

σῶς καὶ εἰς ὑποθέσεις ὅπου ἐνχυτιοῦνται τῇ βασιλείᾳ, ἔχει νὰ πκιδεύηται α'. ἐκκλησιαστικῶς, μετέπειτα καὶ βασιλικῶς· ἐὰν διλ. καὶ δευτερόσῃ τὸ ἴδιον σφάλμα του, κατὰ τὸ λόγιον ἔχεινο τὸ λέγον οὐ δις ἐκδικήσεις ἐπὶ τὸ αὐτό. Καὶ κατ' ἀλήθειαν, ἐὰν κατὰ τὸν Ἀπόστολον, οὐδεὶς στρατευόμενος ἐμπλέκεται ταῖς τοῦ βίου πραγματείαις, διὰ τοῦτο καὶ μόνον, ἕνα τῷ στρατολογήσαντι ἀρέσῃ· καὶ ἐὰν ἀκόμη ὅστις ἐκκλησιαστικὸς ἀνκακτεύεται εἰς κοσμικὰς φροντίδας κατὰ τὸν σ'. κανόνα τῶν Ἀποστόλων, ἐὰν τύχη καὶ δὲν παύσῃ καὶ δὲν διορθώσῃ τὸν ἔχυτόν του καθαίρεται, πόσῳ μᾶλλον ἔχει νὰ καθαίρηται ὁ παραχαράττων τοῦ βασιλέως τὸ νόμισμα, καὶ τὸ κιβδηλεύη νοθεύων; πρέπει δῆμος νὰ πκιδεύηται καὶ κοσμικῶς ὁ τοιοῦτος μετέπειτα ἐὰν μετὰ δευτερόσῃ καὶ μεταπέσῃ πρὸς τὸ ἴδιον, ἢ ἂν λοσφάλμα μέγκ. Γράφει ὁ Ματθαῖος ὁ Βλάσταρης ἐν τῷ περὶ ποιῶν κεφαλ. ιε'· «εἰ τις παραχαράττῃ ἀσπρα ἐκτὸς τοῦ βασιλέως καὶ τε ἀσπρα καὶ τε φλωρία, καὶ τε φώλους, θέλεις ἀδιλα τὰ ἔκκμε θέλεις καὶ δολωμένα, κόπτεται καὶ τὰς δύο του χειρας· καὶ ὅστις μεσολαβεῖ καὶ ἡξεύρει πῶς εἶναι δολωμένα, κόψητε τὴν μίκη γείρα διὰ νὰ δεῖξῃ καὶ ἔχεινον ὅστις τὰ ἐπώλησε. Καὶ μὴ εἴπῃ τις ὅτι ἡ διάταξις δὲν ὄριζει ὅτι ἀν καταδικάσῃ τινὰ νὰ κόψης τὰς δύο του χειρας ἢ τοὺς δύο του πόδας ἀλλὰ τὸν ἐνα καὶ μόνον, καθότι ἡμεῖς ἀκολουθοῦμεν τὴν γνώμην τοῦ αὐτοῦ Ματθαίου Βλάσταρη τοῦ φάσκοντος ὅτι ὁ καθεὶς ἔχει νὰ πκιδεύηται κατ' ἀναλογίαν τοῦ πταίσματός του· διότι ἐὰν εἶναι φονεὺς ἢ ἀρχιληστῆς ἢ φανῆ πῶς κατὰ πολὺ τῇ κλοπῇ ἔγρήσατο τοῦ κόπτουν καὶ τὰς δύο του χειρας ἢ ἐκβάλλουν καὶ τὰ δύο του ὄμμάτια, διὰ νὰ βλέπωσιν οἱ ἄλλοι καὶ νὰ ἀπέχωσι τοῦ λοιποῦ εἰς τὸ μετὰ ταῦτα καὶ νὰ σωφρονίσωνται. Τὴν αὐτὴν διδασκαλίαν ἔξαπλοῦμεν καὶ εἰς τοὺς κλέπτας ὅλους καὶ εἰς ἔχεινους ὅλους ὅπου κουρεύουν φλωρίας ἢ γρόσιας ἢ ἄλλο τι ἀσημικόν, ὅτι χειροκόπουνται, τούτεστι κόπτονται αἱ δύο αὐτῶν χειρες κατὰ τοὺς πολιτεύουσας νόμους. »Ἔχουν δῆμος νὰ διακρίωνται οἱ κλέπται καὶ νὰ διακρίωνται μεταξύ των διότι, ὡς λέγει ὁ αὐτὸς Βλάσταρης εἰς τὸ περὶ κλεπτῶν κεφάλ. ιε'. καὶ ὅσοι μίαν κλέψωσιν, ἐὰν εἶναι ἐλεύθεροι καὶ

οὐχί δοῦλος τινὸς πρέπει νὴ δώτουν τὸ διπλοῦν ὄπισθι δι' ὅτι πρᾶγμα
ἔκλεψην εἰ δὲ εἰσὶν ἐνδεεῖς καὶ ἀποροὶ οἱ χλέψυντες, δεῖρε αὐτοὺς
πολὺ καὶ ἔξωριστοι. Ἐὰν δὲ οὐχ ἀπαχθῆ ἀλλὰ πολλάκις ἐποίησαν τὴν
χλοπὴν, ἐξ ἀπειπτος χειροκοπείσθωσαν ὡσαύτως καὶ οἱ χλεπταπο-
δόχοι οἱεροὶ ἢ διάκονοι ἢ τοῦ Ιεροῦ Καταλόγου χληροί, οἵσοι δέχον-
ται εἰς τὰ ὄσπρητα τοὺς χλεπτας καὶ χλοπυρχίας καὶ δὲν τὸ ἀναγ-
γέλλουν εἰς τὸν ἀρχοντα τοῦ Βοεβόδεων τοῦ πατέρου, ἔχουν νὴ
πατείδεύωντας πρῶτον ἐκκλησιαστικῶς ὡς χλέπται κατὰ τοὺς Ιεροὺς
κανόνας· καὶ εἰ μὲν μετκινοήσουν ἥδη, καλῶς, εἰ δὲ καὶ δεύτερον
φωριζθείησαν, ὡς κοτυποὶ κατὰ τοὺς πολιτικοὺς κανόνας καὶ πα-
δεύεσθωσαν. Προσθέτει καὶ τοῦτο ὁ ἄνωθεν Βλάστηρης, ὅτι βλαπτικοὶ
λέγονται οἵσοι ζητοῦσι κρυφίως ἀπρκ καὶ ψευδῶς, ἢ ἀλλο τίποτε
πάρουν ἀδιούλαχ εἰς τρόπον ὅποι νὴ ζημιοῦται ἢ Πολιτεία τοὺς
τοιούτους ἀνθρώπους εἰ τις τοὺς ἀτιμάσῃ καὶ τοὺς φυνερώσῃ κάμνει
καλῶτας, καὶ ὁ κριτής ἐὰν τοὺς ἀτιμάσῃ ἔχει ἐπανινον καὶ τιμῆν.
Βλαπτικοὺς γίνεται τώρα ὀνομάζομεν καὶ ἐκείνους οἱ ὄποιοι πωλοῦσι
ρρκὴν ἀδιούλαχ τῆς βασιλείας, καὶ ζημιόνουν τὸ γχοφυλάκιον τῆς
βασιλείας, μὲ τὸ ὄποιον τὰ στρατεύματα κρατοῦνται καὶ πληρόνονται.
διὸ τοῦτο ἔχουν καὶ αὐτοὶ βαρέως νὴ πατείδεύωντας, ὡς βλαπτικοὶ
τῆς Πολιτείας καὶ τῆς βασιλείας, καὶ κατὰ τοὺς Ιεροὺς κανόνας ἐὰν
καὶ εἰναι τοῦ Ιεροῦ Καταλόγου ἢ πανσάσθωσαν, ἢ δὲν δέν θελήσουν νὰ
παύσουν καθηιείσθωσαν.

Ἐρ. Περισσοὶ εὔρισκονται τώρα μέσα εἰς τὴν φυ-
λακὴν πολλοὺς χρόνους κεκλεισμένοι, ὅχι μόνον
διότι ἔκλεψαν ἀλλὰ καὶ διότι ιεροδύλησαν, παίρνον-
τες καὶ ἀρπάζοντες τὰ ξένα πράγματα καὶ αὐτὰ τὰ
σκεύη τῆς Ἐκκλησίας, ἢ μᾶλλον εἰπεῖν πολλοτάτων
ἐκκλησιῶν ἀναθῆματα.

Ἀπ. Εἰς τοῦτο ἀποκρινόμεθα μὲ τὸν ι'. κανόνα τῆς Πρωτοδευ-
τέρχες Συνόδου οἵστις ἀποφασίζει εἰ τις ἀρῃ ἀπὸ τῆς ἀγίας Τριπέτης
σκεῦος τι ἀφιερωμένον εἰς τὸ ἀγιον θυσιαστήριον ἢ καὶ τι Ιερὸν ἀμφιον
καὶ εἰς χρῆτιν ἀγίερον τὸ μεταχειρισθῆ ἢ τὸ δώσῃ εἰς ἄλλους εἰς

ἀπλῆν τινὰς ὑπηρεσίαν, οἱ Ἀποστολικοὶ κανόνες ἔγουν ὁ β'. καὶ ὁ γ'. ἀφορίζουσιν αὐτὸν καὶ ἡγεῖσι αὐτὸν συνχφορίζομεν, καὶ μάλα δικαίως. Διότι ἀν διὰ κηρὸν καὶ ἐλκιον καὶ ἄλλῳ τι παραμικρὸν ἀφορίζεται ὅστις ταῦτα τῆς Ἐκκλησίας λέγῃ, καὶ τε εἴη καὶ αὐτὸς ὁ προεδρεύων τῇ Ἐκκλησίᾳ, πόσῳ μᾶλλον ὁ Ἱερόσυλος, καὶ τε κοσμικὸς, καὶ τε ἐκκλησιαστικὸς, δὲν ἔχει νὰ δώσῃ ὁ τοιοῦτος βρυτέρχν τὴν δίκην μᾶλιστα λέγοντος Γρηγορίου τοῦ Νόσσης ἐν τῷ γ'. αὐτοῦ κανόνι, ὅτι ἡ Ἱεροσυλία εἰς τὴν Παλαιὰν Γραφὴν ἦτο καταδεδικημένη ὥσπερ καὶ ὁ φόνος, διότι τότον ὁ φονεὺς ὅσον καὶ ὁ Ἱερόσυλος ἐλιθοβολεῖτο· καθὼς δηλαδὴ καὶ ὁ Ἄχορ ἐλιθοβολήθη μὲν ὅλον του τὸ γένος, ἀν καὶ κυρίως τὸ κλοπικίόν του δὲν ἦτο ἀριερωμένον εἰς τὸν Θεόν. Πρὸς τούτοις θέλοντιν οἱ πολιτικοὶ νόμοι διὰ τὸν Ἱερόσυλον ὃποιος ὑπάγει τὴν νύκταν εἰς τὸ θυσιαστήριον καὶ κλέπτει ἀπὸ τὰ ἱερὰ τῆς ἀγίας Τριπέτης νὰ τυφλοῦται· ἐὰν δὲ καὶ κλέπτει τὴν ἡμέραν ἀπὸ τὴν πτωχείαν του νὰ δέρηται πρῶτον ἐως ἑκατὸν ἀναλογικῶς κατὰ τὴν κλοπήν του, καὶ ἀν εἶναι πολὺ τὸ κλοπικίόν του ἔξοριζέσθω.

‘Ωσαύτως κελεύονταν οἱ νόμοι ὅτι ὅστις κλέψει τι εἶδος μὴ ἔτι ἀριερωθὲν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, οὐχ ὡς Ἱερόσυλος ἀλλ' ὡς κλέπτης ἔχει νὰ κκνονται· διότι ἀν κλέψῃ τις τινὸς ἀνθρώπου πράγματα ὅπου εἶναι παραδομένα εἰς τὴν ἐκκλησίαν νὰ φυλάττωνται δὲν ἔχει νὰ ὀνομάζεται Ἱερόσυλος ἀλλὰ μόνον κλέπτης· ἐὰν δὲ καὶ κλέψῃ τι ὅπου εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀριερώθη καὶ ἀν τὰ πάρη ἔξω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίαν, ὡς Ἱερόσυλος κρίνεται καὶ φημιζεται. ’Αλλ’ ἐπειδὴ καὶ εἶναι τινὰς Ἱερὰ ὅπου δὲν ἀριερώθηται εἰς τὴν ἐκκλησίαν ὡς δηλαδὴ τὰ ἀπεικούσματα ὅπου ἔχομεν εἰς τὰ ὄσπήτια μας, λέγει ὁ νόμος ὅτι ἐπειδὴ δὲν ἀριερώθηται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, Ἱερόσυλος δὲν ἔχει νὰ κράζεται ὅστις τὰ ἐπῆρεν ἀλλὰ μόνον κλέπτης· ὅθεν τύπτεται μόνον καὶ κουρεύεται η καὶ ἔξοριζεται, ἐὰν δόξῃ τῷ προεστῶτι. Μέτιθι φιλοπόνως τὸ πέρι Ἱεροσυλίας κεφ. α'. τοῦ Ματθαίου Βλάσταρη, ὅπου καὶ ἄλλα πολλὰ εὔρηνται, τὰ ὄποια ἡγεῖσι διὰ συντριβάν τὰ παραχτρέχομεν. Διέκ τοὺς μάγους ὄμοιως καὶ τοὺς ἐπανιδοὺς τὰ αὐτὰ διορίζομεν, ὅτι εἰ

μὲν εἶναι φεῦ! ἐκκλησιαστικοὶ καὶ θελήσουν νὰ παρχθοῦν μᾶλλον τῷ δικτύῳ παρὰ νὰ εἶναι ὑπηρέται τοῦ Θεοῦ, καθὼς ὑπεσγέθησαν, βαρέως νὰ κανονίζωνται μὲ τὰ εἰκλησιαστικὰ ἐπιτίμια· εἰ δὲ καὶ εἶναι λαῖχοι, καὶ βαρύταχτα νὰ παριδεύωνται κατὰ τοὺς πολιτικοὺς καὶ παλαιοὺς νόμους τῶν βασιλέων, καθίσσοντες ζημιόνουν τὴν Πολιτείαν πολλώτατο, καὶ βλασφημοῦν εἰς τὸν Θεόν τὸν παντοδύναμον, κακονοῦτες αὐτὸν ἀνίσχυρον καὶ ἀδύνατον καὶ τὸν δικέδολον μεγάλητερον.

Ἐφ. Ἐὰν οἱ αἱρετικοὶ καὶ οἱ ἐναντίοι τῆς ἀγίας τοῦ Χριστοῦ ἐκκλησίας πρέπει νὰ παριδεύωνται καὶ πολιτικῶς ἥτοι ἐξωτερικῶς, ἢ μόνον ἐκκλησιαστικῶς;

Ἀπ. Ναι, πρέπει νὰ παριδεύωνται καὶ ἐξωτερικῶς, διότι εἰς τὴν Β'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὴν ἐν Κωνσταντινούπολει συγκροτήθεισαν ἐπὶ τοῦ εὔσεβοῦς βασιλέως Θεοδοσίου τοῦ μεγάλου κατὰ τοῦ πνευματοδόχου Μακεδονίου,— ἥταν δὲ τότε κακόδοξοι ἐπίσκοποι λαζαρίσται τοῦ αἱρετιάρχου Μακεδονίου — οἱ θεοφόροι Πατέρες μετὰ τὴν καθαίρεσιν καὶ ἀναθεμάτισιν ἔκεινων τῶν κακοδόξων ἐπισκόπων ὥρισαν νὰ παριδεύωνται καὶ ἐξωτερικῶς, καὶ οὕτω κατὰ τὸν δρισμὸν τοῦ θεοφιλετάτου βασιλέως Θεοδοσίου τοὺς ἔθειρκν δυνατὰ μὲ τὰ βιόνευρα καὶ τοὺς ἐπόμπευταν καθίζοντες εἰς καμήλους καὶ σύροντες ἀπὸ τὴν οὔραν ἐπὶ τὰς πλατεῖας, ἔπειτα τοὺς ἐξώζεσαν εἰς τὴν Ἐμεσσινῶν πόλιν τῆς Συρίας καὶ ἔκει κακῶς ἔδωκαν τὸ τέλος αὐτῶν κατ' ἀνάλογον ἀντίδοσιν.

Εἰς τὴν Δ'. Οἰκουμενικὴν Σύνοδον τὴν ἐν Χαλκηδόνι συγκροτήθεισαν ὑπὸ ἀγίων Πατέρων χλ'. ἐπὶ τοῦ εὔσεβοῦς βασιλέως Μαρκιανοῦ καὶ Πουλχερίας, κατὰ Διοσκόρου καὶ Εύτυχίου τῶν Μονοθελητῶν, καὶ οὗτοι οἱ θεοφόροι Πατέρες μετὰ τοῦ εὔσεβοῦς βασιλέως ὥρισαν νὰ ἀφενθίσωνται τὰ βιβλία τῶν κακοδόξων ἐν πυρὶ καὶ αὐτοὺς τοὺς κακοδόξους νὰ παριδεύονται μὲ φύλακάς καὶ πολλοὺς δάκρυούς. ἔτι δὲ ὥρισαν νὰ πέρνονται εἰς τὸ δημόσιον ἀπὸ τοὺς ὄντας ὄφροντας αὐτῶν ἀνὰ δεκαλίτρας γρυπά. Εἰς τὴν Ε'. ἀγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὅπου ἔγινεν ἐπὶ τοῦ εὔσεβοῦς βασιλέως Ἰουστινιανοῦ τοῦ μεγάλου πάλιν

εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν κατὰ Ὡριγένους καὶ τῶν ὄμοφρόνων αὐτοῦ, ἡ ἀγία Οἰκουμενικὴ Σύνοδος, μετὰ τὴν καθηίσειν καὶ ἀναθεμάτισιν ὥρισεν ὅμοῦ μὲν τὸν εὔσεβεστάτον βασιλέα νὰ παιδεύσουν τοὺς κακοδόξους μὲ διάφορα παιδευτήρια καὶ βάσκνα, καὶ οὕτως ἄλλων νὰ κόπτουν τὰς γλώσσας καὶ ἔτέρων τὰς χεῖρας, ἄλλων τὰς ὤτας καὶ μύτας, καὶ τοὺς ἐπόμπευον εἰς τὴν ἀγοράν, ἔπειτα τοὺς ἐξώριζαν νὰ μένουν εἰς τὴν ἔξορίαν ἕως τέλους τῆς ζωῆς αὐτῶν ἀπαρηγόρητοι.

Ἐτι δὲ εἰς τὴν Ζ'. ἀγίαν Οἰκουμενικὴν Σύνοδον ὅτις ἐγένετο ἐπὶ τοῦ εὔσεβεστάτου βασιλέως Μιχαὴλ καὶ τῆς μητρὸς αὐτοῦ Θεοδώρας, ἀναγινώσκομεν ὅτι ὁ βασιλεὺς Θεόφιλος ὁ εἰκονομάχος ἐδίωξε τὸν ἀγιώτατον Πατριάρχην Μεθόδιον ἀπὸ τὸν θρόνον αὐτοῦ διὰ τὴν Ὀρθοδοξίαν τῶν ἀγίων εἰκόνων, καὶ ἔβαλεν εἰς τὸν τόπον αὐτοῦ Πατριάρχην ὄμόφρονα αὐτοῦ ὅπου μετωνομάσθη Ἰωάννης, ὅστις ἔκαψε πολλὰς κακωτύνας κατὰ τῶν ἀγίων εἰκόνων, θέλων νὰ ἀρέσῃ τῷ βασιλεῖ. Οὐως μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Θεοφίλου ἀνεκλήθη πάλιν ὁ ἀγιώτατος Μεθόδιος Πατριάρχης εἰς τὸν γνήσιον αὐτοῦ θρόνον, καὶ ἔκεινον τὸν Πατριάρχην Ἰωάννην τὸν εἰκονομάχον ὥρισεν ἡ εὔσεβεστάτη βασίλισσα Θεοδώρα νὰ τῷ κάμουν τὴν πρέπουσαν ἀνταμοιβήν, νὰ τῷ δώσουν μὲ βούνευρα διακοσίας πληγᾶς, καὶ δλούς τοὺς ὄμόφρονας καὶ ἀκολούθους αὐτοῦ ὄμοιως, εἶτα νὰ τὸν τυφλώσουν, ώς διὰ νὰ λάβῃ τὴν αὐτοπάθειαν ὅπου ἐποίησεν εἰς τὰς ἀγίας εἰκόνας, καὶ οὕτω νὰ τὸν ἔξορίσουν. εἰς χαλεποὺς καὶ κακοὺς τόπους. Αὐτὰ καὶ ἔτερα παρόμοια εὑρίσκονται γεγραμμένα εἰς τὰς ἐκκλησιαστικὰς ἱστορίας, καὶ διὰ τὴν συντομίαν τοῦ λόγου ἀφήκαμεν τὰ λοιπά. Ιδοὺ ὅπου ἀπὸ ταῦτα φαίνεται καὶ γνωρίζεται ὅτι οἱ αἱρετικοὶ καὶ ἐνκυτοὶ ὅχι μόνον ἐκκλησιαστικῶς ἔγουν νὰ παιδεύωνται ἄλλας καὶ ἔξωτερικῶς, ἦγουν καὶ κατὰ τοὺς βασιλικοὺς καὶ πολιτικοὺς νόμους νὰ τιμωρῶνται.

Ἐρ. Υπάρχουσι τινὲς ὑποκριταὶ καὶ λαοπλάνοι ὅπου συνανατρέφονται ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ κώμας ἐν σχήματι ἀναχωρούτων καὶ ἐγκλείστων, μέλανα τινὰ μελανοφοροῦντες, τινὲς δὲ ἐξ αὐτῶν εἰσὶ καὶ σιδηρο-

φοροῦντες καὶ γυμνοὶ καὶ ἀνυπόδηποι περιπατοῦντες ἀναμέσον τοῦ κόσμου εἰς τὰς πόλεις καὶ χώρας, προσποιούμενοι τοὺς σαλοὺς διὰ ματαίαν τίνα δόξαν καὶ νὰ τοὺς τιμοῦν ὡς δι' ἁγίους εἰς πλάνην καὶ ἀπάτην τῶν ἀπλῶν καὶ ἴδιωτῶν· πῶς οὖν χρὴ διάγειν μετ' αὐτῶν;

Ἄπ. Μέτιθι περὶ τούτων τὸν μή'. καὶ μᾶ'. κανόνα τῆς ἐν Τρούλλῳ ἀγίκς Οἰκουμενικῆς Συνόδου καὶ ὅρχ τέ κελεύουσιν. Ὁρίζομεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἀπὸ τοῦ ὅν τοὺς τοιούτους νὰ μὴ τοὺς πιστεύῃ τις οὔτε μὴν νὰ τοὺς εὐλαβῆται παντελῶς, διότι οὐκ ἔστιν ἀληθῆς ἡ κατὰ Θεὸν πολιτεία, μήτε οὖν μὲν ὑγιαῖς νοῦν καὶ λογισμὸν καθαρὸν ταῦτα ποιοῦντες εἰσὶ· καὶ γὰρ οἱ παλαιοὶ ὄσιοι Πατέρες ὅπου μὲν τοιοῦτον τρόπον ἡγωνίζοντο κατὰ Θεὸν καὶ μὲν ὑγιαῖς νοῦν οὐχ οὕτως ἐπολιτεύοντο, ἀλλὰ, καθὼς ἀναγινώσκομεν εἰς τὰς Ἱερὰς Βίβλους, ὅστις ἔγινετο ἀναγωρητῆς, πλέον ἐπὶ τὰς πόλεις καὶ γῷας δὲν ἐπάτει, ἀλλ' εἰς ἐρήμους τόπους κατέφει. Καὶ πάλιν ὅστις ἀπὸ τοὺς μοναχοὺς καὶ ἀναγωρητὰς ἐφόρει σίδηρον, καὶ μὲν τοιοῦτον ἀγῶνας ἡγωνίζεται κατὰ Θεὸν, τινὶ ἀλλῷ παντελῶς δὲν τὰς ἐφονέρους, καὶ κανεὶς δὲν ἔξευρεν ὅτι φορεῖ σίδηρον ἔως εἰς τὸν Οἶνατον αὐτοῦ· καὶ μετὰ θάνατον μόνον, ὅταν ἥθελον νὰ τὸν κηλεύσουν εῦρισκον τὰ σίδηρα εἰς τὸ σῶμά των. Όμοιως δὲ καὶ ὅστις τέλειως ἀπηρνήθη τὸν κόσμον ὅμοιον δὲ καὶ περιπατῶν τὸν κόσμον ἥθελε σχῆμα σκλοῦ, ἐπολιτεύετο ὡς οἱ ὄσιοι Ἀνδρέας καὶ Συμεὼν καὶ οἱ λοιποὶ οἱ διὰ Χριστὸν σαλοὶ ἐποίουν καὶ ἐπολιτεύοντο, καὶ ποτῶς δὲν ἐζήτουν ἔχειναι δόξαν ἀνθρώπων οὐδὲ περιεπάτουν εἰς τὰς αὐλὰς καὶ τὰ παλάτεια τῶν μεγιστάνων καὶ τῶν γνωρίμων αὐτῶν, ἀλλ' ἔκει ὅπου παντελῶς δὲν τοὺς ἔξευρεν καὶ μήτε τοὺς ἐτίμων ἔχει συνχνεστρέφοντο, καθὼς φαίνεται γεγραμμένον εἰς τοὺς βίους τῶν ὄσιων Πατέρων ἡμῶν Ἀνδρέου καὶ Συμεών.

Καὶ ὅταν εἰς τινὰ τόπον ἀπεκάλυπτεν ὁ Θεὸς τὴν ἀγίαν αὐτῶν πολιτείαν διὰ θαυμάτων, καὶ ἥρχιζεν ὁ κόσμος νὰ τοὺς τιμᾷ καὶ νὰ τοὺς εὐλαβῆται, ἔχεινοι παρευθύνεις ἀπὸ ἔχεινον τὸν τόπον ἀνεχώρουν καὶ ἀφενεῖς ἔγίνοντο, φεύγοντες εἰς ἄλλους τόπους. "Οθεν ἀπὸ τούτων γνωρίζεται καὶ φανερὸν γίνεται, ὅτι οἱ νῦν λεγόμενοι ἀναγωρηταὶ καὶ

οἱ τὰ σίδηρα φέροντες καὶ οἱ προτποιούμενοι τοὺς σκλούς οὐκ εἰσὶ κατὰ Θεὸν, καὶ μήτε μὲν γιγαντῶν πολιτεύονται, διότι δὲν μιμοῦνται τοὺς πρότερον ἀγέλους οἱ ὄποιοι μὲ τοιχύτας πολιτεῖας εὐηρέστησαν τῷ Θεῷ. Ἀλλ' ὅστις εἶναι σκλός ἐκ γεννήσεως διὰ τὴν φρενοληψίαν αὐτοῦ, μήτε ἐπικίνου μήτε φόγου ἐστὶν ἀξιος, ἀλλὰ μόνον πρέπει νὰ τὸν ἐλεήτης ἐλέους ἔνεκεν διὰ φιλανθρωπίαν, διότι εὑρισκόμεθα οἱ πάντες ποιημένοι τοῦ Θεοῦ εἰς πᾶσαν ἀνάγκην τῆς σφράγεως ὑποκείμενοι· αὐτὸς ἐποίησεν ἡμᾶς καὶ οὐχ ἡμεῖς.

Ἐρ. Περὶ χροευομένων ἰερέων καὶ διακόνων ὅπου δευτερογαμοῦσιν, (ἥγουν ὡσὰν χροεύσουν) καὶ πέρνουν δευτέραν γυναικα τί μέλλει γενέσθαι εἰς αὐτοὺς καὶ εἰς ποίαν τάξιν νὰ εύρισκωνται;

Ἀπ. Καλλιονὴν αὐτοῖς καὶ τιμιώτερον τὸ ζῆν ἐν σωφροσύνῃ καὶ τὴν ἱερωσύνην ἀμίχντον δικριτέστερον καὶ ἱερούργειν ὡς τὸ πρότερον καὶ μηδόλως δευτερογαμῆται καὶ ἀπολέσκι τὸν μέγιστον βαθμὸν τῆς ἱερωσύνης· περὶ τούτου διάφοροι γνῶμαι καὶ διακρίσεις ἐφάνησαν. "Ομως ἀνάγνωθι τὸ θέσπισμα τοῦ εὐσεβεστάτου βασιλέως Λέοντος τοῦ σοφοῦ κεφ. οθ'. τῶν Νεαρῶν, εἰς τὸν Ματθίου Βλάσταρην ἐν τῷ στοιχείῳ κεφάλῃ. ὅτι τοὺς δευτερογαμοῦντας κληρικούς μήτε τοῦ σχήματος ἀποξενῶσκι ὁρίζει μήτε τῆς ἔκτὸς τοῦ βίβλουτος ὑπηρεσίας κωλύει λέγει γάρ·· αούκ ἀποδέχομαι τὴν προσάρεσιν τοῦ παλαιοῦ νομοθέτου ὅστις θέλει καὶ πρεσβύτερον καὶ διάκονον ὅστις μετὰ τὴν χειροτονίαν γχάνησῃ παντελῶς ἀποξενοῦσθαι τοῦ ἱερατικοῦ σχήματος καὶ εἰς κυριακὴν τέξιν ἐναποστρέφηται, ἀλλὰ κυριοῦ τὸ δόγμα τοῦτο καὶ θεσπίζομεν μόνον τὴν ἀναγώρησιν τῆς τάξεως ὅπου πρὸ τοῦ γάμου εἶχον ἀρχετὸν αὐτοῖς ἡ δικη αὕτη τοῦ (δὲ) κληρικοῦ σχήματος καὶ τῆς ἀλληλέκλησις ὑπηρεσίας ἀψκοθεῖ ἀνεμπόδιστον. Κατὰ γοῦν τὸ βασιλικὸν τοῦτο πρόσταγμα διάκρισιν ποιοῦμεν καὶ κατὰ διαταγὴν κελεύομεν ὅστις ἀρχὴ ἐκ τῶν κληρικῶν πρεσβύτερος ἢ διάκονος ἢ ὑποδιάκονος χηρεύσῃ ἐκ νεότητος καὶ ἐν ἀκμῇ τῆς ἥρης, καὶ μπό μικροψυχίας τις κατὰ τύχην δεύτερον γαμήσῃ, ἢ πρετὸν εἴναι αὐτὸς εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν τῷ χορῷ ἵστασθαι καὶ ψάλ-

λειν καὶ ἀναγινώσκειν ψηλμούς καὶ τὰ λοιπὰ καὶ ἄλλην τινὰ ὑπηρεσίαν παρομοίαν ποιήσαι καὶ τρέφεσθαι ἐκ τῆς ἀγίας ἐκκλησίας, διότι μέλη ποτὲ τῆς ἐκκλησίας ὑπῆρχον, καὶ οὐχὶ βδελύττεσθαι αὐτοὺς καὶ ἀτιμάζειν τελείως καὶ εἰς ἀπλῆν λαϊκὴν τάξιν θεῖναι. Ἐλλὰ καὶ ὅστις ἀπὸ τούτους φανῇ δόκιμος καὶ χρήσιμος εἴς τινα βασιλικὴν ἢ πολιτικὴν ὑπηρεσίαν, οὐκ ἐμποδίζονται τοῦ εἶναι καὶ εἰς τοιαύτας ὑπηρεσίας πλὴν στρατιωτικοῦ τάγματος.

Εἰσὶ καὶ ἔτεροι κεφάλαια καὶ ζητήματα πλείονα τούτων, ἀπερ ἐζητήθησαν παρὰ τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, καὶ οἱ Μακαριώτατοι Πατριάρχαι ἐδιέλυσαν καὶ ἀπόφασιν ἐποίησαν, στιναὶ ἡμεῖς διὰ τὸν ὅγκον καὶ ὅκνον ἐπαρχδράμαμεν· μόνον διὰ τὰ ἀναγκαιότερα ἐμεταφράσαμεν ἐκ τῆς Σλαβονίδος καὶ ἐγράψαμεν εἰς τὸν παρόντα Τόμον μὲ ταῖς ὑπογραφαῖς των.

Αἱ ὑπογραφαὶ τῶν οἰκείων χειρῶν τῶν Μακαριώτατων Πατριάρχῶν καὶ πάσης τῆς Ἱερᾶς Συνόδου, τῶν τε Ἀρχιερέων, Ἀρχιμανδριτῶν, Ἕγουμένων καὶ Πρωτοπαπάδων.

† ΠΑΤΣΙΟΣ ἐλέψ Θεοῦ πάπας καὶ Πατριάρχης τῆς μεγάλης πόλεως Ἀλεξανδρείας καὶ Κριτῆς τῆς Οἰκουμένης.

† ΜΑΚΑΡΙΟΣ ἐλέψ Θεοῦ Πατριάρχης τῆς μεγάλης Θεουπόλεως Ἀντιοχείας καὶ πάσης Ἀνατολῆς.

† ΙΩΑΣΑΦ ἐλέψ Θεοῦ Πατριάρχης Μοσχοβίας καὶ πάσης Ρωσσίας.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νοβογραδίου Πιτυροῦν.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Καζανίου Λαυρέντιος. † Ὁ τα-

πεινὸς μητροπολίτης Ἀστραχανίου Ἰωσήφ. † Ὁ ταπεινὸς μητροπο-

λίτης Σιμπρίου Κορνήλιος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Μπελο-

γραντίου Θεοδόσιος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Κρουτίσκης καὶ Σάρας Παῦλος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Γαζέων Παΐ-

σιος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Νικαίας Γρηγόριος. † Ὁ τα-

πεινὸς μητροπολίτης Ἀμασείας Κοσμᾶς. † Ὁ ταπεινὸς μη-

τροπολίτης Ἰκονίου Ἀθανάσιος. † Ὁ Τραπεζοῦντος μητροπο-

λίτης Θεόφιλος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Βάρνης Δανιήλ.

† Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης ἐξ Ἰθωμίας Ἐπιφάνιος. † Ὁ ταπεινὸς μητροπολίτης Χίου Θεοφάνης. † Ὁ Σινᾶ Ὀρους καὶ ἀγίας Βάττου ἀρχιεπίσκοπος Ἀνανίας. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Βολόγδας Σύμων. † Ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Συζδολίου Στέφανος. † Ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Ρεζανίου Ἰλαρίων. † Ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Τβερίου Ἰωάσαφ. † Ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Πσκοβίου Ἀρσένιος. † Ὁ ταπεινὸς ἀρχιεπίσκοπος Πογωνιανῆς Μανασσῆς. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Κολόμνης Μισανᾶ. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Τζερνιγούβιου Λάζαρος. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Βεάτσκης Ἀλέξανδρος. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Ματισλαβίου Μεθόδιος. † Ὁ ταπεινὸς ἐπίσκοπος Σερβοσλαβονίας Ἰωακείμ. † Ὁ τῆς Ἀλεξανδρέων Μεγάλης Ἑκκλησίας ἀρχιμανδρίτης Ματθαῖος. † Ὁ τῆς ἀγίας Τριάδος τοῦ δσίου Σεργίου Μεγάλης Μονῆς ἀρχιμανδρίτης Θεοδόσιος. † Ὁ τοῦ Βλαντημηρίου τῆς Γεννήσεως μοναστηρίου ἀρχιμανδρίτης Φιλάρετος. † Ὁ τοῦ Τζοκυτόβου ἀρχιμανδρίτης Ἰωακείμ. † Τοῦ Σωτῆρος Νέου Σπάσου ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ. † Τοῦ Σίμωνος ἀρχιμανδρίτης Βαρνούφιος. † Τοῦ ἀγίου Γεωργίου ἀρχιμανδρίτης Παρθένιος. † Τῆς Σφιάσκας ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ. † Ἀπὸ τὸ Καζάνη τῆς Μεταμορφώσεως ἀρχιμανδρίτης Μισανᾶ. † Τοῦ ἀγίου Σάββα ἀρχιμανδρίτης Βαρνάβας. † Τοῦ ἀγίου Υπατίου ἀρχιμανδρίτης Κύριλλος. † Τοῦ Σπετζέρκου ἀπὸ τὸ Νυστρύμπι ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ. † Ἀπὸ τὸ Μέγα Νοβογράδι τοῦ ἀγίου Παφνούτιού ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ. † Ἀπὸ τὸ Περεασλάβι Γορίσκου ἀρχιμανδρίτης Σέργιος. † Ἀπὸ τὸ Μπέλο-Ἐτζέρου τοῦ ἀγίου Κυρίλλου ἀρχιμανδρίτης Μωυσῆς. † Ἀπὸ τὸ Μάϊσκο ἀρχιμανδρίτης Ἰωσήφ. † Ἀπὸ τὸ Ροστόβη τῶν ἀγίων Θεοφανείων ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος. † Τοῦ Ἀνδρονίκου Μοναστηρίου ἀρχιμανδρίτης Παφνούτιος. † Τῶν ἀγίων Θεοφανείων τοῦ ἐν τῇ Ἀγορᾷ ἀρχιμανδρίτης Γεράσιμος. † Τοῦ Ζναμένσκου μοναστηρίου ἡγού-

μενος Ἀρσένιος. † Ἀπὸ τὸ Ιεροσλάβι τοῦ Σωτῆρος Ἀρχιμανδρίτης Σέργιος. † Ἀπὸ τὸ Μπορόσκη ἡγούμενος Παρθένιος. † Ἀπὸ τὸ Ζούταλη τοῦ Σωτῆρος ἀρχιμανδρίτης Παῦλος. † Τοῦ Σολοβέσκου μοναστηρίου ἀρχιμανδρίτης Βαρθολομαῖος. † Τοῦ μακαριωτάτου Ἀλεξανδρείας πρωτοσύγκελλος Βενέδικτος ιερομόναχος. † Τῆς Ἀλεξανδρείας Μεγάλης Μονῆς τοῦ ἀγίου Σάββα ἡγούμενος Λεόντιος. † Τοῦ ἀγιωνύμου Ὁρους τῶν Ἰβήρων Μεγάλης Μονῆς ἀρχιμανδρίτης Διονύσιος. † Τῆς τιμίας Υψώσεως ἡγούμενος Τύχων. † Τοῦ Νοβίνσκου ἡγούμενος Μωϋσῆς. † Τοῦ ἀγίου Χρυσοστόμου ἡγούμενος Ἐρμογένης. † Ὁ ἀρχιμανδρίτης Ἰβρίας Παχώμιος. † Ὁ ἀρχιμανδρίτης Βούλγαρις Σολομών. † Ὁ οἰκονόμος τοῦ Ἀποστολικοῦ Θρόνου τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τῶν Ἀντιοχέων Ιωάννης ιερεὺς ὁ Χίος. † Ὁ τῆς Μεγάλης Ἐκκλησίας τοῦ Σούμπορίου τῆς Κοιμήσεως τῆς ὑπεραγίας Θεοτόκου πρωτοπαπᾶς Μιχαὴλ. † Τοῦ Εὐαγγελισμοῦ πρωτοπαπᾶς Ἀνδρέας. † Τῆς Γεννήσεως τῆς Θεοτόκου πρωτοπαπᾶς Θεόδωρος. † Τοῦ Ἀρχιστρατήγου Μιχαὴλ Κοδρᾶτος πρωτοπαπᾶς. † Τοῦ Σωτῆρος εἰς τὴν βασιλικὴν αὐλὴν πρωτοπαπᾶς Ὄνησιμος. † Τοῦ Σωτῆρος τῆς ἀχειροποιήτου εἰκόνος τοῦ εἰς τὰ βασιλικὰ παλάτια πρωτοπαπᾶς Ἀλέξανδρος. † Τῆς Παναγίας τοῦ Καζανίου πρωτοπαπᾶς Δημήτριος. † Τῆς Ἀναλήψεως πρωτοπαπᾶς Μακάριος. † Τοῦ ἀγίου Νικολάου πρωτοπαπᾶς Κλήμης. † Τῆς ἀγίας Σκέπης πρωτοπαπᾶς Μάξιμος. † Τοῦ Τζερνιγόβσκου πρωτοπαπᾶς Ἰάκωβος. † Τοῦ Κνέζη Ἀλεξάνδρου Νευσκόβου πρωτοπαπᾶς Παῦλος.

(Κώδιξ Α, Μ. 90 ἀπ' ἀρχῆς ἕως τέλους καὶ, Κώδ. Νομ. Συναγ. 377—389).